

DEMOKRACIJA

SKOMINE PO LEKARNIŠKEM DOBIČKU

Dobiček Lekarne Ljubljana
želi župan Jankovič kot
predstavnik ustanovitelja
preliti iz zdravstva v
druge dejavnosti.

Z. Jankovič

ISSN 1408-0494
9 1771408 049069

INTERVJU

Dr. Marko Pavliha

Kacinov poziv je izvajanje pritiska na poslance

NAGRADNA IGRA

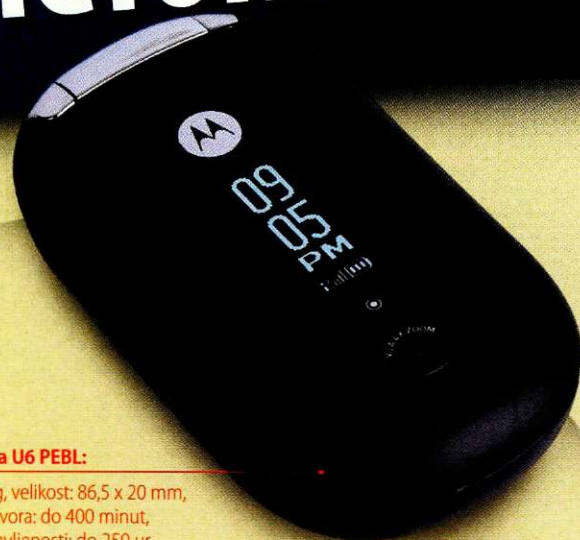
Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Motorola U6 PEBL.

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 5 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 31. marca 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.
2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Motorola U6 PEBL:

teža: 110g, velikost: 86,5 x 20 mm,
čas pogovora: do 400 minut,
čas pripravljenosti: do 250 ur,
SMB vgrajenega spomina,
koledar, GPRS, WAP

MMS³

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno* 4 x letno
(9 % popusta) 2 x letno 1 x letno
(10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

*Podpisani/a se zavežujem, da bom
naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj
eno leto od datuma naročila.*

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,30 € (551 SIT). Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Politični prosti pad

Metod Berlec

V teh dneh Liberalna demokracija Slovenije praznuje trinajsto obletnico ustanovitve. 12. marca 1994 so se na blejskem kongresu združile Liberalno-demokratska stranka, Demokratska stranka, Socialistična stranka Slovenije in levi del Zelenih Slovenije. S takratno združitvijo je LDS postala daleč najmočnejša stranka v državnem zboru. Tranzicijska levica pod vodstvom Milana Kučana in Janeza Drnovška je s tem dobila možnost, da disciplinira upornega obrambnega ministra Janeza Janšo, ki je opozarjal na stranpoti vlade. To je v naslednjih tednih pripeljalo do dogodkov, povezanih z Depalo vasjo, do obračuna z Janšo in njegove odstavitve v državnem zboru. Če je bila takrat LDS v dobri kondiciji, danes razpada na več delov. Verjetno zato ni presenetljivo, da se je v ponedeljek skupaj s predsednikom LDS Jelkom Kacinom, ki ima vsak teden v poslanski skupini manj poslancev, pojavil psihiater Slavko Zihrel. Kot je dejal, se je za stranko začel zanimati, ko je prišla v stisko. Preučeval naj bi osebnostno situacijo veljakov LDS in njihove reakcije. V prihodnje pa naj bi si prizadeval, da si LDS vnovič pridobi veljavo in ugled. Verjetno komentar ob tem ni potreben, zadeva pa je vsekakor simptomatična za stanje, v katerem se je znašla LDS. Po dolgih ugibanjih je prejšnji teden prišlo do prvega koraka poslancev, ki so izstopili iz poslanske skupine LDS. Pod vodstvom Mateja Lahovnika in Pavleta Gantarja so ustanovili Društvo ZARES, njegova člana pa sta postala tudi Gregor Golobič in Bogdan Biščak. V njihovi ustanovni izjavi je mogoče prebrati, naj bi bil čas za ustanovitev nove stranke dozorel prej, kot so pričakovali. „Potrebe in pričakovanja precejšnjega dela javnosti po novi politični platformi in usmeritvi so tako velike, da jim je nujno prislusniti in odpreti prostor za njihovo artikulacijo. Pričakujemo, da bodo v naslednjih tednih in mesecih iniciativo povzeli in prevzeli številne posameznice in posamezniki, ki občutijo temeljno nezadostnost obstoječe samozadostne in blokovsko

orientirane politične ponudbe v Sloveniji.“ Seveda so visoko doneče besede eno, realnost pa drugo. Ker je v zadnjem času začela naraščati priljubljenost Pahorjevih Socialnih demokratov, so morali pohiteti tudi akterji dolgo napovedovane nove levo-liberalne stranke. V nasprotnem primeru bi zamudili vlak. Že tako je veliko vprašanje, ali jim bo uspelo s stari, izpetimi imeni iz časov vladavine LDS prepričati dosedanje volivce LDS, kaj šele neopredeljene volivce. Zato pravzaprav ni presenetljivo, da se Anton Rop, Marko Pavliha in Milan M. Cvikl dogovarjajo z Borutom Pahorjem o prestopu v njegovo stranko. V naslednjih mesecih se bo torej na tranzicijski levi razvnel hud boj za volivce, saj se njeni glavni politični akterji gledajo postrani ter drug drugemu odrekajo veljavo in verodostojnost

Na drugi strani so v preteklih dneh sestankovale tudi vladne stranke. V SLS se še vedno ukvarjajo z zadevo PUH, ki je delno omajala položaj predsednika SLS ter ministra za okolje in prostor Janeza Podobnika. V Novi Sloveniji so na sobotnem svetu stranke govorili o ukrepih, ki bi izboljšali položaj stranke v javnosti. Podprli so Lojzeta Peterleta kot predsedniškega kandidata. Peterle bo na predsedniških volitvah nastopil kot neodvisen kandidat s podporo tako imenovane Liste za Slovenijo. Peterle ob tem avtomatično pričakuje tudi podporo SLS in SDS, čeprav daje v javnosti tudi nekatere neposrečene izjave. V SLS se nagibajo k podpori Peterletu, vendar se že oglašajo nekateri, ki razmišljajo, da mora imeti SLS svojega kandidata. V SDS so številni prepričani, da bi kot največja stranka v državi morali imeti svojega kandidata. Na sobotnem posvetu SDS v Portorožu so največkrat omenjali ministra Milana Zvera, ki v javnosti uživa velik ugled. Sam je to možnost zaradi obveznosti na ministrstvu zavrnil. Tako se kot mogoča kandidata SDS na predsedniških volitvah omenjata predsednik državnega zbora France Cukjati in profesor mednarodnega prava na Pravni fakulteti v Ljubljani Danilo Türk. ■

V naslednjih mesecih se bo razvnel hud boj za volivce na tranzicijski levi, saj se njeni glavni politični akterji gledajo precej postrani ter drug drugemu odrekajo veljavo in verodostojnost.

UVODNE STRANI

- 9 Nacionalna televizija na udaru
10 **Pogledi:** Zakaj osamosvojitve?
11 **Kolumna:** Financiranje Cerkve

POLITIKA

- 12 Politično prestrukturiranje
16 Arbitraža pred vrati

SLOVENIJA

- 18 Zaostajanje EU za ZDA
20 Skomine po lekarniškem dobičku
22 Človekove pravice po ameriško
24 Neustrezna lokacija za stadion
26 Kam je izginil denar za OŠ Majšperk

TUJINA

- 28 Slovo francoskega buldožerja
30 Ahilova peta talibanov
32 **Globus:** Dvorski stres
33 **Tuji tisk:** Kitajska grožnja

INTERVJU

- 34 Dr. Marko Pavliha

NEKOČ IN DANES

- 38 Železna zavesa se dviga
41 Dobri pastirji
42 **Naši kraji:** Dolenjske Toplice

KULTURA

- 46 Grafični muzej na spletu
47 Jurčičeve nagrade

OGLEDALO

- 49 **Film:** Zapiski o škandalu
50 **Avtomobilizem:** Saab 9-5 aero
52 **Zdravje:** Rak prostate – bolezen moških
54 **Šport:** Zgodovina slovenske atletike
56 **Črna kronika:** Z bombami in eksplozivom
58 **Rumeno:** Saška Landero se ne da!
60 **TV Kuloar:** Nedeljska poslastica
62 **Kronika časa:** Trumanova doktrina
66 Korupcija ali boj za trg?

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan
Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat,
Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš
Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner,
Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek
Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej
Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr.
Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik,
dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

34 Intervju: dr. Marko Pavliha

Poslanski klub je delal in še vedno dela dobro, vendar drži, da je ozračje čedalje bolj klavrno, k čemur v največji meri pripomore mačehovski odnos predsednika stranke do nekaterih drugače mislečih poslank in poslancev.

12 Politično prestrukturiranje

Slovenski politični prostor v zadnjem času opazno dobiva novo podobo, predvsem na levi, saj se pojavljajo zametki nove stranke. Prestrukturiranje leve pa vpliva tudi na dogajanje v vladnih strankah.

16 Arbitraža pred vrati

Po dolgoletnih zapletih med našo državo in Hrvaško glede poteka državne meje, posebej tiste na morju in v Istri, so se v zadnjih dneh morda odprla vrata h končni rešitvi, do katere naj bi vodila arbitraža. Pobuda za to je prišla iz Bruslja.

20 Skomine po lekarniškem dobičku

Župan Jankovič kot predstavnik ustanovitelja želi porabiti presežke Lekarne Ljubljana, kar je sicer zakonito, ni pa dobro, ker se bodo s tem sredstva iz zdravstva prelivala v druge dejavnosti. Zakon o lekarniškem sistemu je star več kot 25 let, kar pomeni, da je financiranje lekarniškega sistema slabo urejeno.

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR / 599,10 SIT

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročnih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odljave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, arhiv Demokracije

Izmenjava stališč je porok za boljše odločitve

Aleš Kocjan

Pogovarjali smo se s poslancem Slovenske demokratske stranke Zvonkom Černačem, pravnikom z univerzitetno izobrazbo, ki opozarja na žgoč problem sodnih zaostankov, komentiral pa je tudi razmere v LDS in poslanski skupini SDS.

Poročilo zunanjega ministrstva ZDA nas je pretekli teden znova opozorilo na problem sodnih zaostankov. Kje vidite vzroke zanje? Je po vaše ta problem sploh mogoče rešiti?

Gre za resno vprašanje. Mnogo resnejše kot v primeru t. i. izbrisanih. Kajti pri slednjem gre samo za pomanjkanje politične volje opozicije, da se problem reši enkrat za vselej – z ustavnim zakonom, ki zahteva visoko stopnjo političnega soglasja in preprečuje nadaljnjo politizacijo. Pri sodnih zaostankih so vzroki globlji in večplastni. Nekaj je k temu pripomogla slaba zakonodaja, malo več neprimerna in ponesrečena reforma pravosodnega sistema, ki jo je izpeljala prejšnja oblast, veliko pa slaba organizacija dela v pravosodju. Posledice čutijo tisti, ki so že itak prizadeti, tisti torej, ki iščejo zadoščenje na sodiščih in jim ustavna pravica do sojenja v razumnem roku ni zagotovljena. Ali se vam zdi normalno, da je pri nas pravosodje in celoten represivni aparat učinkovit pri bagatelnih zadevah, vse večje pa se leta in leta vlečejo po raznih instancah in na koncu zastarajo?

Problema ne bodo rešili delni ukrepi, npr. povečanje števila sodnikov. Treba je spremeniti zakonodajo, razbremeniti sodišča pa tudi drugi del represivnega in pravosodnega aparata bagatelnih zadev, predvsem pa spremeniti organiziranost policije, tožilstva in sodstva ter okrepiti strokovnost in odgovornost zaposlenih v pravosodju, tožilstvu in policiji.

Nekaj časa ste vodili Stanovanjski sklad v Postojni. Kako ocenjujete stanovanjsko poli-

tiko ministrstva za okolje in prostor na tem področju? Se vam zdi, da bi se, predvsem ko gre za stanovanja za mlade družine, dalo narediti več?

Ustrezna stanovanjska politika je po moje ena pomembnejših nalog države in ne gre torej samo za resor. Za Slovence je ta politika še toliko pomembnejša, saj smo majhen narod, ki ima resne demografske probleme. Posameznik, ki ima ustrezno rešene bivalne razmere, laže načrtuje družino, na delovnem mestu je učinkovitejši in tako več prispeva tudi za skupno dobro. V Sloveniji ni malo tri-, štiri- pa tudi veččlanskih družin, ki se stiskajo v enosobnem stanovanju. Mnogi pridejo do ustreznega stanovanja šele takrat, ko otroci odrastejo. Na drugi strani se soočamo z enormnimi cenami stanovanj na trgu in velikimi špekulantskimi zaslužki na tem področju. Narobe svet.

Ukrepi, ki so bili sprejeti v zadnjih letih, so dobrodošli in bodo situacijo omilili, problema pa ne bodo rešili. Nujno bi bilo sprostiti področje z aktiviranjem finančnih presežkov v nepremičninske sklade, ki bi ob ustrezni davčni politiki spodbujali stanovanjsko graditev. Aktivirati bi bilo treba zemljišča, ki so v neposredni ali posredni lasti države, občin, predvsem pa Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS, s katerimi ne vedo, kaj bi, nahajajo pa se na območjih, ki so primerna za stanovanjsko graditev. Ukrepe o prenosu 1.000.000 kvadratnih metrov takih zemljišč na republiški stanovanjski sklad, ki ga je sprejela vlada, je pravilna poteza. Upam le, da je bil tudi operativno uresničen. Treba bi

bilo tudi poenostaviti postopke in odpraviti nepotrebne aktivnosti, ki dražijo stanovanja.

Kako vidite notranja nasprotja v LDS? V kolikšni meri se ta razhajanja in zadnji izstopi iz stranke in njene poslanske skupine čutijo v parlamentu?

Ne želim niti se ne čutim poklicanega, da bi komentiral dogajanje v LDS. To je njihova zgodba. Iskreno pa jim želim, da bi morebitna razhajanja čim prej razčistili in končali. Kajti mandata jim volivci niso podelili za to, da bi se ukvarjali sami s sabo, ampak zato, da bi delovali v korist države. Kot poslanec vladajoče koalicije si želim, da bi se soočali z opozicijo, ki ima jasno opredeljeno vizijo in cilje. Z opozicijo, ki se ne bi stalno ukvarjala z namišljenimi aferami, ampak bi bila ustrezen korektiv našim odločitvam in nas s tem silila k čim boljšemu delu.

Kakšno je ozračje v poslanski skupini SDS? Pred časom so nekateri namigovali, naj bi bili nekateri poslanci nezadovoljni s politiko stranke.

Sam tega nisem zaznal. Ne bom rekel, da razmišljamo vsi enako. Bog ne daj. Smo razmeroma velika skupina, saj imamo 29 poslancev. Že v družini, kjer so trije ali štirje člani, prihaja do različnih pogledov, kaj šele v večji skupini. Vendar v tem ne vidim nič slabega. Tehtanje odločitev, izmenjava stališč in argumentov je porok za boljše odločitve. V poslanski skupini je torej živahno, kar je dobro. Narobe bi bilo, če te energije ne bi bilo oz. bi ostala potlačena in zatrta.

»Šnelkurz« Mirovnega inštituta

Mirovni inštitut je pretekli teden v sodelovanju z Društvom za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto v Novem mestu pripravil delavnico za romske svetnike in aktiviste, katere namen je bil Rome poučiti o veččinah javnega nastopanja. Kaj vse je obsegal »šnelkurz«, ne vemo, upamo lahko le, da se romski predstavniki v slogu nekaterih aktivistov Mirovnega inštituta ne bodo začeli iz protesta privezovali za ograje, vdirati v stavbe in se pretepati s policijo.

ISKRICA

Revščina

Aleksander Škorc

„Prijetno sem presenečen in še vedel nisem, da sem tako bogat,“ je v kamero izjavil bogataš. „Sicer se pa ne čutim bogatega. Živim skromno in trošim malo,“ je še dodal. Zastopnik revežev ni povedal veliko, pa še tisto je zvenelo žalostno. Kot revščina sama. Morda zato, ker ima materialnemu stanju primeren besedni zaklad, ali pa zato, ker sploh ni pravi revež. Tako mimogrede ugotovimo, da so reveži to, kar so, med drugim tudi zato, ker ne znajo prav dobro obračati besed in so tako prisiljeni govoriti resnico. Morda nekateri res pretiravajo s svojo revščino, a v tem še zdaleč ne dosegajo spretnosti bogataša, ki se dela, da je revež. No, saj če bi to zmogli, potem ne bi bili več reveži. Poleg tega so bogataši tisti, ki krojijo pravice revežev, kar je najboljšje zagotovilo, da le-ti ne bodo nikoli bogatejši. Zamotano in za reveže povsem brezupno.

Jasno je le, da živimo v svetu, ki so ga ustvarili bogataši in, glej čudo, niso ga ustvarili za reveže. Jasno je tudi, da vse dogajanje poteka med bogataši in tistimi, ki bi to želeli postati. Resnični reveži so tu nepomembni. Vsaj do takrat, ko dogajanje preraste v krvave spopade. Takrat tudi reveži postanejo pomembni. Celotno bogastvo so deležni in smejo se do smrti bojevati na strani bogatih ali tistih, ki to želijo postati.

Sicer pa, veselite se svoje revščine. Manj denarja imate, manj vam ga bo manjkalo. Ne verjamete? Pa pogledjmo. Klošarju manjka za liter vina en evro, delavcu za plačilo položnic stotak, povprečnemu strokovnjaku tisočak za nov avto in bogatemu podjetniku milijon za novo podjetje. Torej? Vas ni potolažilo? Kaj pa to, da denar kviri ljudi, jih naredi še bolj sebične, kot takšni pa ne bodo gledali nebeškega kraljestva? Vas ne zanima, ker ste lačni? Prav. Potem pa vedite naslednje. Nebeški oče svojih otrok še nikoli ni pustil stradati, če so se le iskreno obrnili nanj in ga niso že ob prvem spodrsaljčku prekleli in nekam poslali.

Pa kaj bi se človek trudil, saj reveži časopisov itak ne berejo. Uporabljajo jih kvečjemu pozimi, ko si jih kot toplotno izolacijo tlačijo pod obleko.

Bolje se je torej obrniti na bogataše in jim morda povedati naslednje: Ni še bilo bogastva, ki se ne bi razblinilo, in ni bilo bogataša, ki ne bi postal revež, pa naj se vam še tako zdi, da ni tako. Bodite torej nekoliko radodarni do revežev, da bodo tudi do vas radodarni, ko se boste nekoč znašli na drugi strani navidezne blaginje.

H-umor

»Ne.«

(Generalni direktor Onkološkega inštituta dr. Zvonimir Rudolf se ne počuti odgovornega za kritično stanje zavoda, ki ga vodi. Tako zadovoljen je z opravljenim delom, da bo še enkrat kandidiral na ta položaj.)

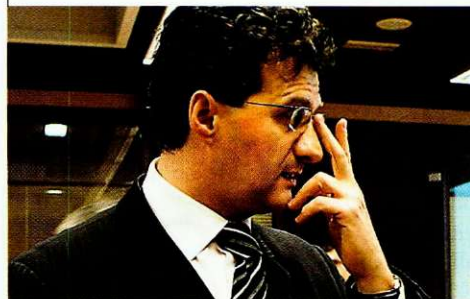

»Res pa pomeni v latinščini stvar. Skratka, ukvarjati se z javnimi stvarmi – res publicum.«

(Ena od pobudnic društva Zares Cveta Zalokar Oražem se rada pohvali s poznavanjem antičnih jezikov, žal pa ne ve, da je latinska beseda res ženskega spola – res publica torej.)

»Po moji oceni nekdo, ki se veseli odhoda poslancev iz poslanskega kluba, ne more biti namestnik vodje poslanske skupine.«

(Predsednik LDS Jelko Kacin je razložil, zakaj svojemu strankarskemu kolegu Milanu M. Cviklu ne bi zaupal nobene strankarske funkcije.)

»Gre za to, da želi izvršna oblast postaviti na mesto guvernerja njej politično podrejenega človeka. Obžalujem, da pri tem uporabljajo metode iz svinčenih časov ter napadajo Ranta, vnaprej pa tudi namestnika guvernerja Sama Nučiča.«

(Poslanec LDS Milanu M. Cviklu se je časovni stroj zavrtel trideset let nazaj.)

»Iz LDS bo kmalu izstopilo več uglednih članov, kot je uspelo Janševi vladi zamenjati vodilnih v gospodarstvu!«

(Urednik časopisa Dobro jutro Iztok Lipovšek ugotavlja, da tudi LDS podira rekorde.)

»Z vsem dolžnim spoštovanjem do predlaganega kandidata pa moram v tem trenutku tudi priznati, da bi danes podprli kateregakoli kandidata, ki bi ga predsednik vlade predlagal.«

(Neodvisni poslanec in nekdanji član LDS Alojz Posedel je podprl kandidata za ministra za kmetijstvo Iztoka Jarca in ni sledil logiki LDS, da ne podpre nikogar, ki ni »naš«.)

»Vlada ne razume razvoja Slovenije in ga tudi ne podpira, saj se vrti okoli njega kot mačka okoli vrele kaše.«

(Poslanec SD Matjaž Han je pozabil, zakaj je njegova stranka pristopila k Partnerstvu za razvoj.)

»Na gregorjevo 1994 so liberalci na Bledu spletli veliko gnezdo, danes so le ptički brez gnezda.«

(Poslanec SD Dušan Kumer je opazil, da liberalci niso več tisto, kar so bili včasih.)

»Nič kaj opaznega ni naredil v teh stotih dneh.«

(Nina G. ni čisto prepričana, ali ima Ljubljana od jeseni naprej res novega župana.)

»Kdor hoče v politiki delovati pregledno in zares, mora ustanoviti politično stranko, ne pa društva.«

(Poslanec LDS Jožef Školč je prepričan, da nekdanji poslanci LDS, ki so ustanovili društvo, ne mislijo zares.)

»Če ste me kdaj slišali govoriti po portugalsko, veste, da te psovke sam bolj uporabljam kot mašilo, izrečem jih najmanj desetkrat v 15 besedah in to največkrat sam sebi.«

(Nogometni trener Jose Mourinho je priznal, da ima precej umazan jezik.)

Zmerno optimistični rojaki

Slabega pol leta po avstrijskih parlamentarnih volitvah in nekaj mesecev po oblikovanju nove vlade na Dunaju je državni svet prejšnje sredo pripravil posvet o položaju Slovencev na avstrijskem Koroškem v spremenjenih okoliščinah. Splošen občutek udeležencev posveta je bil zmerni optimizem, ki izhaja iz volilnega preobrata in načelnih zavez kanclerja Alfreda Gusenbauerja. Kazijo ga le vnovični napadi deželnega glavarja Jörga Haiderja, ki po besedah predsednika Zveze slovenskih organizacij dr. Marjana Šturma »še vedno živi v 19. stoletju«.

Po mnenju avstrijskega veleposlanika v Sloveniji Valentina Inzka je simptomatičen postopni upad pomembnosti Haiderjeve BZÖ, kar je omogočilo drugačno ozračje v avstrijskih vladnih krogih, v katerih ne sedijo več njihovi člani. Upanje vliva po splošnem prepričanju tudi ohlapna, a časovno določena zaveza Dunaja glede postavitve dvojezičnih tabel. Ob tem je državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan naštel druga, manj poudarjena vprašanja. Nekatera se uspešno rešujejo (financiranje dvojezičnih vrtcev, 24-urni slovenski radijski program), druga pa – npr. gospodarsko-socialni položaj – še naprej tarejo koroško manjšino. Pelikan je prav tako ponovil zavezo slovenske države, da si bo prizadevala za dosledno izpolnitev 7. člena Avstrijske državne pogodbe.

Posvet o stanju na avstrijskem Koroškem

Šturm je izpostavil pomen razvoja Slovenije za (samo)podobo in izboljšanje položaja slovenske manjšine. Ta je razviden iz povečanega vpisa v dvojezične šole na Koroškem. Šturm je še prepričan, da slovenska skupnost še nikoli ni imela toliko priložnosti kot sedaj.

Dr. Matevž Grilc, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, je delil Šturmov zmerni optimizem (bolj črnogled glede političnega ozračja zaradi bližine lokalnih volitev je bil Bernard Sadovnik iz SKS), ob tem pa je navzoče spomnil na nujnost po poenotenju stališč krovnih slovenskih organizacij v zvezi z dvojezično topografijo. M. V.

Modrosti tedna

»Takrat, ko sta nastali obe samostojni državi, smo bili približno na enaki izhodiščni točki. Če pogledamo, kje je danes Slovenija in kje je Hrvaška, potem ta pogled zelo jasno pove, da ni pametno dajati prioriteto 'bombastičnim' temam, razpravam in konfliktom, temveč tja, kjer so dejanski izzivi.«
(Predsednik vlade Janez Janša)

»Ko je sredi devetdesetega leta prevzel vodenje prve slovenske demokratične vlade po letu 1945 Lojze Peterle, smo poslušali od nekdanjih vladajočih stalne očitke o revanšizmu. Najbolj glasni so bili s temi očitki tisti, ki so v imenu revanšizma – tako so nam vbijali v glavo, osebno mislim drugače – na tisoče ljudi zmetali v kraška brezna in jim še danes ne dajo niti pravice dostojnega groba. Ali ni očitiranje nestrpnosti drugačnim Slovincem samo druga podoba istega pojava?«
(Zgodovinar dr. Stane Granda)

O zadevi PUH v Posočju

Podobnik s sodelavci v Posočju

V četrtek, 8. marca, se je Janez Podobnik, minister za okolje in prostor v Logu pod Mangartom ogledal napredovanje sanacijskih del na plazu Stože in graditev nadomestnih hiš s potrebno infrastrukturo. Po tem se je njegova ekipa srečala s krajani, nazadnje pa so o poteku del govorili še na tiskovni konferenci.

Minister je s svojo strokovno ekipo predstavil program del, ki jih bodo opravili v tem letu. Domačini so izrazili zadovoljstvo z lanskim in letošnjim napredova-

njem del. Pri tem čutijo potrebo, da izrazijo vso podporo ministru in vladi, ki se je odločila, da podjetju PUH plača opravljena dela, in kot neupravičene zavrnilo obtožbe nekaterih opozicijskih poslancev ter njihovi politični opciji naklonjenih medijev, da PUH do plačila ni upravičen.

Podjetje PUH so pohvalili kot zelo strokovnega in vestnega izvajalca, njegovi delavci na terenu pa so pokazali visoko stopnjo državljanske zavesti, sicer jih ne bi mogel nihče prisiliti, da so šli na delo v času, ko ni bilo mogoče napovedati, ali ne bo njihove mehanizacije in delavcev nenadoma odplaknil nov plaz. S svojim pristopom so zanesljivo rešili začasni železni most pred novim kopičenjem materiala. Če bi podjetje kar odšlo oziroma bi čakalo na naročilo nove vlade, ki je šele spomladi pripravila razpis za nadaljevanje del, bi nastala velika gospodarska škoda.

To je podčrtal tudi Danijel Krivec, bovški župan in poslanec v DZ, ki je bil takrat poveljnik CZ v tej občini. Krajani Loga se zgražajo. Namesto špekulativnega politikantskega podtikanja bi se spodobilo, da bi to podjetje nagradili, njihovega odgovornega vodjo na terenu pa odlikovali. M. M.

SVIZ nadaljuje pritisk

V Sindikatu vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije očitno nadaljujejo svoj boj proti reformam v slovenskem zdravstvu in šolstvu. Tako so prejšnji teden napovedali pridružitve pobudi Evropske konfederacije sindikatov, ki zbira podpise za kakovostne in vsem dostopne javne storitve. Z milijonom zbranih podpisov državljanov EU želi konfederacija doseči, da bi evropska komisija pripravila direktivo za zavarovanje javnega interesa na področju javnih storitev. Zavrtnjena evropska ustavna pogodba namreč predvideva, da lahko najmanj milijon državljanov pozove komisijo k takšnemu postopku. V SVIZ so se, kot so sporočili medijem, pobudi pridružili zaradi zavarovanja dostop-

Branimir Štrukelj, SVIZ

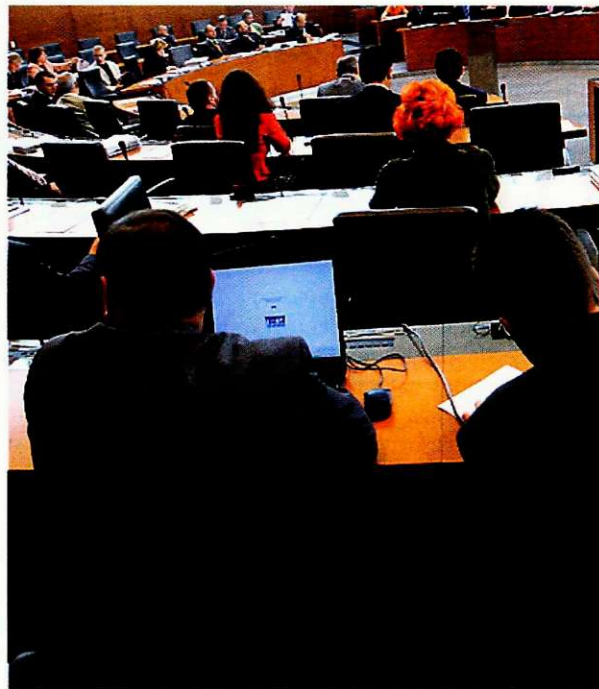
pa do kakovostnega javnega šolstva in zdravstva. Prepričani so namreč, da so večletna prizadevanja za liberalizacijo trgov v uniji prinesla za uporabnike javnih storitev škodljive učinke. V SVIZ nasprotujejo koncesijam v zdravstvu in krepitevi zasebnih šol in vrtcev. M. V.

Drnovšek z Rantom pogorel

Skladno s pričakovanji so poslanci DZ minuli petek zavrnili predlog predsednika države Janeza Drnovška, po katerem naj bi na položaj guvernerja osrednje banke imenovali Andreja Ranta, nekdanjega partijskega sekretarja v Banki Slovenije.

Na tajnem glasovanju je zanj glasovalo 34 poslancev, 38 pa jih je bilo proti (za izvolitev bi potreboval 46 glasov od devetdesetih). Ker kandidat ni prejel zadostnega števila glasov, je predsednik DZ France Cukjati o tem takoj obvestil predsednika Drnovška. Ta mora zdaj podati nov predlog, saj je bila to že druga zavrnitev guvernerskega kandidata. Pred Rantom so poslanci v začetku februarja zavrnili vnovično kandidaturo sedanjega guvernerja Mitje Gasparija, ki se mu mandat izteče 31. marca. Podporo Rantu so v razpravi izrekli v poslanskih skupinah LDS, DeSUS, SD in t. i. nepovezani poslanci. Proti Rantovi izvolitvi so se izrekli v SDS, NSi in SNS, v poslanski skupini SLS pa tudi tokrat (podobno kot pri Gaspariju) svojega stališča niso

predstavili. Drnovšek se zdaj odloča o novem kandidatu, vprašanje pa je, ali bo vsaj tokrat prisluhnil pozivom, naj se pred tem posvetuje s poslanskimi skupinami, kakor je bilo to nepisano pravilo v preteklosti. Koga bo torej predlagal Drnovšek in kako se bo odzval na pozive, do oddaje članka v tisk nismo izvedeli. Ekonomisti zaradi dogajanja pri imenovanju guvernerja Banke Slovenije niso zaskrbljeni. Po njihovem mnenju Rantova zavrnitev ne bo imela resnih posledic, pričakujejo pa, da bo predsednik države v tretje ravnal razumno. Dodajmo, da sta se na prvi poziv za guvernerja odzvala mag. Mitja Gaspari in dr. Boštjan Jazbec, vendar slednjega Drnovšek ves čas ignorira. Še več, v javnosti daje celo vtis, da ga podcenjuje, čeprav gre za strokovnega, kompetentnega in politično nevezanega človeka. Čeprav Drnovšek zatrjuje, da bo iskal prav te vrline, ki smo jih našli za Jazbeca, je očitno, da je doslej vztrajal pri svojih politično motiviranih predlogih. Bo v tretje drugače? V. K.

Poslanci kandidata za guvernerja Banke Slovenije niso podprli.

Za metodo izvzetja

Finančni minister Andrej Bajuk in državni sekretar Andrej Šircelj sta minuli ponedeljek zagotovila, da ministrstvo intenzivno išče rešitve za ureditev davčnega sistema za slovenske državljane, ki delajo v Avstriji. Kot je znano, so ti dva dni poprej zahtevali, naj finančno ministrstvo spremeni dohodninsko zakonodajo in ustavi postopke zoper njih, sicer bodo maja organizirali protest.

Z letom 2005 je začel veljati zakon o dohodnini, ki uveljavlja obdavčitev rezidentov Slovenije po svetovnem dohodku – ne glede na to, kje posameznik svoje dohodke zasluži. Za leto 2005 bi torej Slovenci, ki delajo pri naših severnih sosedih, po zakonu morali oddati dohodninsko napoved, a se s tem ne strinjajo. Kot je še pojasnil Šircelj, na ministrstvu iščejo metodo izvzetja, vendar

Andrej Bajuk in Andrej Šircelj

bi bilo sistem, po katerem naj bi se dohodki, zasluženi v drugi državi, iz izvzeti, treba uskladiti s stališča enakosti vseh državljanov Slovenije. Za Slovence, ki delajo v Avstriji, ta čas velja, da v Avstriji plačajo akontacijo dohodnine (pri čemer je le v nekaterih primerih akontacija enaka končnemu znesku dohodnine), letnega davka pa ne plačajo ne v Sloveniji in ne v Avstriji. P. A.

(Pre)počasni sosedeje?

Prepozno obvestilo o izbruhu bolezni prašičje kuge na Hrvaškem je tudi v Sloveniji, zlasti v Pomurju, povzročilo preplah. Generalna direktorica Veterinarske uprave RS (VURS) Vida Čadonič Špelič je zato predstavnike evropske komisije obvestila o počasnem ukrepanju in obveščanju naših južnih sosedov. Po podatkih VURS naj bi bila komisija hrvaškim veterinarjem priporočila čim hitrejšo in čim bolj natančno poročanje. Na slovenske obtožbe se je odzvalo tudi hrvaško ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. »Slovenske kolege smo pravočasno obvestili po telefonu, nato pa še pisno, ko smo jim poslali tudi vse svoje ugotovitve o prašičji kugi,« je dejal predstavnik ministrstva Mladen Pavič. Čadonič Špeličeva in vodja hrvaške veterinarske uprave Mate Brstilo pa sta se dogovorila, da bodo strokovnjaki iz VURS odšli na Hrvaško, kjer se bodo seznanili z ukrepi za preprečevanje prašičje kuge.

Kot je znano, je v kraju Vučjišinci na Hrvaškem nedavno izbruhnilo novo žarišče prašičje kuge, desetkilometerski ogroženi pas pa sega tudi v slovenske občine Črenševci, Ljutomer, Ormož in Razkrižje. Okuženi pas po zagotovilih Čadonič Špeličeve na slovensko ozemlje ne sega. P. A.

Direktorica VURS Vida Čadonič Špelič

Nacionalna televizija na udaru

Mitja Volčanšek, foto: arhiv Demokracije

Očitajo komercializacijo V zadnjem obdobju se je Televizija Slovenija znašla pod udarom čedalje številčnejših in glasnih očitkov nekaterih vplivnih tiskanih medijev o njeni domnevni komercializaciji. Vprašati se je treba, kaj je v ozadju vsesplošne skrbi za kakovosten program javne TV, ki je v preteklih letih, kot vemo, izgubljala gledalce. Vodstvo novo programsko politiko utemeljuje s tem, da so državljani, ki plačujejo RTV-prispevek, upravičeni do bolj raznolikega programa, ki ga bodo tudi gledali, v isti sapi pa zatrjujejo, da kulturne vsebine niso na slabšem, ampak nasprotno – imajo bistveno več denarja kot pretekla leta.

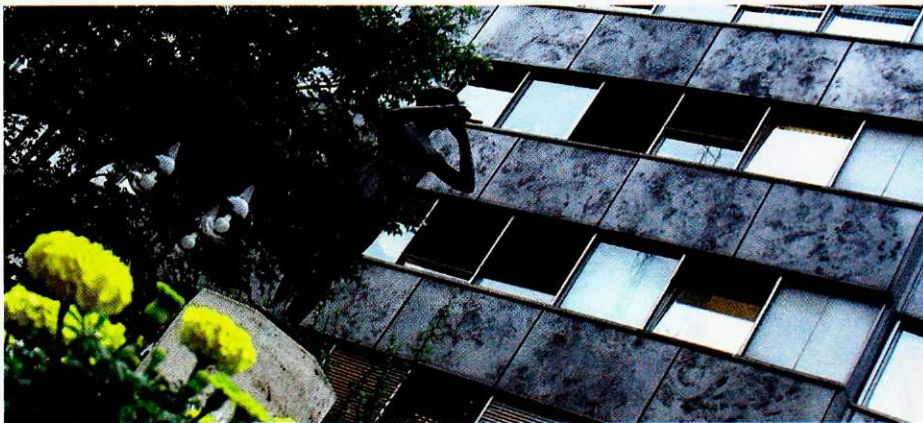
V medijih pa je govor skoraj samo o razvedrilu; to je tudi področje, kjer se je nacionalna TV najhitreje okrepila in postala trn v peti POP TV. Kot kažejo podatki o gledanosti, ta čas TV Slovenija v večernem t. i. prime timeu od petka do nedelje premaguje vso konkurenco.

Po drugi strani se pojavlja čedalje več očitkov na račun vodstva javne televizije, češ da v lovu za gledalci zapostavlja oddaje splošnega javnega pomena, predvsem kulturne vsebine. Presenetljivo vehementno se je v zvezi z novim pristopom TV Slovenija v časniku Delo 3. marca oglasila novinarka Ženja Leiler in može s Kolodvorske opomnila na poslanstvo medija, ki ga vodijo. Njena kritika je bila naperjena proti agresivnemu oglaševanju nacionalne TV za njene razvedrilne oddaje, nizki oziroma kar vulgarni ravni le-teh in nesmiselnemu pehanju za malenkostno popravljenimi televizijskimi ratingi. Podobne teze so pogoste tudi v številnih drugih medijih, vendar zanimivo – kulturno-umetniških programov nacionalne TV, ki jih je bojda največ, nihče podrobneje ne problematizira. Ost je uperjena v razvedrilo, ki odžira gledalce POP TV, zato se sprašujemo, ali stojijo za temi napadi interes največje komercialne televizije.

Po naših virih so številne novinarje in medijske hiše zadnje tedne h kritičnemu pisanju in vprašanjem na račun TVS nagovarjali v družbi Pro Plus, ki ima v lasti POP TV in Kanal A. Gre za vprašanja o honorarjih voditeljev, o cenah dražjih filmov, oglaševanju ... POP TV s svojimi očitki čedalje bolj pritiska tudi na ministrstvo za kulturo. Po naših virih gre za aktiviranje razvejene mreže zaveznikov, ki jo premorejo na POP TV. Medijski »ofenzivi« o domnevni komercializaciji nacionalne TV in zanemarjanju kulture so »nasedli« celo v nekaterih kulturniških krogih, ki programskih razmerij na javni televiziji ne poznajo prav dobro.

Podrobnejši pogled na programe TVS namreč pokaže, da je razvedrila v programih manj kot petina, medtem ko je kulturno-umetniških vsebin kar polovico sporeda. Problem je bolj v tem, da so večinoma veliko manj opazne in v svoji kategoriji manj kakovostne kot oddaje v zabavnem programu.

Sicer pa, če bi namesto Milijonarja gledalcem ob četrkih ponudili kakovostno, a strokovno in elit(istič)no oddajo, bi verjetno poslušali komentarje, da so na javni televiziji zaspali ali da so neživljenjski, konkurenca pa bi bila zadovoljna, kot je bila doslej.

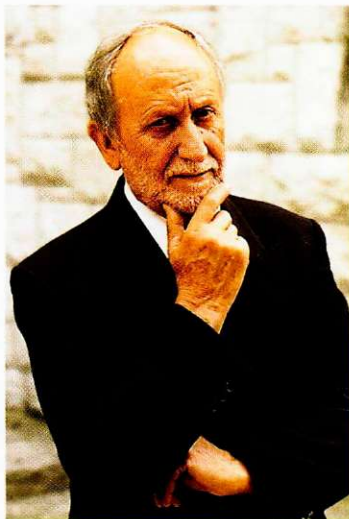
Povečana gledanost oddaj TV Slovenija nekaterim ne da miru.

Razni dušebrižniki se spotikajo ob domnevno velike denarje, ki se iz RTV-naročnin menda stekajo za odkup licenčnih »skrupal«, pregrešno dragih voditeljskih zvezdnikov in filmskih uspešnic. Po nam znanih podatkih, generalni direktor jih je predstavil na tiskovni konferenci prejšnji teden, pa so te oddaje oglaševalsko zelo uspešne, trudijo se, da bi bile finančno v celoti pokrite, tako da ne bremenijo proračuna preostalih segmentov javne televizije.

Dvojna merila V zadnjem času sta se na TV Slovenija zgodila dva škandala. Od teh je eden potekal v živo, kar pomeni, da vodje televizije razen kasnejšega umika ponovitve oddaje niso mogli storiti kaj dosti. Kljub temu so se zaradi žalitev enega od gostov oddaje hitro pojavili pozivi k odstopu vodilnih na TV Slovenija. Oddaja Hri-bar, kjer so bila očitno kršena programska merila, ni doživela podobnega zgražanja, ampak so številni mediji, potem ko so oddajo »umaknili« iz spletnega arhiva TV, povzdignili glas nad domnevno cenzuro na Kolodvorski. Na dlani je, da gre za dvojna merila. Na nacionalni TV naj enkrat ne bi bili sposobni prevzeti odgovornosti, drugič pa naj bi bili čistunski.

Tudi te glasove lahko štejemo v širši kontekst sprememb na RTV Slovenija. Javni radio in televizija se mukoma rešujeta kriznega finančnega stanja, s katerim se spopada njuno novo vodstvo. Dobro gospodarjenje je že prineslo 6 milijonov evrov presežka, ki ga bodo uporabili za pokrivanje izgube iz preteklih let, ob tem pa je vendarle opazno prizadevanje, da bi bila oba medija mnenjsko uravnotežena. Uspešna nacionalna TV pa nekatere v politiki in očitno tudi na javni RTV moti, zato poskušajo mešati štrene novemu vodstvu javne RTV. **D**

Povečana gledanost oddaj TV Slovenija je skalila spanec POP TV in pognala v »akcijo« njihove medijske podpornike.

V posmeh Sloveniji

Pavel Ferluga

To se vprašam, ko včasih naključno sledim razpravam v parlamentu in poslušam opozicijske poslance.

Slednji niso nič drugega kot predstavniki tistega balasta, za katerega se je osamosvojitve plebiscitarno odločila, da ga popolnoma zavrže. Težnja vseh Slovencev je bila distanciranje od okupatorske Jugoslavije in njenih ideoloških voditeljev. Pa se to ni zgodilo. Vsi tisti, ki danes v našem parlamentu sedijo v rdečevih poslanskih skupinah (ker nimamo črne levce, kot jo imajo npr. v Italiji) in brez sramu cinično zagovarjajo lastne, na hitro prebarvane notranje sprevržene podobe s človekovimi pravicami, demokracijo, omiko, civilizacijo, humanističnim in kulturnim vedenjem, z vrednotami torej, ki so jih do osamosvojitve temeljito nesramno teptali, bi v tem parlamentu sploh ne smeli sedeti.

Nekaj pa imajo prav, ko oporekajo demokratični poziciji, da poskuša »pomesti« ves prejšnji državni balast enoumnih armad funkcionarjev in jih nadomestiti z novimi ideološko neindoktriniranimi, saj to zahteva osamosvojitve v svojih temeljnih namelih in smernicah. Zahvaliti se morajo res demokratični vladi, da jih ne brčne v zadnjico, kot so delali oni z nasprotniki več kot pol stoletja. Gospod Janša in njemu podobni so res zelo potrpežljivi, ker dosledno uporabljajo demokratične kriterije tudi do tistih, ki si jih zagotovo ne zaslužijo (vsi prejšnji funkcionarji nedemokratične zločinske rdeče levce). V zadevi guvernerja Banke Slovenije (eden nešteti anahronizmov v političnem dogajanju) iščejo nemogoče vzroke zaradi legitimne parlamentarne odločitve, da ne sprejme Drnovškovega diktata imenovanja. Oporekajo celo legitimnost parlamentarnih odločitev, čeprav dobro vedo, da je to najvišje telo, tudi nad predsednikom države. Sploh ni nujno, da se mora parlament strinjati s predsednikom. Kje je to zapisano? Še na pamet jim ne pride, da je Drnovšek kršil ogromno pooblastil v svojem predsedovanju in bil vedno selektiven pri podpori pretekle nesreče Slovenije z oviranjem demokratičizacije. Isto je počel že Kučan. Ta dva predsednika se lahko za to, da sta bila izvoljena, zahvalita samo zelo močno zakoreninjeni indoktrinacijski izobraževalni politiki njihove partije, ki je imela (na žalost še ima) polstoletni vpliv na psiho volilne baze, ki je zrasla v povojnem agitpropu. Volivci so zares hoteli osamosvojitve, nasedli pa so globoko zakoreninjeni indoktrinaciji, drugače bi morala oba »predsednika« zaradi vodilnih funkciji v zločinski organizaciji, ki je vse prej omenjene vrednote, nepravno in nasilno teptala, skozi zakonito lustracijo pred sodišče.

Jankovićeve manipulacije

Vida Kocjan

Ljubljana je pod Jankovičem priča proračunske manipulacije in načina dela, kjer spet pridobiva Electa.

Zadnji dogodki v Ljubljani, ki se nanašajo na županovo razkazovanje mišic v primeru Gratela, ko je odstranitev strojev ukazal menda le zato, ker pogodbe ni podpisal on, ampak nekdanja županja, kažejo Jankovičev način dela. Na slabšem bodo seveda občani, ki so se nadejali brezplačnega optičnega priključka do svojega odjemnega mesta. V to, ali je prejšnja županja kršila svoje pristojnosti ali ne, se tu ne spuščamo, želimo le opozoriti, da si Jankovič svoje županovanje zamišlja po znanem reku: Če ne na milo, pa na silo. Drugo je Jankovičeva želja po razpolaganju z denarnim presežkom Lekarne Ljubljana, ki bi moral biti namenjen razvoju lekarniške in zdravstvene dejavnosti v mestu. Za zdaj je sicer odstopil od stališča, da je presežke treba odvzeti tudi Zdravstvenemu domu Ljubljana, a menda le zato, ker je teh bistveno manj od lekarniških. Ob vsem tem se na drugi strani že kaže (nova) afera z Jankovičevo Electo. Po eni strani želi kot župan s presežki lekarn sanirati divja odlagališča, po drugi pa je Electa na vodovarstvenem območju naredila pravo črno odlagališče. Odpadke porušenih starejših hiš je odložila v Podpeči, tam, kjer je pred leti gradila za Mercator (v času, ko je bil Jankovič predsednik uprave), revizorji pa so potem ugotovili vrsto nepravilnosti. Tudi zdaj naj bi za Electo pospravljali na račun meščanov in davkoplačevalcev nasploh, dobiček na račun tega dela pa bi pristal na Jankovičevih računih.

Hkrati si Jankovič na vse načine prizadeva, da bi v mestni proračun dobil čim več denarja iz državnega proračuna, čeprav je letošnji mestni proračun po naših informacijah večinoma računovodski pingpong z vsemi znaki političnega marketinga. Po naših podatkih je župan v lanski proračun vključil vse, kar se je dalo, predvsem pa naj bi bil umetno znižal prenos sredstev iz leta 2006 v leto 2007. Po ocenah poznavalcev naj bi bilo tovrstnih prenosov in drugih »trikov« za 15 milijonov evrov, za toliko pa je letošnji mestni proračun tudi nižji. Dodajmo, naj bi imel Jankovič letos na razpolago 240 milijonov evrov, čeprav sam govori o precej nižji številki. Ob tem pa proračunski odhodki mestne občine naraščajo, tudi zaradi izdatkov za »delovanje župana in podžupanov«. Po naših podatkih želi to proračunsko postavko povečati za skoraj 1,1 milijona evrov (lani je bilo porabljenih 858 tisoč evrov, letos pa načrtuje več kot 1,9 milijona evrov). Jankovič je torej začel kazati svojo barvo tudi v mestni hiši. Ali bolje: nadaljuje svoje znano početje.

Financiranje Cerkve

Dr. Drago K. Ocvirk

Kolega mi je pokazal zajetno zbirko povojnih karikatur o Cerkvi. Iz njih veje brezmejno sovraštvo in strumno pozivanje k njenemu uničenju. Zaradi nazornosti, črno-bele tehnike in podžiganja najnižjih čustev je moral ta sovražni, lažnivi in pogromski govor ljudem zlesti globoko pod kožo. Ob gledanju sem začel karikature samodejno razvrščati: nastali so štirje kupi.

Na prvem so se znašli krvniki naroda – največkrat škof Rožman pa papež in nadškof Stepinac; na drugem se se kopičili izkoriščevalci in požeruhi v talarjih, kutah in nunskih oblekah; na tretjem so ljudje v svetih opravah živahno seksali; na zadnjem, najmanjšem, se je nabrlo »razno«. V vsej tej gori karikatur ni bila niti ena sama pravična, kaj šele naklonjena Cerkvi oz. katoličanom: po dolgem in počez so izmečki in škodljivci. Ali ne bi danes, če bi evidentiral članke, karikature in oddaje, ki obravnavajo Cerkev, nastali enaki vsebinski sklopi? Enak vtis?

Ob sprejemanju zakona o verski svobodi se je razvnela razprava o cerkvenih financah in doživeli smo reprizo povojne karikaturne pameti in pogroma. Na srečo ujamemo v medijih sem in tja kakšen glas, ki spomni, da smo zdaj v pravni državi in da ima Cerkev tako kot vsak drug pravico, da opravlja skladno z zakoni dejavnosti, ki jih ima za potrebne in smotrne. Najde se tudi kakšen ekonomist, ki ni zasvojen s komunistično antiekonomsko teorijo in opozori, da smo vendarle v tržnem gospodarstvu, to pa stoji na tekmovalnosti in konkurenci, ne pa na monopolih. Zato tak gospodarski liberalec pozdravlja podjetniškega duha, pa naj prihaja od koder koli. Takšno sklicevanje na pravno državo in tržno gospodarstvo je kopernikanska revolucija v odnosu do karikaturne pameti in nas umešča nazaj v evropsko civilizacijo.

V tem civilizacijskem okviru so postavljeni standardi glede položaja Cerkva. Ti veljajo namreč za posebne civilnodružbene skupine, s katerimi ima država poseben sistem odnosov. Ti sistemi se sicer razlikujejo, vendar je njihov končni rezultat povsem primerljiv. Povsod namreč država v veliki meri pomaga Cerkvam tako v njihovem verskem delovanju kakor tudi širšem družbenem (npr. šolstvo, sociala, zdravstvo, kultura ipd.). V Franciji velja stroga ločitev države od Cerkve in vendar država financira svobodno šolstvo, kot tam imenujejo zasebnega, vzdržuje cerkve, zgrajene pred letom 1905, prek kulturnega denarja financira graditev novih sakralnih objektov, darovi cerkvam niso obdavčeni ... Še

bi lahko naštevali, a že to kaže, kako je kljub različnim sistemom višina državne pomoči Cerkvam pravzaprav primerljiva in daje podobne rezultate tako v francoski laični ločenosti kot v nemški partnerski povezanosti. Države delajo to v prepričanju, da so Cerkve družbeno potrebne in koristne. Takšno je tudi izhodišče novega zakona o verski svobodi, ki je torej vsaj na načelni ravni primerljiv z zahodnimi. Tu ne bom razpravljaj, ali je takšno izhodišče utemeljeno ali ne, ni mi do odkrivanja tople vode, bolj zanimivo se mi zdi pokazati v primerjavi z državami EU, koliko dobi naša Cerkev državnega denarja in kam nas to uvršča.

Po novem zakonu bo država res nekaj financirala verske skupnosti in jim ponudila nekaj davčnih ugodnosti, a nikakor ne na področju njihove gospodarske dejavnosti, kot nekateri lažno trdijo. Zakon je komaj začel veljati, zato ni mogoče izmeriti vseh praktičnih učinkov, ni pa niti nemožno predvideti, da bodo bolj podobni tistim iz socialistične zakonodaje kot onim iz evropske. V brošuri *Financiranje Cerkve*, ki jo je izdala cerkvena Komisija za ureditev odnosov z državo, so podane zgovorne primerjave. Tako npr. zremo, da država financira temeljne pastoralne dejavnosti, preračunano na enega katoličana v Nemčiji 160 evrov, Avstriji 67,8, Hrvaški 8,6 in Madžarski 8,7 evra, pri nas pa samo 0,8 evra. Število verskih uslužbencev na milijon katoličanov, ki jih država plačuje neposredno, je v Nemčiji 1489, Avstriji 1489, Hrvaški 657 in Madžarski 496, pri nas pa le 6. Poglejmo še, koliko država sofinancira obnovo cerkva kot kulturnih spomenikov, preračunano na enega katoličana: v Nemčiji 1,45 evra, Avstriji 2,61, Hrvaški 0,91 in Madžarski 1,41, mi

Države delajo to v prepričanju, da so Cerkve družbeno potrebne in koristne.

smo zopet na repu z 0,75 evra. Novi zakon je res pisan v novem duhu, toda starim demonom je uspelo njegove praktične učinke oklestiti do te mere, da bo naša država še naprej na evropskem repu. Po drugi strani pa bo Cerkev dobila od nje ravno toliko drobtin, da jo bo karikaturna pamet še naprej prikazovala kot izkoriščevalsko in požrešno. No, vsaj v priletnosti bomo še naprej vodilni v Evropi. **■**

Nova podoba političnega prostora

Aleš Kocjan, Gašper Blažič, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Slovenski politični prostor v zadnjem času opazno dobiva novo podobo, predvsem na levi. Iz Društva ZARES naj bi v kratkem nastala nova stranka. Prestrukturiranje levice pa vpliva tudi na dogajanje v vladnih strankah.

Potem ko je bila tako rekoč spektakularno ustanovljena nova poslanska skupina »nepovezanih poslancev« pod vodstvom Mateja Lahovnika, do nedavnega še podpredsednika LDS, so člani iste skupine pretekli teden ustanovili še Društvo Zares, kar bi lahko pomenilo tudi strukturo prihodnje stranke. Kot je na tiskovni

konferenci, na kateri so predstavili svoje društvo, v petek dejal Matej Lahovnik, so se za njegovo ustanovitev odločili zato, ker želijo z njim odpreti politični prostor v Sloveniji. »Menimo, da so obstoječe politične stranke in politične skupine v veliki meri samozadostne. V zadnjih dneh nam je pisalo in nas klicalo precej ljudi, ki so nas pozivali, naj

v politični prostor postavimo nekaj novega. Ko smo oblikovali samostojno poslansko skupino, smo jasno povedali, da bomo, ko bo prišel čas, sedli skupaj in se odločili kako naprej. Takrat smo rekli a, danes pravimo b,« je dejal Lahovnik. Na vprašanje, ali se namerava društvo preoblikovati v stranko, je Lahovnik odgovoril pozitivno, vendar

naj bi se to zgodilo, potem ko bodo izpolnjeni pogoji za to. »V hišo se vseliš takrat, ko postaviš temelje in infrastrukturo in je hiša zgrajena. Želimo pridobiti čas, da se oblikuje ustrezna organizacijska, kadrovska in programska infrastruktura. Če bi namreč v tem trenutku v slovenski politični prostor postavili izdelan projekt nove politične stranke, bi

stranke, se bo to tudi zgodilo,« je dejal Gantar. Po besedah Cvete Zalokar Oražem je bilo društvo ustanovljeno na dan tiskovne konference, torej v petek, njegova registracija je v teku, ta teden pa naj bi že stala tudi njihova spletna stran. Društvo, ki za zdaj nima predsednika, naj bi se financiralo iz članarin in donacij, če bo treba, pa bodo sredstva prispevali tudi sami.

Na vprašanje, ali se jim bodo pridružili nekateri nekdanji člani LDS, kot sta Bogdan Biščak ali Gregor Golobič, je Matej Lahovnik odgovoril, da »nihče ne bo dobil osebnega vabila«, naj se jim pridruži. Po njegovih besedah so Golobiča seznanili s svojo pobudo in upajo, da se jim bo pridružil (slednje je Golobič že storil), za Biščaka pa je načrtovano, da bo postal tajnik društva. Na vprašanje, ali upajo, da se jim bo pridružil tudi Janez Drnovšek, ker se zdi, da gre med njegovim gibanjem in Društvom Zares za podobni formaciji s podobnimi vprašanji, je Lahovnik odgovoril, da ga niso posebej vabili, vendar upajo, da se jim bo pridružil, enako pa je odgovoril tudi na vprašanje o Milanu Kučanu in Zoranu Jankoviću.

Seja sveta LDS V duhu nastajanja novega gibanja oziroma združenja, ki bi lahko v nasprotju s podobnimi neformalnimi združenji, kot sta Drnovškovo Gibanje za pravičnost in Kučanov Forum 21, na koncu preraslo v stranko, je v soboto v Ljubljani minila tudi seja sveta LDS, na kateri se je svet sešel prvič, odkar ima stranka staro-novo vodstvo. Na njej so člani za novega predsednika sveta izvolili Aleša Guliča, novi generalni sekretar stranke pa je postal Dorijan Maršič, ki je na tem mestu zamenjal Meto Vesel Valentinčič. Na seji, ki je bila za novinarje zaprta, so, kot je po seji dejal Gulič, največ pozornosti namenili zadnjim odhodom iz stranke. Kot je dejal Gulič, je bilo na seji izrečenih precej kritičnih besed na račun dogajanja v stranki, kar pa je po njegovo pozitivno, saj so se tako zadeve »obrusile«. Prepričan je, da je tok odhoda iz stranke za zdaj končan in da se

Cveta Zalokar Oražem, Matej Lahovnik in Pavle Gantar

Na seji sveta LDS je beseda tekla predvsem o izstopih iz stranke.

bodo razmere umirile. »Glede na odzive s terena gre pričakovati, da bodo ljudje v LDS prihajali. To pričakujemo predvsem zato, ker zdaj res vidijo, kaj se v državi dogaja,« je dejal Gulič. Na vprašanja o tem, ali ima Anton Rop v stranki še podporo kot vodja poslanske skupine in ali so v stranki pričakovanja, da bo Rop zamenjal svojega namestnika Milana M. Cvikla, pa je Gulič odgovoril, da bo poslanska skupina namestnika vodje zamenjala, če se bo za to pokazala potreba.

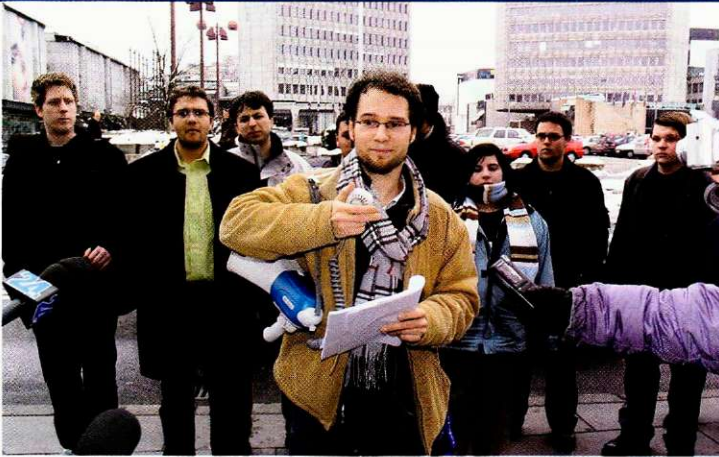
Čeprav je Gulič po seji deloval precej optimistično, pa je bilo mogoče neuradno slišati, da je bila razprava na svetu precej vroča. Največ kritičnih besed naj bi bilo letelo na prejšnjo generalno sekretarko Meto Vesel Valentinčič, ki naj bi bila to delo opravljala v nasprotju s statutom stranke, saj naj bi se ji bil mandat iztekel že mesec dni pred sejo sveta, poleg tega pa naj bi bila za nekatere v stranki sporna tudi njena plača. Njena mesečna plača naj bi znašala kar 2.921 evrov (čemur je treba dodati še vse funkcionske dodatke), poleg tega pa naj bi si bila v pogodbi ob nastopu službe izgovorila pravico, da takšno plačo prejema še leto dni po odhodu z delovnega mesta. Kot nam je v ponedeljek dejal Gulič, so nekateri člani na seji res spraševali, kaj je s plačo Vesel Valentinčičeve, saj so slišali, da ima višjo plačo kot predsednik vlade, vendar se njemu to ne zdi sporno. Kot je dejal, je imela Valentinčičeva takšno plačo, kot so jo do zdaj imeli vsi sekretarji, kar pomeni, da je bila enaka poslanski plači z dodatkom za vodenje in ►

Nekatere v LDS razburja plača Mete Vesel Valentinčič.

ravnali podobno kot vsi ostali – samozadostno,« je dejal Lahovnik. Po njegovih besedah društvo tudi ne želi biti nova LDS ali njen obvod.

Pavle Gantar je predstavil vprašanja, s katerimi se bo društvo ukvarjalo. Dejalo je, da bodo odpirali predvsem tista vprašanja, ki se jih obstoječa politika izogiba. Med slednjimi je izpostavil razmerja med svobodo, varnostjo in tveganji, ki se pojavljajo zlasti po 11. septembru, razmerja med globalizacijo, neenakostjo in razvojem ter razmerja med civilizacijskimi izzivi okoljskih in podnebnih sprememb. »Večina programa se bo oblikovala sproti skozi pogovor in izmenjavo mnenj med člani društva, in če bo tako oblikovani program mogoče postaviti v okviru

Iz LDS naj bi izstopil tudi velik del vodstva njenega podmladka.

Predsednik stranke Janez Janša: SDS je stabilizator političnega prostora.

► za delovno dobo (torej se res giblje blizu 2.921 evrov). Določilo o tem, da prejema plačo leto dni po prenehanju funkcije, pa po njegovih besedah velja le, če ji v tem času ne uspe najti nove zaposlitve, in še to samo v višini osnovne plače poslanca. Na seji naj bi bil največ kritik na vodstvo stranke naslovil strankin podmladek oziroma nekateri njegovi člani: predsednik Aleš Bučar, mednarodni sekretar Dejan Radunič in sekretar za socialno politiko Matej Oražem, sin Cvete Zalokar Oražem. Vsi omenjeni naj bi v teh dneh izstopili iz stranke in se pridružili Društvu Zares.

Optimizem v SDS Nasprotno od opozicijske LDS, kjer z dogajanjem

v svoji stranki seveda ne morejo biti zadovoljni, pa imajo veliko več razlogov za zadovoljstvo v vlada-joči SDS. Ta stranka se je v soboto v Portorožu sešla na posvetu, na katerem je analizirala politično dogajanje v državi in aktivnosti SDS v letu 2007. Kot je poudaril predsednik stranke in premier Janez Janša, je SDS daleč najbolj stabilen del političnega prostora, kar je po njegovo izjemnega pomena za Slovenijo, medtem ko se slovenski politični prostor na enem delu preoblikuje. »Za Slovenijo je stabilnost pomembna zlasti v luči priprave na predsedovanje Slovenije Evropski uniji,« je dejal Janša. Na posvetu je bilo mogoče slišati tudi oceno, da SDS kot največja vladna stranka

in največja stranka v Sloveniji nosi tudi največjo odgovornost. Optimistična retorika daje vedeti, da je SDS dobro izkoristila krizo LDS, kar bo bržkone imelo vsaj nekaj vpliva na javno mnenje.

Koalicija še naprej stabilna

Kljub zadnjim zapletom v zvezi z enotnostjo koalicije – pri čemer DeSUS nastopa kot najšibkejši člen, kar se je pokazalo pri glasovanju o zakonu o verski svobodi – so koalicijski partnerji očitno še naprej optimistični glede prihodnosti koalicije. Predsednik SLS ter minister za okolje in prostor Janez Podobnik, ki se je v zadnjem času znašel v nemilosti zaradi poslov s podjetjem PUH, ocenjuje,

da v koaliciji ni ključnih razhajanj. »Kljub različnim stališčem, ki smo jih izpostavili v primerih načina privatizacije državnega premoženja, odnosih z Republiko Hrvaško, pri davčni politiki in v kmetijstvu, se je še posebej od lokalnih volitev dalje potrdilo, da je SLS stabilen in trden člen koalicije.« Na vprašanje glede koalicije vodja poslanske skupine NSi Jožef Horvat odgovarja: »Za nas pomeni koalicijska pogodba trdno in resno zavezo in obvezo. To ni samoupravni sporazum iz nekega preteklega časa.« Pri tem si želi v koaliciji več partnerskega odnosa in manj ultimativno postavljenih zahtev, pri čemer je bil kritičen do nedavnega ravnanja poslanske skupine

SDS je nosilec stabilnosti

Pogovor s politologom dr. Milanom Zverom, podpredsednikom SDS ter ministrom za šolstvo in šport

Kako ocenjujete zdajšnje stanje v vladni koaliciji? Je ta glede na razhajanja v zadnjem času trdna?

Stanje v koaliciji je dovolj stabilno in je v skladu s pričakovanji. Koalicijski partnerji dobro sodelujejo, zlasti v vladi. Res je, da včasih v parlamentu nekateri glasujejo v nasprotju s svojim položajem, vendar za zdaj ni nikakršnih znakov krize vladanja. Nasprotno, Slovenska demokratska stranka (SDS) se je kot največja stranka uveljavila kot nosilec politične stabilnosti v državi. To je še posebej pomembno, ker je politična opozicija ta hip dokaj razcepljena. Vladna stran daje ljudem občutek trdnosti in stabilnosti, kar je za življenje v državi in za državljanse nasploh pomembno.

Ob tem bi rad dejal, da nismo le mi v vladi zadovoljni s stanjem v državi. Tudi raziskave javnega mnenja kažejo, da so Slovenci dokaj zadovoljni s svojim življenjem in tudi z nekaterimi institucijami v državi, saj jim zelo zaupajo. Eurobarometer na primer kaže, da je 90 odstotkov Slovencev zadovoljnih, kar jih uvršča na evropski vrh. Podatki raziskave, ki meri razpoloženje in klimo ljudi, kažejo, da se zelo malo Slovencev čuti zapostavljene in odrinjene na rob, kamaj 2 odstotka, kar je fenomenalen dosežek. Slovenci tudi zelo zaupajo v nekatere ustanove in politike, zlasti v vrtce in šolstvo. Slovenija je po zaupanju v vrtce na drugem mestu v Evropi, po zaupanju v šolstvo pa na tretjem. To je seveda izjemno dober podatek, ki kaže,

da so v času našega mandata Slovenci zadovoljni z razmerami v državi in s tem posledično tudi s svojim življenjem.

Ta čas prihaja do strukturnih sprememb na levem polu, saj je LDS v zatonu. Kako to dogajanje vpliva na delovanje SDS in vlade?

Tudi naša stranka bi si želela urejene razmere v nasprotnem političnem polu, da bi tako imela jasnega sogovornika. SDS še naprej vztraja pri stališču, da bi bilo za Slovenijo in za njene državljanse dobro, da se tudi politična opozicija vključi v strateške razvojne načrte Slovenije, zaradi česar je tudi oblikovala Partnerstvo za razvoj. Predsednik vlade je prejšnji teden znova povabil novo nastajajočo skupino v parlamentu kakor tudi staro LDS, naj znova razmisli, ali bi se pridružili Partnerstvu za razvoj. Ker so pred nami izjemno pomembne zadeve, npr. čim bolj učinkovito izkoristiti vire, ki nam jih daje nova finančna perspektiva, na krajši rok pa predvsem predsedovanje Evropski uniji, je zelo pomembno, da se vrata sodelo-

Janez Podobnik: Slovenska ljudska stranka je trden člen koalicije.

Predsedniški kandidat Lojze Peterle še nima podpore SDS in SLS.

DeSUS v zvezi z glasovanjem o guvernerju Banke Slovenije. Sicer pa ugotavlja, da koalicija za zdaj uresničuje zaveze, zapisane v koalicijski pogodbi. »Razumemo, da vsaka koalicija zahteva neprestano dogovarjanje in tudi popuščanje,« pravi Horvat. Na vprašanje, kdo bi lahko po prihodnjih volitvah sestavljal vladno koalicijo oz. kako bi ravnala NSi, če bi prišlo do velike koalicije, je Horvat skrivnosten, saj bi bilo sodelovanje NSi »odvisno od razmerja moči v parlamentu in od tega, katere stranke (oz. kateri politični programi) bi sestavljali koalicijo«. Podobnik pa na omejeno vprašanje odgovarja, da je samo od volivcev odvisno, kakšna bo sestava prihodnje koalicije.

»Sedanja vladna koalicija dela dobro, zato ni razloga, da pomladne stranke ne bi dosegle absolutne večine,« je prepričan Podobnik.

Bo Peterle skupni kandidat?

Svet NSi je na svoji zadnji seji tudi uradno izrekel podporo kandidaturi Lojzeta Peterleta na letošnjih predsedniških volitvah. Peterle je svojo kandidaturo samoiniciativno napovedal že lani jeseni, pri čemer so mu družbo delali nekateri gospodarstveniki, npr. Ivo Boscarol, ki bo vodil strateški svet volilnega štaba, medtem ko bo operativni del vodil nekdanji generalni direktor policije Marko Pogorevc.

Angažiranje Marka Pogorcevca je zanimivo tudi zato, ker se je

angažiral tudi jeseni, ko je Zbor za Ljubljano iskal kandidata za ljubljanskega župana in se je pri tem omenjal Pogorevc, ki naj bi se bil sam ponujal za kandidata, na koncu pa so prepričali dr. Franceta Arharja, Marko Pogorevc pa ga je na javni tribuni Zbora za republiko in Zbora za Ljubljano s prispevkom o varnosti v slovenski prestolnici na simboličen način podprl.

V prihodnjih mesecih bo torej zanimivo opazovati dogajanje v zvezi s predsedniškimi volitvami, še posebej zato, ker bo sedanji predsednik države Janez Drnovšek bržkone taktiziral in odlašal z odločitvijo, ali bo znova kandidiral, vse do zadnjega trenutka, podobno kot pred petimi leti. Prav tako ni zelo verjetno, da bi se za kandidaturo odločil Borut Pahor, ki bo očitno raje izkoristil javnomnenjski naskok na ruševine LDS. Dosedanje javnomnenjske ankete so pokazale, da bi imel Pahor odločilno prednost tudi pred Janezom Drnovškom, ki se je v meritvah znašel na drugem mestu, medtem ko je Peterle tretji. In kot kaže, bi se utegnila na predsedniških volitvah ponoviti zgodba izpred petih let, ko je intelektualni krog Nove revije že skoraj leto dni pred volitvami podprl kandidaturo Barbare Brezigar, kmalu zatem pa sta jo podprli tudi SDS in NSi, medtem ko je SLS podprla dr. Franceta Arharja, ki se je za kandidaturo odločil precej kasneje. Glede na to, da se je Peterle odločil za predsedniško kandidaturo tako rekoč na lastno pobudo in na neki način »prisilil« NSi, da ga je podprla (dejansko je bil to pričakovani razplet, saj je tudi njen najmočnejši člen za to funkcijo, po drugi strani pa so mnogi tiho pričakovali Peterletovo na-

poved kandidature), pa ni tako samoumevno, da bo avtomatsko dobil podporo SLS in SDS.

Zlasti slednja je kot najmočnejša vladna stranka na neki način »prisiljena« predlagati svojega kandidata, pri čemer se zdi (kot je razvidno iz pogovora z Milanom Zverom), da predsedniške volitve zanjo niso prioriteta v političnem boju. Neuradno se že omenjajo morebitni kandidati (največkrat France Cukjati in dr. Danilo Türk), čez dva meseca pa naj bi bilo znano, ali bo SDS imela svojega kandidata ali ne. **D**

ANKETA

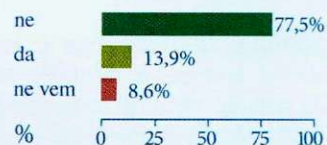
Ali podpirate referendum o vstopu Hrvaške v Evropsko unijo?

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Je Janez Podobnik v primeru PUH ravnal pravilno?

Glasovalo: 302

DEMOKRACIJA spletna

vanja čim bolj na široko odprejo in da dobijo vse politične sile priložnost sodelovanja pri tem. SDS torej ni izključujoča.

Javnomnenjske raziskave kažejo, da se povečuje priljubljenost SD, ki je tik za petami SDS. Menite, da bo SDS uspelo na volitvah prihodnje leto doseči relativno večino?

Priljubljenost SD je predvsem posledica izgube podpore LDS in selitve volilnega telesa ter preferenc na stran SD znotraj istega političnega bloka. To pomeni, da SD ta hip ne raste organsko. Niso ponudili nove dodane vrednosti, ampak izkoriščajo krizo LDS. Zato bo za organsko rast SD potrebno še veliko več kot le pridobivanje nekaterih odsluženih politikov iz LDS. Poleg tega menim, da samo seštevanje, ali če rečem priključevanje teh politikov ne bo pripomoglo k rasti SD, ampak se lahko zgodi bumerang. Nekateri vabljeni politiki že sedaj na levi sredini niso predstavljali nobenega magnetna za volilno telo. To SD ne bo prav nič koristilo, temveč jim bo prej škodovalo. Tu bi na Pahorjevem mestu močno premislil, koga bi vabil v svoje vrste.

Bližajo se predsedniške volitve. Koga bo na njih podprla SDS? Bo predlagala svojega kandidata?

Ta odločitev je bila v soboto predstavljena na kasnejši čas. Za nami in pred nami so temeljite analize preferenc javnega mnenja in tudi politične situacije. Vse opcije so odprte. Kar pa mene ta hip najbolj zanima, so parlamentarne in pokrajinske volitve v letu 2008.

Slovenija se ne boji arbitraže

Mitja Volčanšek, foto: Tina Kosec/BOBO, arhiv Demokracije

Po dolgoletnih zapletih med našo državo in Hrvaško glede poteka državne meje, posebej tiste na morju in v Istri, so se v zadnjih dneh morda odprla vrata h končni rešitvi, do katere naj bi vodila arbitraža. Podbuda za to je prišla iz Bruslja.

V značilno zadržanih diplomatskih krogih je v začetku prejšnjega tedna vendarle odločneje nastopil evropski komisar za širitev, Finec Olli Rehn, ki je ob rob srečanja s hrvaško zunanjo ministrico Kolindo Grabar Kitarovič, na katerem so evropski velmožeje v okviru stabilizacijsko-pridružitvenega sveta preučevali napredek Hrvaške na poti pridruženja EU, obema državam svetoval čimprejšnjo rešitev dvostranskih vprašanj.

Lobiranje Zagreba Rehn je na tiskovni konferenci dejal, da bi bilo najbolje, če bi državi odprta dvostranska vprašanja rešili pred slovenskim predsedovanjem uniji v začetku leta 2008, za kar naj bi bil »po 15 letih brez končnega učinka« tudi skrajni čas. Hrvaška ministrica je ob tem pred evrop-

skimi sogovorniki ponavljala dokaj vprašljivo stališče Zagreba, da so Hrvatje Ljubljani že predlagali rešitev spora pred mednarodnim sodnim telesom, a da z naše strani do zdaj ni bilo odziva.

Še bolj eksplicitno kot Rehn se je 7. marca o rešitvi mejnega spora v svojem poročilu o napredku Hrvaške na poti v EU opredelil

poročevalec evropskega parlamenta (EP), avstrijski poslanec iz vrst socialistov Hannes Swoboda. Po njegovo bi morali obe strani resno razmisliti o mednarodni arbitraži, kolikor so možnosti za dvostranski dogovor izčrpane. O Swobodovem dopolnilu naj bi zunanjepolitični odbor EP predvidoma odločal konec meseca, kar

bi lahko vplivalo tudi na slovenska zunanjepolitična stališča.

Po pogovoru s hrvaškim premierjem Ivom Sanaderjem, ki je med dvodnevним srečanjem z različnimi skupinami v evropskem parlamentu strastno naglašal arbitražno rešitev, je svojo naklonjenost morebitni arbitraži izrazil tudi predsednik evropskega parlamenta Hans-Gert Pöttering, ki pripada isti politični skupini kot Sanader, to je EPP/ ED. Pöttering je menil, da bi bil slovensko-hrvaški dogovor o arbitraži »najbolj dobrodošel«.

Enostranska razglasitev ekološko-ribolovne cone priča o nezanesljivosti Hrvaške.

Arbitraža o celotni meji Glasovi iz Bruslja niso pustili ravnodušnega skoraj nikogar. Med prvimi se je odzval slovenski poslanec v EP in predsednik SD Borut Pahor in poudaril potrebo po oblikovanju nove strategije Slovenije v odnosih z južno sosedo, saj obstoječa »ne

Predsednik SD Borut Pahor predlaga medstrankarsko usklajevanje glede sosed.

Premierja Janez Janša in Ivo Sanader imata različne poglede na arbitražo.

vodi do nikakršnih novih rešitev«. Najbolj pričakovan je bil odziv predsednika slovenske vlade Janeza Janše. Premier možnosti arbitraže ni zavrnil, vendar je ob tem izrazil stališče, da mora zajemati celotno mejo oziroma vsa sporna območja in ne le meje na morju. Ob tem je spomnil, da Slovenija te opcije ni nikoli zavrnila, da pa Zagreb razen načelnega predloga ni ponudil »nobenega izdelanega načrta«. Janša je še spomnil, da hrvaški sabor ni ratificiral že doseženega sporazuma Drnovšek-Račan (in prav tako ne podobnega sporazuma z Bosno in Hercegovino), zato bi Slovenija v primeru dogovora o arbitraži morala biti deležna vsebinskega pojasnila, zakaj je prišlo do zavrnitve tega dogovora. Po Janševem mnenju je namreč pod vprašajem hrvaška verodostojnost.

Če pomislimo na enostranske poteze Zagreba, ki so v grobem neskladju z evropsko prakso, na primer enostranska razglasitev ekološko-ribolovne cone v Jadranskem

morju, so pomisleki slovenskega premierja toliko tehtnejši.

Hrvati navdušeni Sanader je Janševo stališče označil za »pretiran odziv«, saj je po njegovo devetdeset odstotkov meje med državama neproblematičnih. Po drugi strani pa je načelno dopustil tudi to možnost, če bo pripomogla k rešitvi vprašanja Piranskega zaliva pred mednarodnim telesom.

Hrvaški mediji so mnenja omenjenih evropskih politikov, ki po Janševo predstavljajo le osebna stališča predstavnikov evropskih institucij, sprejeli skoraj z navdušenjem. Po pisanju Vjesnikovega analitika naj bi sporočila iz EP pripomogla k temu, da bo Ljubljana sprejela hrvaški predlog za rešitev in ne bo več uporabljala »balkanskega« pristopa, ki temelji na izsiljevanju zaradi članstva v EU.

Vprašljiv sogovornik Stališča slovenskih političnih strank se ne odmikajo bistveno od premierjevih, pri čemer v SDS poudarjajo vzpostavitev stanja na dan 25. junij 1991, kot je bilo dogovorjeno na Brionih na srečanju med obema vladama leta 2005. Predsednik LDS Jelko Kacin denimo opozarja na dolgotrajnost morebitne arbitraže, v SLS in SNS pa izražajo precej trda stališča. Za prve dostop na odprto morje in celovit Piranski zaliv ne moreta biti predmet arbitraže, v Jelinčičevi stranki pa se menda pripravljajo na razpis referenduma o vstopu Hrvaške v EU. Slovenska diplomacija rešitve mejnih sporov

ne namerava vezati na vprašanje hrvaškega članstva v uniji.

O problemih, povezanih z morebitno arbitražo, je Borut Pahor govoril prejšnji petek ob vrnitvi iz Bruslja. Predsednik SD je poudaril potrebo po čimprejšnjem sestanku vodij političnih strank, da bi dosegli skupno stališče glede arbitraže, ki po Pahorjevem osebnem mnenju predstavlja edino dolgoročno rešitev.

Slovenska politika je po njegovo predolgo dajala napačen vtis, da se boji arbitraže, kar utegne negativno vplivati na ozračje v domači javnosti, ko bo oziroma če bo prišlo do arbitraže. Pahor se je strinjal z Janševim stališčem, da mora biti predmet kakršne koli arbitraže celotna slovensko-hrvaška meja. Po Pahorjevo je napočil čas, da se slovenska politika odloči, ali bo poenotila stališča ali pa prepustila reševanje odprtih vprašanj prihodnji generaciji.

Zagotovo se Slovenija nima česa bati, vendar, kot je nato priznal

tudi Pahor, obstaja kar nekaj pomislekov o smiselnosti privolitve v arbitražo. Najprej se je treba zavedati, da govorimo o postopkih, ki bi tudi v najboljšem primeru trajali več let. Pahor celo dodaja, da bo tudi v tem primeru prihajalo do incidentov, a se bomo v nasprotju s sedanjim stanjem vsaj približevali dolgoročni rešitvi.

Poleg dolgotrajnosti postopkov je na mestu vprašanje, ali bi Hrvaška spoštovala odločitev sodnega telesa ali arbitra, kolikor bi bila ta zanj negativna. Kot je pred časom za našo revijo dejal Pahorjev svetovalec in strokovnjak za pomorsko pravo dr. Patrick Vlačič, so pričakovanja tako slovenske kot hrvaške javnosti velika in katero koli odločitev bi slovenska in hrvaška javnost morda začutili kot poraz. Čeprav ima torej Slovenija več adutov v roki, se moramo zavedati, da arbitraža ni čarobna palčka, s katero bi se enkrat za vselej odkrižali problemov, sploh če upoštevamo dosedanje ravnanje Zagreba. ■

Zgledno sodelovanje?

Medtem ko so se v diplomatskih krogih kresala mnenja o možnosti mednarodne arbitraže, je slovenska stran vnovič spoznala nezanesljivost hrvaških partnerjev pri vprašanih povsem praktične narave. Prejšnji teden so namreč hrvaške veterinarske službe razglasile ogroženo območje zaradi izbruha prašičje kuge. Kuga se je pojavila v vasi Vučilčevo, manj kot kilometer od slovenskega ozemlja. To pomeni, da tudi del slovenskega ozemlja avtomatično sodi v 3-kilometrski okuženi in 10-kilometrski ogroženi pas. O izbruhu bolezni, ki terja številne varnostne ukrepe, pa so hrvaški organi slovenske obvestili prepozno, je prejšnji četrtek izjavila generalna direktorica Veterinarske uprave RS Vida Čadonič Špelič, saj so Hrvatje posumili o bolezni skoraj teden dni prej, kot so o tem obvestili slovensko stran. Po mnenju Čadonič Špeličeve je šlo v tem primeru za »neevropsko« dejanje pristojnih hrvaških organov.

Predsednik evropskega parlamenta Hans-Gert Pötering

Zaostajanje EU za ZDA

Denis Vengust, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

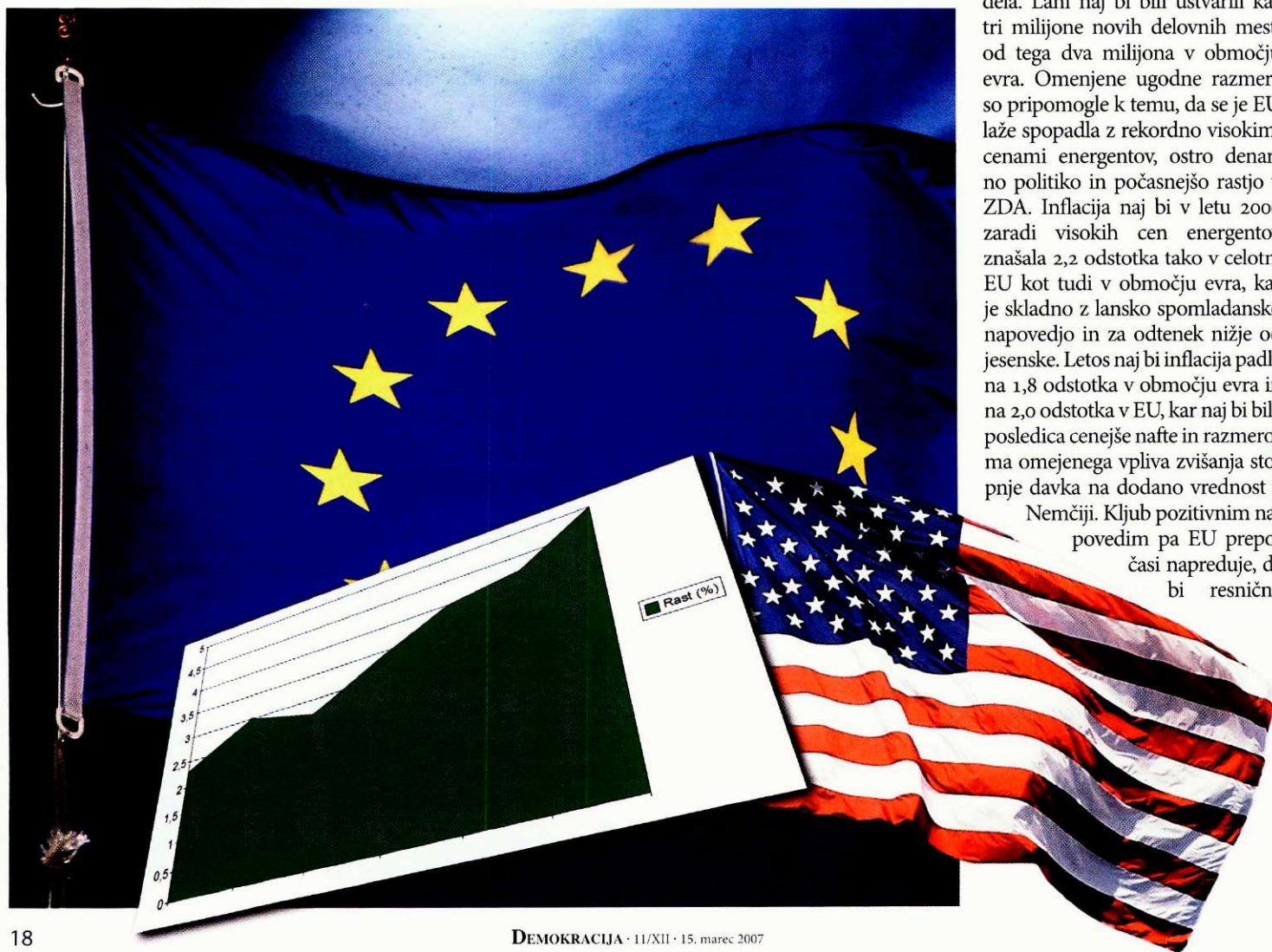
Kljub lanski dobri gospodarski rasti in spodbujanju gospodarskih reform Evropska unija še vedno daleč zaostaja za gospodarstvom Združenih držav Amerike. Dosega raven, ki so jo ZDA dosegle pred več kot dvajsetimi leti.

Študija zveze evropskih gospodarskih zbornic Eurochambers ugotavlja, da gospodarski razvoj Evropske unije (EU) danes dosega raven, ki so jo ZDA dosegle pred več kot dvema desetletjema. Da EU zares zaostaja za ZDA več kot dvajset let, nadvse zgovorno potrjuje predvsem dejstvo, da so ZDA zdajšnje višino bruto domačega proizvoda (BDP) na prebivalca v uniji dosegle že v letu 1985. Poročilo, ki je bilo objavljeno tik pred spomladanskim vrhom EU, tako meče sivo senco na uspešnost evropske gospodarske politike.

V primerjavi s prvo študijo, ki jo je Eurochambers objavil pred dvema letoma, tokratna kaže, da se je zaostajanje EU v primerjavi z ZDA v obdobju med letoma 2003 in 2006 še povečalo. Največji prepad se kaže v porabi za raziskave in razvoj, kjer se je zaostajanje povečalo s 23 na 28 let. Današnja stopnja zaposlenosti ter investicij v raziskave in razvoj v EU so ZDA dosegle že leta 1978, evropsko stopnjo produktivnosti (izraženo v BDP na zaposlenega) pa so ZDA dosegle leta 1989. Evropa se bo tako morala po ocenah Euro-

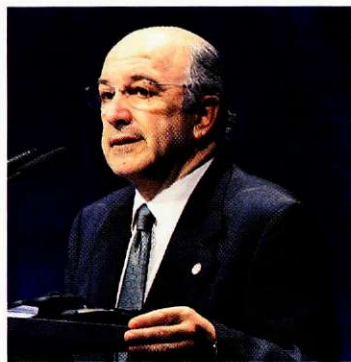
chambersa zelo potruditi, če želi do leta 2010 doseči raven ZDA. Če predpostavimo, da bi želela doseči raven porabe ZDA za raziskave in razvoj iz leta 2005, bi morala porabo povečati za skoraj 14 odstotkov letno. Če bi do leta 2010 želela doseči BDP na prebivalca v ZDA, pa bi morala doseči več kot 8-odstotno letno gospodarsko rast. EU v zadnjem času vlada obdobje nagle gospodarske rasti, ki naj bi se po napovedih nadaljevala tudi v tem letu. EU več let ni imela tako močnega in dolgotrajnega gospodarskega zagona.

Evropsko gospodarstvo je tako v letu 2006 raslo hitreje od napovedi, saj je gospodarska rast v celotni EU lani znašala 2,9 odstotka BDP, v območju evra pa 2,7 odstotka, kar je za 0,2 odstotka več od jesenske napovedi. Rast naj bi tudi v letošnjem letu ostala visoka; v EU naj bi znašala 2,7 odstotka, v območju evra pa 2,4 odstotka. Evropski komisar za gospodarske in denarne zadeve Joaquin Almunia ugotavlja, da je bilo leto 2006 »izredno leto«, saj je rast temeljila predvsem na domačem povpraševanju, kar je posledica ugodnih razmer na trgu dela. Lani naj bi bili ustvarili kar tri milijone novih delovnih mest, od tega dva milijona v območju evra. Omenjene ugodne razmere so pripomogle k temu, da se je EU laže spopadla z rekordno visokimi cenami energentov, ostro denarno politiko in počasnejšo rastjo v ZDA. Inflacija naj bi v letu 2006 zaradi visokih cen energentov znašala 2,2 odstotka tako v celotni EU kot tudi v območju evra, kar je skladno z lansko spomladansko napovedjo in za odtenek nižje od jesenske. Letos naj bi inflacija padla na 1,8 odstotka v območju evra in na 2,0 odstotka v EU, kar naj bi bila posledica cenejše nafte in razmeroma omejenega vpliva zvišanja stopnje davka na dodano vrednost v Nemčiji. Kljub pozitivnim napovedim pa EU prepočasno napreduje, da bi resnično

lahko konkurirala na svetovnem trgu. Medtem ko so se cilji prvotne libronske strategije, v skladu s katerimi naj bi EU do leta 2010 postala najbolj konkurenčno gospodarstvo na svetu, izkazali za previsoko letiče, pa so cilji prenovljene libronske strategije premalo ambiciozni, še opozarja Eurochambers.

Več optimizma Časnik Financial Times poroča, naj bi bili voditelji večjih evropskih podjetij bolj optimistični glede poslovanja in zaposlovanja v letu 2007, kot so bili pred enim letom. Glede letošnjega poslovanja so najbolj optimistični menedžerji iz Nizozemske, saj je optimizem izrazilo 80 odstotkov vseh. Med najbolj pesimističnimi pa so se izkazali Francozi s samo 17 odstotki optimističnih voditeljev družb kljub nadvse obetavnim napovedim nemškega ekonomskega inštituta IW, ki napoveduje, naj bi Francija do leta 2035 zamenjala Nemčijo na prestolu najmočnejšega go-

Joaquin Almunia

spodarstva EU. Napovedi inštituta temeljijo predvsem na ugodnih demografskih gibanjih: medtem ko število prebivalstva v Nemčiji neustavljivo upada, je za Francijo dolgoročno predvidena rast prebivalstva, politika spodbujanja rodnosti pa žanje lepe uspehe. V obdobju med letoma 2025 in 2035 naj bi Francija nadomestila zdajšnji gospodarski zaostanek za Nemčijo in leta 2035 postala najmočnejše gospodarstvo unije.

Analitiki trdijo, da bi večja proizvodnja in višje cene lahko vodile v vnovično višanje obrestne mere s strani Evropske centralne banke (ECB). Slednja naj bi spremljala indikator optimizma pri evropskih menedžerjih in se odločala na podlagi teh podat-

kov, saj naj bi bil dober kazalnik ekonomskih razmer.

V Sloveniji uspešno Statistični urad Republike Slovenije (SURS) je sporočil, da je bila v zadnjem četrtletju lanskega leta rast slovenskega BDP 5,5-odstotna, v celem letu 2006 pa 5,2-odstotna. Vladna napoved gospodarske rasti je bila tako presežena za pol odstotne točke. Poleg visoke rasti mednarodne menjave so gospodarsko rast gnale tudi naložbe.

Gospodarska rast, h kateri sta največ pripomogla visoka rast izvoza in domača potrošnja, je bila tako lani najvišja od leta 1999, je nedavno na tiskovni konferenci v Ljubljani dejala voditeljica sektorja za nacionalne račune pri SURS Karmen Hren.

Vrednost BDP je po tekočih cenah v letu 2006 znašala 29,741 milijarde evrov oziroma 14.811 evrov na prebivalca, kar je za 7,6 odstotka več kot leto prej. Podobno kot v letu 2005 je tudi leta 2006 izvoz dosegel visoko rast, to je 10 odstotkov, bruto naložbe v osnovna sredstva pa so se povečale za 11,9 odstotka. Visoka rast naložb je bila dosežena v obeh glavnih skupinah, pri gradbenih objektih ter pri strojih in opremi. Vlaganja v gradbene objekte so se predvsem zaradi visoke rasti naložb v nestanovanjsko graditev močno povečale ob koncu leta, naložbe v stroje in opremo pa na začetku leta. Leta 2006 naj bi bilo zaposlenih 927.000 ljudi, to je za 1,2 odstotka več kot leta 2005. Po dejavnostih se je zaposlenost najbolj povečala v gradbeništvu (za 7,5 odstotka) in v poslovnih storitvah (za 5,4 odstotka). V predelovalnih dejavnostih se je zaposlenost kljub visoki rasti dodane vrednosti še naprej zmanjševala (za 1,7 odstotka). V nefinančnih in finančnih družbah je bilo v letu 2006 zaposlenih za 1,4 odstotka več oseb, v sektorju država pa za 1,2 odstotka več kot v letu 2005. Rast uvoza (10,4 odstotka) je bila nekoliko višja od rasti izvoza, zato je saldo menjave blaga in storitev s tujino na gospodarsko rast vplival negativno v višini 0,3 odstotne točke. Izdatki za končno porabo so se realno povečali za 3,4 odstotka (v letu 2005 za 3,1 odstotka), tako da že tretje leto zaporedoma zaostajajo za rastjo BDP.

ZDA imajo v gospodarskem smislu 20 let prednosti.

Je nova razvojna strategija EU premalo ambiciozna?

Francija naj bi zaradi demografije postala največje gospodarstvo EU.

Slovenska gospodarska rast je presegla vladne napovedi.

V celotni drugi polovici lanskega leta se je tako ohranjala precej visoka gospodarska rast. Pri tem je Hrenova izpostavila, da so bili lani trije delovni dnevi manj kot leto prej, kar je gospodarski rasti odvzelo tri desetinke odstotne točke. Hrenova je izpostavila tudi pomen domačega trošenja, ki je bilo za gospodarsko rast pomembnejše kot leto prej, saj je prispevalo kar 5,5 odstotne točke. Še pomembnejši za gospodarsko rast pa je bil izvoz, ki je k rasti prispeval 6,5 odstotne točke.

Kot navajajo statistiki, se je tudi gospodarska rast v EU lani krepila; v zadnjem četrtletju je bila na četrtletni ravni 0,9-od-

stotna, na letni pa 3,4-odstotna. Po mnenju in oceni evropske komisije, objavljeni konec januarja, je bilo slovensko gospodarstvo v zadnjem desetletju »izrazito stabilno«. Spomnimo, da že v svoji oceni prvega slovenskega programa stabilnosti za obdobje 2006–2009 evropska komisija ugotavlja, da se scenarij države glede gospodarske rasti, inflacije in proračunskega primanjkljaja za konsolidacijo javnih financ zdi verjeten in realističen. Ne smemo pa pozabiti opozorila s strani komisije, da bo morala država sprejeti korenitejša ukrepa, če želi ohraniti dolgoročno stabilnost javnih financ. **D**

Skomine po lekarniškem presežku

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Presežke Lekarne Ljubljana želi župan Janković kot predstavnik ustanovitelja mestna občina Ljubljana porabiti, kar je zakonito, no pa dobro, ker se bodo s tem sredstva iz zdravstva prelivala v druge dejavnosti.

Zakon o lekarniškem sistemu je star več kot 25 let, kar pomeni, da je financiranja lekarniškega sistema slabo urejeno.

Brez zdravil ne gre Zelo redki so tisti, ki življenje lahko preživijo brez zdravil. Zato so zdravila in drugi pripravki ter medicinski pripomočki najbolje prodajano tržno blago, konkurenca med farmaceuti pa je velika. Pri tem imajo lekarnice izredno velike presežke in dobičke. Za primer navedimo, da je imela na novo odprta zasebna lekarna v povprečno velikem slovenskem mestu, ki niti ne leži na najbolj prometni točki (poleg nje so še druge lekarnice), v

letu 2005 dnevni promet več kot 2 milijona tolarjev. Podatki o poslovanju tudi kažejo, da ima lekarna po enem letu delovanja več deset milijonov tolarjev gotovine na transakcijskem računu, še enkrat toliko pa ima vezanega denarja pri raznih bankah. Slednje torej pomeni, da je imela zasebna lekarna že v prvem letu svojega poslovanja dovolj denarja, da dobro posluje in nima nobenih posebnih obveznosti. To pa je stanje, o kakršnem lahko drugi podjetniki oziroma trgovci samo sanjajo.

Milijarde presežkov To smo navedli le kot primer donosnosti v tej dejavnosti. Samo javne lekarnice so imele po stanju 31.

12. 2005 več kot 19 milijard tolarjev skupnih presežkov, v leto 2006 pa še dodatno 2,5 milijarde tolarjev. Skupaj torej najmanj 21,5 milijarde tolarjev presežkov. Ker je javnih lekarniških zavodov v Sloveniji 24, lahko ugotovimo, da se približujemo temu, da bo skoraj vsaka lekarna kmalu imela milijardo tolarjev presežka. Uvodoma smo govorili o eni od zasebnih lekarn, ki v te podatke niso vštete. Podatke o presežkih javnih lekarn smo zbrali iz drugih virov, saj nam jih iz Lekarniške zbornice Slovenije, kamor smo pretekli teden naslovili vprašanje o poslovanju lekarn, niso

Prodaja zdravil je donosen posel.

posredovali. Nimajo jih niti na svoji spletni strani, čeprav je ta sicer dobro urejena in informativna, očitno pa je, da se izogibajo objavi podatkov o svojem poslovanju, čeprav je to za državljane in državljanke zelo pomembno.

Zoranu Jankoviću dišijo presežki Lekarne Ljubljana.

Janković želi denar Presežki lekarn pri poslovanju pa niso kar tako, saj gre za javne zavode, katerih ustanoviteljice so občine. Pri tem pustimo ob strani zasebne lekarne, saj te delujejo na podlagi koncesije večinoma kot družbe z omejeno odgovornostjo, davke od dobička pa nakazujejo v državni proračun. Drugače je pri javnih zavodih, kjer gre do lahko dobički k ustanovitelju ali pa ustanovitelj presežke nameni za razvoj in naložbe v lekarnah. Dolej so presežki večinoma ostajali v javnih lekarniških zavodih, zdaj pa se je zgodilo, da ljubljanski župan Zoran Janković zahteva presežke zase oziroma za porabo v mestni občini. Kot predstavnik ustanoviteljice (mestna občina Ljubljana) ima seveda to zakonsko pravico, problem pa je, da se bodo zdaj sredstva za zdravstvo začela prelivati v druge namene.

Denar bi preli drugam Za zadnjo sejo mestnega sveta je Janković pripravil gradivo, iz katerega je razvidno, da želi pri ustanovitvi proračunskega sklada za realizacijo okoljskih sanacijskih projektov v mestni občini v ta sklad prerazporediti nerazporejen dobiček javnih zavodov, kot sta Zdravstveni dom Ljubljana in Lekarna Ljubljana. Jankovičevim navodilom so sledili tudi na oddelku za zdravstvo in socialno varstvo, vendar so temu, da se nerazporejeni dobiček Zdravstvenega doma Ljubljana prenese v sklad mestne občine, naprotovali svetniki matičnega odbora me-

Župan Zoran Janković ima svoje načrte z lekarniški presežki.

stnega sveta. Janković je zato to točko umaknil z dnevnega reda seje mestnega sveta, vztrajal pa je, da se na račune mestnega proračunskega sklada prenese nerazporejeni dobiček Lekarne Ljubljana. Iz tega vira naj bi

okoljske sanacijske projekte s presežki denarja iz Lekarne Ljubljana sta imela več pripomb odbora mestnega sveta za zdravstvo in socialno varstvo ter za varstvo okolja. Med drugim sta predlagala, da v sklad vplačujejo javna

Lekarnarji poskušajo ustvarjati vtis, da nimajo dovolj denarja, vendar podatki kažejo, da to ne drži.

občina plačala sanacijo črnih odlagališč odpadkov na vodovarstvenih območjih. Kljub pomislekom, da prelivanje denarja iz zdravstva v ekologijo ni najbolj smotrno, morda je celo nezakonito, so mestni svetniki osnutek sprejeli. Na načrt polnjenja proračunskega sklada za

podjetja in zavodi v lasti občine, ki so tudi onesnaževalci, vendar je mestni odbor za finance vse te pripombe zavrnil in sledil Jankovičevi želji, da denar iz lekarn (torej zdravstva) nameni za črna odlagališča. Ob tem bode v oči podatek, da se je znesek za sanacijo črnih odlagališč odpadkov iz osnutka do predloga proračuna povečal za natančno 20 milijonov evrov, predvidena pa je poraba le milijona evrov. Eden od mestnih svetnikov je pri tem opozoril, da bi moral biti denar iz zdravstvenih ustanov namenjen širitvi zdravstvene mreže, razen če ustanovitelj določi drugače. V vsakem primeru pa mora ostati v zdravstvu. Janković ga namenja okolju, ki je samostojen resor. Okoljski sklad bi morali polniti onesnaževalci v lasti MOL, denimo nekatera podjetja v Holdingu Ljubljana. Lekarniški denar pa bi lahko dali v sklad za Jankovičeve projekte, za negovalno bolnišnico ali dom za starejše občane.

Janković v to ni privolil, ampak je napovedal še nadaljnje prenašanje denarja iz raznih javnih skladov v mestno blagajno.

Tajnikarjeva študija Ker je zakon o lekarniškem sistemu, ki ureja tudi financiranje lekarn, zastarel (star je 25 let), je minister za zdravje Andrej Bručan že lani ustanovil komisijo za oblikovanje novega modela financiranja lekarn. Lekarniška zbornica je v svojem predlogu za financiranje pripravila gradivo, v katerem zahteva 14,5 milijarde tolarjev dodatnega denarja, ker naj bi bile lekarne premalo financirane. Lekarniška zbornica je po naših podatkih svojo zahtevo po dodatnem denarju oprla na študijo, ki jo je pripravil dr. Maks Tajnikar, dekan Ekonomske fakultete v Ljubljani in nekdanji minister za gospodarstvo iz vrst SD. Za študijo, ki naj bi bila sestavljena iz prispevkov študentov in naj bi bila povsem neuporabna, naj bi mu bila zbornica plačala približno 10 milijonov tolarjev.

Temu se reče svinjarija Ministrstvo za zdravje naj bi kmalu pripravilo nov zakon, ki naj bi preprečil prelivanje lekarniških presežkov v nezdravstvene namene. Janković bi z zaseženim denarjem Lekarne Ljubljana naredil veliko škodo zdravstvu. Če bi mu sledili tudi drugi župani in bi se na občinske račune prelili presežki vseh lekarn (v Sloveniji jih je 24), bi občine prišle do denarja, ki bi moral biti sicer porabljen za razvoj zdravstva, če tega, da bi morala biti zdravila in drugi zdravstveni pripomočki bistveno cenejši, da tolikšnih presežkov sploh ne bi bilo, niti ne omenjamo.

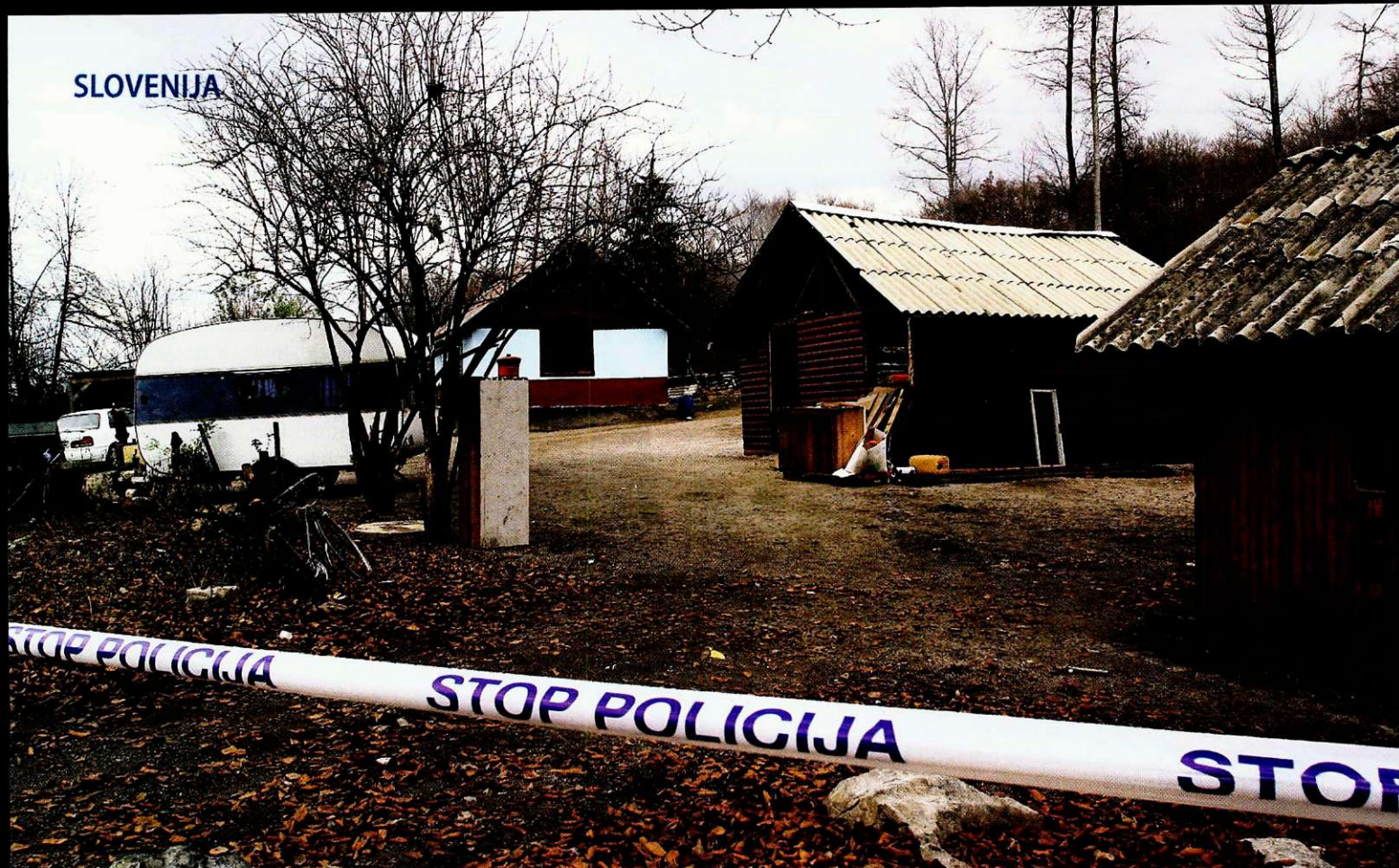
Lekarnarji niso reveži Za konec dodajmo, da lekarne in Lekarniška zbornica Slovenije že nekaj časa v javnosti ustvarjajo vtis, da nimajo dovolj denarja, kar je bilo zaznati tudi pri plačevanju provizij prostovoljni zdravstveni zavarovalnici Vzajemna. To seveda ni res, zato je skrajni čas, da se na tem področju naredi red. Tudi tako, da se sprejme nova zakonodaja, denar iz lekarn pa ostane v lasti zdravstva. **D**

Maks Tajnikar, dekan EF

Minister za zdravje Andrej Bručan

Na MNZ zavračajo domnevno čezmerno uporabo sile v Dečji vasi.

Človekove pravice po ameriško

Peter Avsenik, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Položaj človekovih pravic v Sloveniji je bil po mnenju State Departmenta v letu 2006 na splošno ugoden, vendar z nekaterimi pomanjkljivostmi, med katerimi opozarjajo na nasilje nad ženskami, Romi in diskriminacijo izbranih.

Med drugim imamo v naši državi po njihovih navedbah težave s sodnimi zaostanki, ki se sicer počasi zmanjšujejo, z vplivom vlade na medije in s površnim obravnavanjem prošelj za azil. "Pričakujemo, da bodo pristojni državni organi opozorila iz poročila kot tudi številna druga iz državnih, meddržavnih in nevladnih poročil podrobno preučili in se nanje ustrezno odzvali," je v odzivu zapisala varuhinja človekovih pravic v Sloveniji Zdenka Čebašek Travnik in dodala, da poročilo ameriškega zunanjega ministrstva v veliki meri potrjuje dosedanje ugotovitve in opozorila varuha človekovih pravic o stanju človekovih pravic v Sloveniji. A resnici na ljubo priznajmo, da je bil marsikateri problem s strani njenega predhodnika Matjaža Hanzka prenapihnen in je glas

o nekaterih težavah čez lužo (in še kam drugam) segel tudi zaradi njegovega burnega posredovanja. Kljub vsemu smo nekatera pristojna ministrstva in službe prosili za odziv na poročilo ameriškega zunanjega ministrstva.

Vzpodbuda za Lukendo Slednje je precej kritično do sodnih zaostankov, saj je lani evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu izdalo več kot sto sodb proti Sloveniji zaradi sodnih zaostankov. Državni zbor je novembra za zmanjšanje zao-

stankov sprejel novelo zakona o sodniški službi in novelo zakona o sodiščih, ministrstvo za pravosodje pa je najelo dodatnih 70 sodnikov in drugega osebja. Poročilo na podlagi teh dejstev ugotavlja, da se je v prvi polovici leta število zaostankov zmanjšalo za slabih 5 odstotkov.

Kot so pojasnili na ministrstvu za pravosodje, se že dolgo zavedajo situacije, na katero opozarja omenjeno poročilo. Za ministrstvo njegove ugotovitve zato niso presenečenje in predstavljajo dodatno vzpodbudo za

uresničevanje projekta Lukenda, katerega cilj je odprava sodnih zaostankov do konca leta 2010. Dodajajo, da se pri reševanju problematike sicer srečujejo z vrsto sistemskih ovir, vendar poudarjajo, da se z nekaterimi zakonskimi ukrepi, med drugim s tistimi, ki jih navaja State Department, število sodnih zaostankov že od leta 2005 počasi, a vztrajno zmanjšuje.

Vlada se na tem področju lahko pohvali z reševanjem denacionalizacijskih zahtev, saj je rešenih že 93,5 odstotka teh zadev.

Na nekaterih področjih se zdi, da State Department nima dovolj celovitega pregleda nad slovenskimi družbenopolitičnimi okoliščinami.

Zakon o RTV brez kritike Poročilo v začetku v pozitivnem duhu navaja, da tako ustava kot tudi zakoni omogočajo svobodo govora in tiska ter da vlada te pravice v praksi spoštuje. Vendarle pa naj bi vlada imela posreden vpliv na medije, saj ima pomembne deleže

v nekaterih podjetjih, ki so delničarji večjih medijskih hiš. Zunanje ministrstvo ZDA navaja, naj bi politični in ekonomski pritiski ter lastniški delež vlade v medijih vplival na novinarje in medije. Na ministrstvu za kulturo menijo, da je poročilo v točki 2A, kjer obravnava pravico do svobode govora in tiska v Sloveniji, za našo državo izjemno ugodno. Omenjene kritike pa po mnenju tiskovne predstavnice ministrstva Tine Orel niso povzete na ravni dejstev oziroma niso dokazljive na primerih. "Je pa na ravni dejstev v poročilu navedena trditev, da so tudi v letu 2006 posamezniki lahko kritizirali vladno tako zasebno kot javno brez kakih povračilnih ukrepov, in tudi, da vlada ni poskušala omejiti kritičnosti," je prepričana Orlova. Poročilo ne namenja nikakršne kritike novemu zakonu o RTV, prav tako pozitivno poroča o ustanovitvi sklada za pluralizacijo medijev.

MNZ zavrača kritike Nekoliko ostrejših kritik so bili deležni dogodki in splošno stanje na področjih, katerih urejanje je v pristojnosti ministrstva za notranje zadeve. Tako poročilo med drugim omenja nerešeno vprašanje statusa tako imenovanih izbrisanih, čezmerno policijsko uporabo sile v Ambrusu in poškodbe treh protestnikov. Z zadnjimi navedbami se ministrstvo ne strinja. Kot so sporočili iz službe za odnose z javnostmi, je bila za razjasnitev okoliščin množične uporabe prisilnih sredstev 25. novembra lani konec istega meseca na podlagi Pravilnika o policijskih poobla-

Varuhinja Zdenka Čebašek Travnik

Sodni zaostanki se zmanjšujejo.

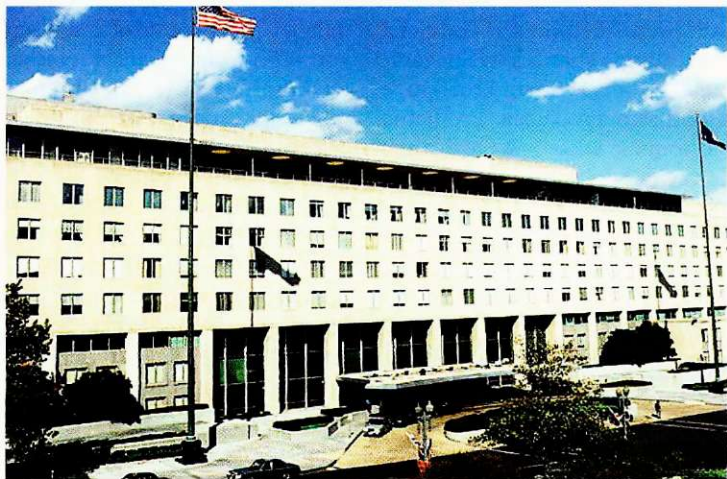
Stane Baluh

stilih ustanovljena komisija. "Ta je na podlagi preučitve ugotovljenih dejstev in okoliščin primera sprejela oceno, da so policisti pri opravljanju nalog policije, ki jih določa 3. člen Zakona o policiji, prisilna sredstva uporabili zakonito in strokovno," so sporočili z MNZ. Glede tako imenovanih izbrisanih pa na ministrstvu znova poudarjajo, da je bilo državljanom drugih držav naslednic nekdanje SFRJ danih veliko možnosti za ureditev statusa v Republiki Sloveniji bodisi za pridobitev državljanstva Republike Slovenije, bodisi za pridobitev dovoljenja za prebivanje v Republiki Sloveniji. "Ravno tako jim je pridobitev dovoljenja za stalno prebivanje pod izredno ugodnimi pogoji omogočal Zakon o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ. Novela Zakona o državljanstvu Republike Slovenije iz leta 2002 pa jim je pod olajšanimi pogoji ponovno omogočila pridobitev slovenskega državljanstva," dodajajo na notranjem ministrstvu.

Daljnoročne rešitve Z Dečjo vasjo pri Ambrusu oziroma romsko družino Strojano je povezana tudi postavka State Departmenta, da slovenski Romi nimajo "primerljivih pravic in varstva". Poznavalcem razmer v slovenski romski skupnosti pa je jasno, da takšno posploševanje pravzaprav ni mogoče. "Kar zadeva položaj družine Strojano, znova poudarjamo, da ne gre za vzorčni primer reševanja problemov romske skupnosti, ki bi ga v prihodnosti uporabljali kot model urejanja položaja pripadnikov romske skupnosti," nam je dejal direktor Urada za narodnosti Stane Baluh. Država po njegovih besedah temu področju posveča veliko pozornosti, saj oblikuje razpise za sofinanciranje projektov urejanja temeljne komunalne infrastrukture v romskih naseljih in zagotavlja visoka finančna sredstva, a v večini primerov za zahtevne projekte in kompleksno urejanje bivalnih razmer Romov ter izboljšanje njihovih življenjskih razmer, pri čemer so velik problem tudi nezakonite gradnje in (ne)lastništvo, zato bodo po Baluhovih besedah rezultati vidni čez daljše časovno obdobje. Vlada RS je na svoji novembrski seji sprejela tudi besedilo Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, ki podrobneje ureja prav navedeno problematiko, kar bo gotovo pripomoglo k urejanju položaja romske skupnosti v Sloveniji.

zi s tem ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pripravlja poseben zakon o preprečevanju nasilja v družini, o čemer smo v Demokraciji že pisali.

Na nekaterih področjih se zdi, da State Department nima dovolj celovitega pregleda nad slovenskimi družbenopolitičnimi okoliščinami, da bi lahko podajal povsem verodostojne ocene spoštovanja človekovih pravic. To se v prvi vrsti kaže na primeru tako imenovanih izbrisanih pa tudi v nekaterih pavšalnih ocenah dela policije. Pri policijskem posredovanju je pač črta med potrebnim in nasilnim včasih zelo tanka. Seveda bi bilo najbolje, da za urejanje družbenih razmer v državni nikoli ne bi uporabljali sile. Vendar so dejansko stanje in okoliščine žal dostikrat drugačni. Seveda je iz konteksta vzeta opredelitev problematike medijev voda na mlin nasprotnikom sedanje vlade, vendar pa je jasno, da je svoboda medijskega poročanja stvar razmišljanja in vesti vsakega urednika in novinarja posebej. **D**

Ameriški State Department

Neustrezna lokacija za stadion

Dr. Boris Gabršček po pooblastilu Sveta četrtne skupnosti Posavje, foto: Gregor Pohleven

Lastništvo zemljišča za načrtovani stadion v Stožicah še vedno ni urejeno in stavbno zemljišče ni pripravljeno za graditev. Kdor hoče v Stožicah graditi, mora biti lastnik zemljišča.

Predvidena lokacija za stadion v Stožicah

Tudi če verjamemo mestni upravi, da je denacionalizacijski postopek zemljišč v Stožicah končan, se je v zadnjih dneh pojavil nov problem s prodajo 8000 m² zemljišča, ki posega v projektirane zgradbe stadiona, poleg tega pa še vedno ni raziskana afera, kako se je mogel SCT vpisati v zemljiško knjigo kot lastnik zemljišča v Stožicah, ko pa vemo, da nekdanja občina Bežigrad po veljavnih zakonih o splošnem ljudskem premoženju tega zemljišča ni smela dati gradbenemu podjetju v last, temveč le v upravljanje za kopanje gramo-

za. Pa še to: zemljišče, ki ni bilo v lasti SCT, je MOL kupil za 2,8 milijarde tolarjev. Skratka, kar precejšnja zemljiška kolobocija. Nujni pravni postopki in novi finančni stroški vsekakor ne bodo v korist racionalnim in hitrim rešitvam na tej lokaciji.

Fizično stanje zemljišča v Stožicah je vse prej kot ugodno za graditev. Potrebna je finančno zahtevna sanacija brežin gramoznice, ki je ocenjena na 1,5 milijona evrov. Na terenu stojijo stare proizvodne stavbe, ki jih bo treba podreti. Prestaviti bo treba tudi transformatorsko postajo.

Res idealna lokacija? Podmena o idealni prometni lokaciji stadiona ob tomačevskem krožišču je zmotna in zavajajoča. Prometna dostopnost lokacije v Stožicah je le navidez dobra. Lokacija je sicer ob severni ljubljanski avtocestni obvoznici in ob tomačevskem krožišču, kar je verjetno mnoge zapeljalo, da je lega za stadion idealna. Kdor se malo spozna na promet in cestno infrastrukturo, pa ve, da je severna obvoznica že danes prometno preobremenjena, zato bi bila velika napaka, če bi jo še dodatno obremenjevali z velikim zasebnim prome-

tom, ki ga bo povzročil stadion kot objekt množičnega obiska. Država išče rešitve za razbremenitev obvoznice, mesto pa bi jo dodatno obremenjevalo. Poleg tega je tomačevsko krožišče zelo nevarno zaradi prekratkih prepletnih pasov. Prometna zahtevnost krožišča se bo še povečala z novim priključkom nove Tomačevske ceste. Krožišče je znano kot ena pomembnih prometnih črnih točk v Ljubljani. Prometna varnost na območju stadiona v Stožicah v primeru nesreče ni zagotovljena. Prometni zastoji bodo neizbežni.

Menimo tudi, da se bo zaradi graditve stadiona v Stožicah močno povečal promet na lokalnih cestah, tudi na Dunajski in še posebej v nemogočem križišču Dunajske z Nemško cesto in železnico.

Komunalna infrastruktura

Graditev obsežne komunalne infrastrukture bo zahtevna in draga. Zgraditi bi bilo treba vse obodne ceste z naslednjo komunalno infrastrukturo:

- izdelati številne načrte cest, vodovoda, kanalizacije, snage, preskrbe z električno energijo, energetike, prometa in zvez, okolja, zdravstva, obrambe in zaščite;
- zgraditi podaljšek štajerske vpadnice, to je novo Tomačevsko cesto od tomačevskega krožišča do krožišča pri Žalah;
- zgraditi podaljšek Baragove ulice do novega križišča s Tomačevsko;
- razširiti in rekonstruirati Vojkovo cesto v 4-pasovnico do severne obvoznice, razrešiti priključek celotnega kompleksa stadiona in športne dvorane predvsem na južno servisno cesto ob severni obvoznici in posredno na tomačevsko krožišče, kar niti po naključju prometnotehnično ni zadovoljivo rešeno;
- zgraditi celotno novo vodovodno in kanalizacijsko omrežje Tomačevske ceste;
- zgraditi celotno elektrokablovodno omrežje;
- zgraditi novo sekundarno plinovodno omrežje;
- pridobiti in zgraditi celoten sistem toplovodnega napajanja športnega parka;
- opredeliti in zgraditi potrebno varnostno infrastrukturo (policija, gasilci, prva pomoč, heliport);
- zasnovati in izvesti celotno telekomunikacijsko omrežje (RTV, telefonija, e-oskrba).

Kaj pa parkiranje? Za parkiranje osebnih avtomobilov in avtobusov zmanjka prostora. Programsko gradivo navaja za prvo fazo 16.000 obiskovalcev in dodatno športno dvorano za 12.000 obiskovalcev, poleg tega pa še normative za športne ter

poslovno-trgovske in hotelske kapacitete. Ugotavljamo, da že v prejšnjem natečaju niti en projekt ni mogel izpolniti zahtev po parkirnih mestih in potrebnih zemljiščih, saj bi parkirišča zavzela kar polovico celotne površine, ki je 27 ha. Zato program predvideva večnivojsko parkiranje, kar pa iz varnostnih razlogov hitrega praznenja ni priporočljivo. Dodatna zahteva RTV za parkiranje najmanj 100 težkih tovornjakov s TV-opremo poslabšuje razmere do nemogočega stanja. Kakršna koli dodatna premestitev parkirnega prostora onstran severne avtoceste pred hipodrom ni zaželena in ne bo imela soglasja četrtnega sveta Posavja.

Vprašljiva dostopnost Lokacija je in bo slabo dostopna s sistemom sodobnega javnega prometa. Priporočila Fife zahtevajo lahko dostopnost do javnega prometa, posebno do regionalne in mestne železnice, kar pa bo izpolnjeno, če bo ta speljana po Dunajski cesti, torej

v oddaljenosti kilometer od stadiona. Norma za najbližjo postajo javnega prometa je največ 300 metrov. Skrajno nenavadno je, da se pri integralnem prostorskem načrtovanju in prostorski logistiki predvidevata dva velika infrastrukturna sistema, ki ne bosta povezana, to je stadion s prihodnjo mestno železnico.

Okoljska in socialna grožnja

Prebivalci bližnjih stanovanjskih naselij ob Vojkovi cesti bodo okoljsko in socialno ogroženi. V Stožicah je veliko stanovanjsko naselje z več tisoč prebivalci, ob Vojkovi cesti oddaljeno od stadiona le 200 do 300 metrov. Razumljivo je, da bodo povečan prometni hrup in same tekme za bližnje prebivalce zelo moteči. Tudi svetloba reflektorjev pri nočnih tekmah ne bo prav prijetna. Najbolj problematična pa je socialna varnost prebivalcev in njihove lastnine. Izkušnje skoraj z vseh nogometnih tekem kažejo, da so navijaške skupine sestavni del nogometne scene,

saj so od lastnikov klubov in organizatorjev tekem celo plačane. Navijanje se večkrat sprevrže v javne izgrede znotraj in zunaj stadionov. To je za policijo potencialna realnost in skoraj že rutina. O tem se ne kaže sprenevedati. Taka scena pa lahko postane neobvladljiva, če se usmeri v bližnjo okolico stadiona, na primer na velika parkirišča stanovanjskega naselja ob Vojkovi cesti. Zato stadion ni najboljša sosesčina stanovanjem.

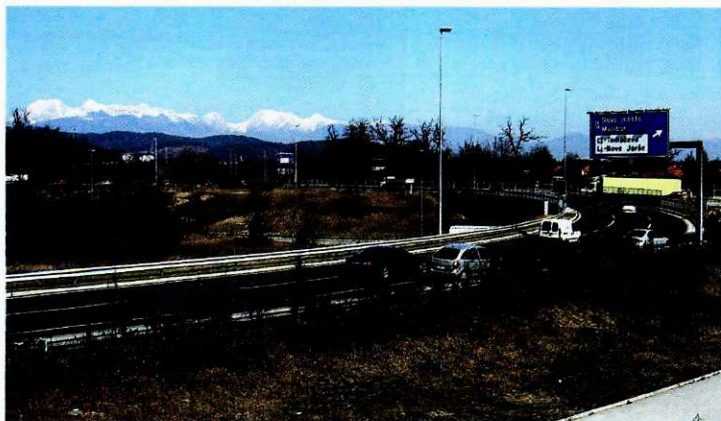
Dodatni programi V Stožicah ni rezervnih zemljišč za poslovno-trgovske in večje sejemske programe. Poslovni ljudje in politiki stalno poudarjajo, da je mogoče finančna sredstva za športne dejavnosti, to je za graditev stadiona, zagotoviti le ob sočasni izpolnitvi interesa vlagateljev kapitala za investiranje v dopolnilne poslovno-trgovske, servisne, preskrbovalne in sejemske programe.

Za take dodatne programe pa je potreben dodaten, običajno še večji prostor, kot ga zavzema sam stadion. Prostor v Stožicah je omejen zaradi prometnih razmer in ohranitve prostih površin.

Nujno iskanje alternative Dober gospodar in načrtovalec bo zaradi vsestranske presoje in primerjave vedno iskal alternativno lokacijo. Med menedžerske odlike naj ne bi spadala zaletavost, temveč široka razgledanost in fleksibilnost pred končno odločitvijo o izboru lokacije. Posebno še takrat, ko menedžer še nima niti projektov niti denarja. Lastništvo zemljišča je lahko tudi veliko tveganje in breme za racionalno odločitev. Lokacija za stadion v Stožicah ni dobra in ne perspektivna. Strokovnjaki lahko samo izražamo svoje mnenje, pomagamo in svetujemo, mestna politika pa bo odločila. S tem ko si politiki nalagajo breme za problematične odločitve, morajo zanje prevzeti tudi vso osebno, moralno in materialno odgovornost. Slednja glede na dosedanja finančna bremena na goli parceli ne bo majhna. Osebnostni prestiž župana, ki je prezgodaj nekaj obljubil, ne bi smel igrati odločilne vloge pri za Ljubljano tako pomembni odločitvi. **D**

Bežigradski stadion je že zdavnaj povozil čas.

Prometna lokacija stadiona ob tomačevskem krožišču ni idealna.

Sum goljufije in kriminala

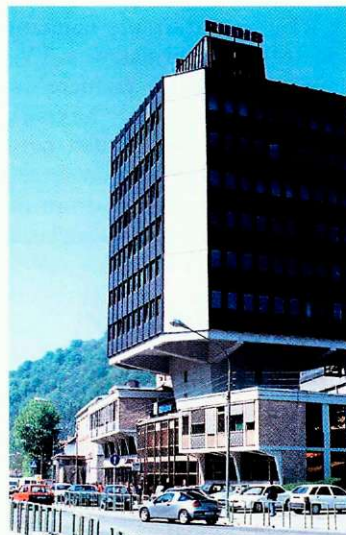
Vida Kocjan, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Plačila za graditev Osnovne šole (OŠ) Majšperk še vedno burijo duhove. Kriminalisti končujejo svoje delo, obrtniki taktizirajo, država je poravnala vse svoje obveznosti.

Obcina Majšperk, ki jo (nepoklicno) vodi županja Darinka Fakin (članica SLS, zaposlena na Fakulteti za strojništvo Univerze v Mariboru), je po javnem razpisu dela oddala trboveljski družbi Rudis, ta podizvajalcu, družbi Anchi inženiring iz Poljčan, ki je spet najela podizvajalca. Graditev je s 320 milijoni tolarjev od slabe milijarde tolarjev financiralo tudi ministrstvo za šolstvo (preostalo pa občina). Rudis, ki je denar dobil, je pri tem zaslužil 800 tisoč evrov (192 milijonov tolarjev). Denar je dobila tudi družba Anchi inženiring, njeni podizvajalci (teh naj bi bilo 300) pa ne, zato so se skupaj s svojimi zaposlenimi lani spomladi zbrali pred OŠ Majšperk in protestirali. Družba Anchi inženiring je od maja 2006 (po lastnem predlogu) v postopku prisilne poravnave, vmes pa so zaradi neplačanih del skoraj propadli ali so na robu zloma

tudi nekateri podjetniki, ki so kot podizvajalci te poljčanske družbe opravljali dela na OŠ Majšperk.

Kako dela Rudis V Rudisu zagotavljajo, da so z občino Majšperk pogodbo o graditvi osnovne šole v znesku dobre milijarde tolarjev sklenili že marca leta 2004, nato pa do maja istega leta podpisali dve pogodbi z družbo Anchi v skupnem znesku 995 milijonov tolarjev. Zakaj so v Rudisu to storili, ni znano. Ko smo o tem vprašali novega direktorja Rudisa Andreja Gorjupa, nam na naša vprašanja ni odgovoril. Posle je podpisal zdaj že nekdanji direktor Alojz Koncilja, ki je po nekaterih podatkih prav zaradi tega nekaj mesecev pred iztekom mandata odstopil z vodilnega mesta v Rudisu. Natančnih podatkov o tem, zakaj je Rudis dela prevzel, nato pa jih oddal družbi Anchi inženiring, nimamo. Lani so v največjem slovenskem dnevniku zapisali, da so iz neuradnih, a zanesljivih virov izvedeli, da bi znali na to

Rudis iz Trbovelj nosi levji delež krivde za zaplete.

PU, nam je dejal, da je preiskava v sklepnih fazah in naj bi bila končana predvidoma še pred koncem marca 2007, ugotovitve pa bodo poslali na tožilstvo.

Odgovor občine V imenu občine Majšperk nam je odgovore podal Marjan Gorčenko, direktor občinske uprave. Dejal nam je, da je razpis za izbiro izvajalca graditve OŠ Majšperk občina Majšperk izpeljala v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja javna naročanja. Na javnem razpisu je bila kot najugodnejši ponudnik izbrana družba RUDIS, d. d., iz Trbovelj, s katero je bila potem podpisana pogodba za izvedbo del. Izbrani izvajalec je delo oddal glavnemu podizvajalcu, podjetju ANCHI inženiring, d. o. o., iz Poljčan. V telefonskem pogovoru nam je Gorčenko zatrdil, da so vse v zvezi s tem pre-

vprašanje odgovoriti v ajdovskem Primorju, ki obvladuje kar 95 odstotkov Rudisa. Odgovore smo seveda iskali tudi v Primorju, vendar jih do oddaje članka v tisk tako kot pri Rudisu nismo dočakali. Ker se z zadevo ukvarjajo tudi tožilci in kriminalisti, smo na Policijsko upravo (PU) Maribor vprašali, v kateri fazi postopka je zadeva. Franc Vrtič, tiskovni predstavnik

Družba Anchi inženiring iz Poljčan

Vodstvo občine Majšperk ni krivo za zaplete.

Ministrstvo za šolstvo je svoje obveznosti izpolnilo.

gledali tudi revizorji računskega sodišča in niso našli napak.

Ministrstvo ni pravi naslov

Ob tem izvajalci obrtno-inštalacijskih del na Osnovni šoli (OŠ) Majšperk, ki so delali po naročilu družbe Anchi inženiring, izvajajo svojevrsten pritisk, kar je po svoje razumljivo, saj želijo za dela, ki so jih opravili, dobiti tudi plačilo. Samostojni podjetnik Damjan Perko je tako na primer sredi februarja letos za Slovensko tiskovno agencijo dejal, da jim občina Majšperk ter ministrstvo za šolstvo in šport kot investitorja del še vedno dolgujeta 1,1 milijona evrov. Podobnih informacij je bilo še nekaj, vendar zahteve podizvajalcev, čeprav so upravičene, niso naslovljene na pravi naslov. Denarja jim ne dolgujeta ne ministrstvo za šolstvo in šport ne občina Majšperk, ampak družba Anchi inženiring iz Poljčan. Ministrstvo je svojo obveznost poravnalo, na občini pa trdijo, da so pogodbo sklenili z glavnim izvajalcem del, to je s podjetjem Rudis iz Trbovelj, in mu za to nakazali 4,1 milijona evrov. Poplačilo svojih terjatev so podizvajalci del zahtevali tudi od Rudisa, vendar, kot je pojasnil Perko, naj bi bil iz Rudisa izginil računalnik, v katerem so bili shranjeni podatki o opravljenem delu na OŠ Majšperk. Prav tako naj v Rudisu ne bi bili našli sogovornika, ki bi jim bil pripravljen prisluhniti.

Rudis zaslužil 800 tisoč evrov

Ne glede na to, da Andrej Gorjup, direktor trboveljskega Rudisa, na

naša vprašanja ni odgovarjal, je vodstvo družbe tako STA kot novinarjem sporočilo, da je Rudis „izvršil vsa plačila za izgradnjo Osnovne šole (OŠ) Majšperk v višini 3,93 milijona evrov, kar pomeni, da je bil ta denar nakazan izvajalcu del Anchi inženiringu iz Poljčan“. Če pogledamo, koliko je plačala občina in koliko denarja je Rudis nakazal naprej na račun družbe Anchi inženiring, vidimo, da je Rudis samo zaradi tega, ker se je prijavil na razpis občine Majšperk in dela dobil, zaslužil 800 tisoč evrov (0,8 milijona evrov) ali 192 milijonov tolarjev. Gorjup je v februarjski izjavi za javnost (povzela jo je STA) poudaril, da je Anchi inženiring za posamezna dela angažiral različne podizvajalce, ti pa so z njim sklenili pogodbo po lastni presoji, pogodbeni partner pa jim nato opravljenih del ni plačal. Dejal je še, da so vsi kompetentni ljudje v Rudisu vedno dosegljivi, prav tako tudi odgovorni vodje del, ki so opravljali dejanski nadzor pri graditvi majšperške šole, računalnik pa naj ne bi bil izginil, zato naj bi bili vsi podatki po njegovih besedah dosegljivi. Po Gorjupovih navedbah je Rudis o izvršitvi vseh plačil po pogodbi podizvajalce del obvestil na skupnem sestanku z Anchi inženiringom.

Obnašanje podizvajalcev, ki terjajo plačilo od Rudisa, je označil kot nekorektno, saj so imeli podizvajalci pogodbeno razmerje z Anchi inženiringom in ne z Rudisom. V Rudisu zato zavračajo plačilo dolga podizvajalcem družbe Anchi inženiring v višini 1,1 milijona evrov.

Družba Anchi inženiring

Ob tem se postavlja vprašanje, kdo je družba Anchi inženiring, ki so ji v Rudisu toliko zaupali, da so ji na razpisu dobljena dela takoj oddali. Iz finančnih baz podatkov je razvidno, da je njen ustanovitelj (lastnik) in direktor Franc Tomažič, družba pa je imela le 6 zaposlenih. Anchi je v letu 2005 ustvaril dobrih 843 milijonov tolarjev poslovnih prihodkov in pet milijonov čistega dobička, njegov osnovni kapital naj bi bil vreden le 53 milijonov tolarjev. V času od novembra 2005 do novembra 2006 je imela družba blokiran transakcijski račun le 125 dni (nekaj dni v marcu, sicer pa skoraj nepretrgano od sredine aprila do začetka julija 2006). Z manjšo blokado v septembru je bil transakcijski račun družbe neblokiran in njeni podizvajalci bi denar lahko izterjali od nje, če bi imeli svoje terjatve pravilno zavarovane. Tega niso storili,

ampak so svoje zahteve naslovili na ministrstvo za šolstvo in šport, Rudis in občino Majšperk. Družba Anchi inženiring naj bi bila zdaj v postopku prisilne poravnave, predlog za to pa naj bi bila dala kar družba sama oziroma v njenem imenu lastnik in direktor Franc Tomažič. Razlog: velika insolventnost in prezadolženost. To pomeni, da bodo upniki, to je podizvajalci, dobili bistveno manj denarja, kot ga zahtevajo. Pri tem se postavlja tudi vprašanje, kako so imeli podizvajalci zavarovane svoje terjatve. O tem smo vprašali Francija Tomažiča, lastnika in direktorja družbe Anchi inženiring, vendar odgovorov nismo dočakali.

Ministrstvo ni krivo

Ker so upniki družbe Anchi inženiring prst uperili v ministrstvo za šolstvo in šport, je minister Milan Zver ustanovil posebno delovno skupino, da je na ministrstvu temeljito pregledala vse aktivnosti, ki se nanašajo na sofinanciranje Osnovne šole (OŠ) Majšperk. V posebni izjavi za javnost je ministrstvo zapisalo, da je bilo podizvajalcem del, ki za svoje delo še niso prejeli plačila, pripravljeno prisluhniti. Predstavniki ministrstva so se z upniki tudi srečali, pisno pa so jim pojasnili, kaj je storilo resorno ministrstvo za pozitivni razplet položaja. Po nekaterih ugotovitvah, do katerih smo pri raziskovanju vseh nepravilnosti prišli tudi mi, naj bi šlo za poslovno goljufijo. Za pregon takšnih goljufij pa so pristojni policija, sodišče in tožilstvo. Na ministrstvu upajo, da bodo pristojni organi preiskavo čim prej končali, saj tudi ministrstvo zanima, kako so potekale finančne transakcije in kdo so akterji, ki so vključeni v domnevno poslovno goljufijo. **D**

Kriminalistična preiskava

Vprašanje Demokracije: Po nekaterih podatkih so kooperanti zaradi neplačanih storitev pri izvajanju del OŠ Majšperk kriminalistom prijavili občino Majšperk ter družbi Rudis in Anchi. Ali so izsledki preiskave že znani in kakšni so?

Odgovor (Franc Vrtič, PU Maribor): „Kriminalisti PU Maribor so prejeli kazensko ovadbo v omenjeni zadevi. Preiskava je v zaključni fazi, saj je bila obsežna zaradi števila oškodovancev. Predvidoma bo konec marca 2007 končana in ugotovitve posredovane tožilstvu.“

Ministrstvo za šolstvo in šport je svoj delež pri OŠ Majšperk plačalo in ga ne more še enkrat, kakor bi to kateri od izvajalcev tudi pričakoval.

Jacques Chirac in George Bush imata zelo različne poglede na mednarodne odnose.

Buldožerjevo slovo

Ana Müllner, foto: NATO, arhiv Demokracije

Prihodnji mesec se bo iz politike umaknil eden najmarkantnejših evropskih politikov zadnjih štirih desetletij. Prišel je namreč čas, da se poslovimo od francoskega predsednika Jacquesa Chiraca.

Bil je poslanec, državni sekretar, minister za kmetijstvo, notranji minister, predsednik vlade in predsednik države. Za seboj ima štiri desetletja dolgo politično kariero, s katero se lahko ponaša le redko kdo od njegovih političnih kolegov. A njegova prava politična vrednost se je zares pokazala šele v času njegovih dveh predsedniških mandatov, ko se je za Francijo dokončno uveljavil izraz »stara Evropa«, ko so se zgodila francoska predmestja, ko so Francozi prvi zavrnil evropsko ustavno pogodbo in ko je Pariz dokončno izgubil vodilno vlogo v svetovni diplomaciji. Ne nazadnje je s svojo značilno mimiko poskrbel, da si ga je zapomnil vsak, še tako velik politični analfabet. Ocenjevanje delovanja Jacquesa Chiraca

ca prepuščamo zgodovini, treba pa je poudariti, da bi aktualni predsednik v kateri drugi državi imel precej manjšo politično vrednost. Položaj predsednika države je v Franciji namreč neprimerno pomembnejši kot v drugih državah. Francoski pred-

sednik republike ima po ustavi pooblastila, po katerih se lahko njegovim predsedniškim kolegom iz drugih držav le kolca.

Pot v Elizej »Pazite na tega fanta, ta bo še daleč prišel,« je leta 1967 dejal nekdanji francoski

predsednik vlade George Pompidou, ko je sprejel Chiraca pod okrilje svoje vlade in mu hkrati dal vzdevek »Buldožer«. In ni se motil. Kariera mladega uradnika se je začela bliskovito vzpenjati in sedem let kasneje je, potem ko je bil sprva državni sekretar,

Čas sobivanja: Jacques Chirac in François Mitterrand

Jacques Chirac in mladi Sarkozy (desno) leta 1981.

nato minister za kmetijstvo in nato še notranji minister, že postal predsednik francoske vlade. A kljub zavidljivi karieri je imel Chirac pred seboj vedno le en cilj – predsedniški stolček na Elizejskih poljanah. To mu je uspelo šele v tretjem poskusu; prvič in drugič se je namreč pomeril s Françoisom Mitterandom in slednji ga je obakrat gladko pre-

Če je Chirac v zadnjem času izgubil večino podpore, je to le zato, ker so se Francozi naveličali gledati večnega funkcionarja.

magal. A kljub napetemu odnosu med dvojico je Mitterand Chiraca dvakrat postavil za premierja; to je bil čas t. i. kohabitacije (sobivanja) leve in desnice, ki je kljub številnim napetostim vseeno delovalo. Podoben scenarij se je zgodil leta 1997, ko je Chirac za premierja imenoval socialista Lionela Jospina in tako dokazal, da je sposoben sklepati in ohranjati koalicije tudi z drugače mislečimi. Politične točke je ves čas pridobival predvsem v rodnem Parizu, kjer je grel županski stolček neverjetnih 18 let. Njegov naskok na predsedniški položaj mu je uspel šele v tretje, ko je bil leta 1995 izvoljen za predsednika republike. Sedem let kasneje, ko se je v drugi krog predsedniških volitev uvrstil skupaj z vodjo skrajne desnice Le Penom, je na višku svoje priljubljenosti dosegel skoraj 83 odstotkov glasov. Pisec njegove biografije Henry Deligny pa poudarja, da je bil ključ Chiracovega uspeha vedno to, da ga je že od nekdaj neizmerno privlačila oblast in z njo moč, ki jo oblast prinaša. Samo zato je bil za Chiraca glavni cilj mesto francoskega predsednika, saj omenjeni položaj prinaša oboje.

Evropska stara garda Čeprav se je Chirac v času svojega predsedniškega mandata lotil kar nekaj občutljivih domačih tem (reformiranje gospodarstva, zniževanje davkov in reševanje problema brezposelnosti), je večino svoje energije namenil zunanji politiki oz. vprašanju, kako francosko diplomacijo vrniti na pota stare slave. Še posebej očitne so postale ambicije, da si Francija želi prevzeti vodilno vlogo pri vzpostavitvi in ohranjanju miru na Bližnjem vzhodu. Francija je tako postala ena največjih zaveznic Palestinecev, ki iz Elizejskih poljan dobivajo glavno finančno pomoč, ki jo prejemajo v Palestini. Hkrati so iz Pariza vedno prihajali pozivi, da se morajo bližnjevzhodni konflikti rešiti brez uporabe orožja in še posebej brez terorizma. Prav zato sta Pariz in Washington, odkar je predsednika ZDA George Bush, postala kot pes in mačka in svojih nestrinjanj niti nista skrivala, temveč sta jih še podpihovala. Ko je Francija (skupaj s takratnim nemškimi političnim vrhom) zavzela vlogo opozicije pri vprašanju vojaškega posega v Iraku, je Washington uporabil sedaj že slavni izraz »stara Evropa«, ki naj ne bi imela več skoraj nikakršne vloge pri glavnih svetovnih izzivih. In na veliko žalost Francozov so se zle prerokbe tudi uresničile. Francija je v bližnjevzhodnem mirovnem procesu le še stranska igralka, pogajanja s Teheranom o iranskem jedrskem programu (ki jih skupaj vodijo Francija, Velika Britanija in Nemčija) pa se ne premaknejo z mrtve točke. Francija je lani, po končani vojni med Hezbolahom in Izraelom, zamudila tudi priložnost, da bi prevzela vodilno vlogo pri obnovi Libanona, ki bi ji kot nekdanji kolonizatoriki vsekakor pripadala.

Kako pa lahko ocenjujemo Chiracovo zapuščino na stari celini? V zadnjih letih je Chirac veliko stavil na zavezništvo z Nemčijo pod vodstvom nekdanjega kanclerja Gerharda Schröderja. Samo spomnimo se njunih medvedjih objemov ob vsakem njunem srečanju! A Schröderjeva politična kariera se je že končala, Chirac pa je slab vtis poskušal popraviti pri kanclerki Merklovi, kar mu je

Vsi predsednikovi spodrsjlaji

V času politične kariere je Chiracu z bolj ali manj premišljenimi izjavami mnogokrat uspelo razveseliti tako francosko kot evropsko javnost.

- Izvoljen sem bil zaradi svoje priljubljenosti in moja dejanja morajo moju priljubljenost negovati.
- Nimam več želje in moja žena tudi ne. (1973)
- Dobro veste, da je Irak pacifiška država, ki jo vodijo ljudje s Pacifika. (Na obisku v Maroku septembra 1980)
- Zgodba o širitvi EU je postala absurdna. (...) Danes je kandidatka Turčija, jutri bo to Zimbabwe. (1980)
- Popolnoma nasprotujem ideji o skupni denarni valuti v državah članicah EU. (1991)
- Bolje je, da za nas delajo Španci, Portugalci in Poljaki, saj imamo z njimi manj problemov kot z muslimani in s črnici. (1991)
- Bolje bi bilo manj govoriti o norih kravah in več o norem tisku. (1996)
- Če bodo Francozi glasovali za, je to zelo dobro. Če bodo glasovali proti, je to tudi zelo dobro. (Ob referendumu leta 2000)
- Naša hiša gori, mi pa gledamo drugam. (Johannesburg, vrh ZN o klimatskih spremembah, 2002)
- Kandidatke za članstvo v EU so pokazale lahkomišelnost in zelo neodgovorno ravnanje /.../ so zamudile priložnost biti tiho. (Ob vilniški izjavi, ki so jo podpisale države t. i. Ramsfeldove Nove Evrope, tudi Slovenija, 2003)
- Edina stvar, ki jo je Evropa dobila od Velike Britanije, so nore krave. (2004)

Veliko prijateljstvo:
Jacques Chirac in Gerhard Schröder

delno tudi uspelo. Francija je dokazala, da se zgodovina kljub vsemu ponavlja, ko so Francozi na referendumu zavrnili evropsko ustavno pogodbo in tako dokončno zapečatili njeno usodo. S tem je Francija prvič po francoski revoluciji postavila nov politični trend, ki pa ima predvsem negativen predznak.

In sedaj? »Ali obstaja življenje po politiki?« je danes 75-letnega Chiraca nedavno vprašal novinar časnika Le Figaro. »Seveda obstaja, moram ga le odkriti,« se je glasil Chiracov odgovor. Pri tem mu seveda želimo veliko sreče, hkrati pa se sprašujemo, ali se bo »Buldožer« hkrati s sestopom s predsedniškega položaja odpovedal tudi zakulisne-

mu usmerjanju francoske politike. To je po mnenju francoskih analitikov bolj malo verjetno, še posebej iz dveh razlogov. Prvič, Chiracu je v zadnjih letih močno padla podpora prebivalstva, ne toliko zaradi njegove politike kot iz preprostega razloga, da so se naveličali gledati večnega funkcionarja. In drugič, Chirac je hkrati začel izgubljati vpliv tudi znotraj svoje stranke UMP, kar je bilo jasno vidno, ko je »njegov« kandidat za predsedniške volitve, aktualni predsednik vlade Dominique de Villepin, gladko izgubil proti Nicholasu Sarkozyju, ki mu javnomnenjske ankete pripisujejo čedalje več možnosti, da postane francoski predsednik. A kot je rekel že Pompidou, na Chiraca je treba paziti, saj je njegova kariera cvetela tudi in predvsem zaradi njegove spontanosti in nepredvidljivosti. Nekaj pa je gotovo; prihodnji predsednik Francije se bo moral pošteno potruditi, da bo zapolnil praznino, ki bo ostala po Chiracovem odhodu. ■

Ahilova peta talibanov

Ana Müllner, foto: DoD/ISAF, Reuters

S prehajanjem na pomladne temperature postaja vroče tudi v Afganistanu, kjer prav zdaj poteka nova ofenziva proti talibanom. Bo Natu uspelo poraziti njihovo vojsko ali pa jo bodo spet le začasno oslabilili?

Po petih letih in pol, kolikor je minilo od padca talibanskega režima v Afganistanu, se razmere v državi znova zaostrujejo. Takrat zdesetkani talibani so strnili svoje vrste in spet povzročajo sive lase tako pripadnikom Nata kot vsega hudega vajenim prebivalcem Afganistana. A v nasprotju z Irakom je Afganistan še mo-

goče rešiti in zagotoviti stabilno prihodnost države.

Nato vrača udarec Vojaške sile pod vodstvom zveze NATO so v južni pokrajini Helmand pred dobrim tednom dni sprožile ofenzivo proti talibanskim upornikom. Operacija Ahil, v kateri sodeluje okoli 4.500 Natovih in 1.000 afganistanskih

vojakov, je največja ofenziva pod vodstvom Nata v Afganistanu doslej. Uvodni cilj operacije je izboljšanje varnostnih razmer, glavni namen pa je predvsem omogočiti državi, da začne z obnovo infrastrukture in gospodarskim razvojem. Ofenzivo, ki je osredinjena predvsem na severni del pokrajine Helmand in je že zahtevala žrtev na strani za-

vezništva, je zveza NATO sprožila na željo afganistanske vlade. Poveljnik ISAF (International security assistance force) za jug Afganistana, generalmajor Ton van Loon je dejal: »Ne moremo dopustiti skrajnejšem, kriminalcem in talibanom, da bi odločali, kaj se godi v državi. Afganistanu moramo pomagati, da vzpostavi nadzor nad državo.« Afganistanska vlada v omenjeni pokrajini nima skoraj nobenega nadzora nad ozemljem. Po podatkih ameriških obveščevalnih služb naj bi se bilo tam v zadnjih mesecih nabralo več sto talibanskih upornikov, s katerimi se skoraj vsak dan spopadajo tam nameščene britanske enote. Cilj slednjih je osvoboditev mesta Musa Kala, ki so ga uporniki zasedli februarja, in osvoboditev okrožja Kadžaki, kjer stoji pomembna hidroelektrarna, ki z elektriko preskrbuje skoraj dva milijona Afganistancev.

Pogovori s talibani Pri stabiliziranju Afganistana se v ozadju ponuja še en izhod v sili, ki pa se bo le z malo verjetnosti izkazal za resnično odločilnega; še vedno namreč obstaja možnost dogovora s talibani. V to rešitev ima še največ upanja afganistanski predsednik Hamid Karzai, medtem ko Zahod ne skriva svojega nestrinjanja glede pogajanj z islamskimi skrajneži. »Sedaj je še čas, da ustavimo nesmiselno prelivanje krvi, ki že desetletja poteka v Afganistanu. Pripravljen sem se pogajati s talibani, a odločitev je na strani Afganistancev, ki se morajo odločiti, kakšno vlogo naj talibani igrajo v prihodnosti naše države.

Natovi vojaki so v Afganistanu začeli operacijo Ahil, katere cilj je oslabil talibanske enote.

ve,« je nedavno dejal Karzai. Neuradno pa je celo potrdil, da bi bil pripravljen talibanom ponuditi mesto v vladi, če bi to pripomoglo k stabilizaciji razmer. Če je Karzai glavni pogajalec s strani oblasti v Kabulu, pa je na nasprotni strani ta vloga pripadla Mulahu Wakilu Ahmedu Muttawakili, zunanjemu ministru v času vladavine talibanov. Muttawakil, ki sedaj živi v Kabulu in še vedno ohranja stike z vodstvom talibanov, se je s Karzajem že sešel na pogovorih in ne izključuje morebitnega sodelovanja z vlado. A to je mnenje, ki je med pripadniki talibanov precej redko; glavnina upornikov namreč izključuje možnosti pogovorov s »papirnato vlado«. Podobnega mnenja so tudi ZDA, ki že v načelu zavračajo najmanjšo možnost pogovorov s talibani.

V nasprotju z Irakom je v Afganistanu upanje na svetlejšo prihodnost še vedno realno.

Eden izmed najbolj nebolečih izhodov iz krize je tako že vnaprej obsojen na propad, a v resnici je le malokdo verjel v možnost »debatnega krožka« s talibani, ki bi rešil prihodnost države.

Grožnje za zaprtimi vrati Že vse od začetka ofenzive proti talibanom eno pglavitnih vlog v tem azijskem konfliktu igra sosednji Pakistan oziroma gorata pokrajina na meji med Afganistanom in Pakistanom, ki sedaj predstavlja »prestolnico« poraženih talibanov. Tu talibani kujejo nove bojne načrte, še vedno pa velja teorija, da se prav tu skriva zloglasni Osama bin Laden. Prav tam domuje tudi Quetta Shura, ki bi ga lahko poimenovali »talibanski odbor za šolstvo«; njegova vloga je namreč nadzorovanje šol Korana v pakistanskem mestu Quetta, kjer načrtujejo večino terorističnih napadov v Afganistanu, hkrati pa naj bi bila v bližini tudi vadišča za bodoče mučenike.

Območje, ki ga je George Bush označil za »bolj divje od Divjega zahoda«, le delno nadzorujejo pakistanske oblasti, kar pa bi bilo lahko povod za to, da bo Washington zmanjšal finančno pomoč, ki jo v Islamabadu dobivajo za boj proti terorizmu. Naj spomnimo, da je Pakistan eden ključnih zaveznikov ZDA v boju proti terorizmu, za kar je dobival tudi izredno velikodušno finančno pomoč. A medtem ko so potekale finančne transakcije, so se talibani le še okrepili in ameriška administracija počasi izgublja potrpljenje. Dokaz za to je tudi nedavni obisk ameriškega podpredsednika Dicka Cheneyja v Islamabadu, kjer je za zaprtimi vrati zagrozil pakistanskemu predsedniku Pervezu Mušarafu, da bodo ZDA počasi zaprle finančno pipico. Pakistanska pasivnost na meji z Afganistanom naj bi bila posledica številnih izgub, ki so jih v zadnjih letih utrpeli v svojih vrstah. »V zadnjem letu je v boju proti talibanom padlo 700 naših vojakov. S tem smo postali država, ki ima v boju proti talibanom največ žrtev,« skoraj ponosno pove pakistanski premier Šaukat Aziz. Glede na grožnje iz Washingtona pa lahko pričakujemo, da bo Pakistan v prihodnje okrepil svoje delovanje na sporni meji, saj bodo v nasprotnem primeru le težko zakrpoli morebitno finančno luknjo.

Afganistan ni Irak Ob novici, da se v Afganistan odpravljajo nove Natove čete, so se v številnih evropskih državah članicah omenjene organizacije dvignile polemike, zakaj Nato krepi svoje vrste v Iraku številka dve. Glas ljudstva je še posebej glasen v Veliki Britaniji, kamor se bo v prihodnjih dneh napotilo tisoč vojakov (le nekaj dni zatem, ko se bo iz Iraka umaknilo 1.600 vojakov). A enačenje položaja v Iraku in Afganistanu je politično povsem neutemeljeno, kakor je bilo tudi pred štirimi leti. Vojaški napad na režim talibanov so podprli v Združenih narodih, tuji vojaki v Afganistanu pa niso bili nikoli okupatorji, kakor nanje že štiri leta gledajo v Iraku. Po več kot dveh desetletjih državljanske vojne si prebivalci Afganistana bolj kot česar koli želijo miru in tuji vojaki so njihovo edino

Meja med Afganistanom in Pakistanom je prestolnica talibanov.

Predsednik Hamid Karzai

Predsednik Pervez Mušaraf

Enote talibanov so se v zadnjem času močno okrepile.

upanje. Danes pa je očitno, da je bila največja napaka, storjena pri vojaškem posegu v Afganistanu, prav prehitro umik vojakov. Potem ko je talibanski režim padel že pri prvem udarcu, se je večina vojakov umaknila oz. premaknila v Irak. Do leta 2004 je imel ISAF v 28-milijonskem Afganistanu le 6.500 vojakov (za primerjavo: na Kosovu, ki ima dva milijona prebivalcev, je ta čas 40 tisoč pripadnikov mirovnih sil). To je zdesetkanim talibanom vtilo samozavest in predvsem zato danes predstavljajo nov izziv vsem vpletenim v Afganistanu. Zdaj je v državi 30 tisoč Natovih vojakov, a venomer prihajajo zahteve po no-

vih. Očitno je torej, da je bilo premalo storjeno za rekonstrukcijo države, saj so za vojaške operacije zapravili desetkrat več denarja kot za obnovo države. Medtem ima še vedno le 6 odstotkov Afganistanc doma elektriko, infrastruktura države pa je na skoraj na isti ravni kot pred petimi leti. Pri primerjavi Afganistana in Iraka pa ne moremo izpustiti glavne stvari, ki razlikuje obe nemirni državi; za Afganistan še ostaja upanje in ima hkrati dobre možnosti, da se bodo razmere v državi nekega dne umirile in končno omogočile normalno življenje njenim prebivalcem. Tega za Irak ne more napovedati niti največji optimist. ■

Počastitev neodvisnosti

Ganci so pripravili osrednjo slovesnost ob 50-letnici neodvisnosti Gane, ki je po 80 letih britanske nadvlade leta 1957 postala prva država Podсахarske Afrike, ki se je rešila spon kolonialnih oblasti. Na osrednji slovesnosti je predsednik John Kufuor ob navdušenem ploskanju množice prižgal ogenj, ki simbolizira duha neodvisnosti. Poleg tega so pripravili parado, na kateri so sodelovali vojaki in šolarji pa tudi enota britanske vojske. Pripravili so jo nedaleč od kraja, kjer je prvi ganski premier, nato pa tudi prvi predsednik Kwame Nkrumah 6. marca leta 1957 razglasil neodvisno državo. Slovesnosti so se udeležili tudi predsedniki dvanajstih afriških držav, med njimi Slonokoščene obale, Nigerije in DR Konga, pa tudi ameriški borec za človekove pravice Jesse Jackson in predsednik Svetovne banke Paul Wolfowitz.

Dvorski stres Japonska cesarica Mičiko tri mesece ne bo opravljala uradnih dolžnosti, saj ima črvesne krvavitve, ki so verje-

tno posledica stresa. 72-letna soproga cesarja Akihita in mati prestolonaslednika, princa Naruhita, je druga članica japonske cesarske družine, ki trpi zaradi stresa. Njena snaha, princesa Masako, je poročena s princem Naruhitom, se od leta 2003

zaradi težav z depresijo le redko pojavlja v javnosti. Cesarica Mičiko je zaradi stresa trpela že v mladosti, celo tako močno, da nekaj mesecev ni mogla govoriti.

V rokah Romunov Romunska družba Cuprom je postala lastnica rudarsko-talilniškega bazena (RTB), za katerega bo morala odšteti 400 milijonov dolarjev. Romuni so se s pogodbo zavezali, da bodo v RTB investirali od 150 do

200 milijonov dolarjev, obdržali pa naj bi tudi vseh 4.524 zaposlenih, katerih plače se naj bi povečevale z rastjo življenjskih stroškov. Drugouvrščeni konzorcij, ki sta ga v prevzemne namene ustanovila londonski sklad ORN in ciprska družba East point, katere lastnik je srbski podjetnik Zoran Drakulić, je za RTB ponudil dobrih 340 milijonov dolarjev, na tretjem mestu pa je ciprski Amalco, ki je bil pripravljen kupiti srbski baker za 288 milijonov evrov.

Najtoplejša zima Letošnja zima je tako kot v številnih drugih državah tudi v Italiji podrla vse rekorde, saj je najtoplejša v zadnjih 200 letih. Po podatkih italijanskega sveta za znanost so temperature

v letošnji zimi v povprečju 1,79 stopinje višje od zimskih temperatur od leta 1990 naprej, sicer pa so bile temperature že oktobra od tri do pet stopinj Celzija višje od povprečnih zimskih temperatur v preteklih letih. Z najvišjimi temperaturami so se soočali na severu

države, v številnih regijah na jugu države pa že cveti sadno drevje. Večina Italijanov se je tako že podala na obalo, kjer so najpo-

TUJI TISK

The Guardian

Najboljše knjige

Konec koncev kakovost zmaguje. Čeprav so ljudje pokupili Da Vincijevo šifro v milijon izvodih, je ta knjiga v britanski anketi zasedla šele 42. mesto po priljubljenosti. Najbolj priljubljena knjiga je postala Prevzetnost in prista-

nost Jane Austen. V anketi, ki so jo izvedli ob svetovnem dnevu knjige, je najvišje mesto dosegla knjiga Sebastiana Folksa Ptičja pesem, in še ta se je znašla šele na 17. mestu. Jane Eyre Charlotte Brontë je bila na tretjem mestu, Veliko upanje Chalesa Dickensa pa na desetem. Na drugem mestu se je znašla sodobna klasika: Tolkienov Gospodar prstanov, knjige o Harryju Potterju so pristale na četrtem mestu, osmo mesto si delijo knjige Orwellov roman 1984 in Temni začetki Phillipa Pullmana. Biblija je zasedla šesto mesto zaradi bralcev, starejših od šestdeset let, sicer pa je Biblija v vseh starostnih skupinah, starejših od 25 let, prišla med prvih deset najbolj branih knjig.

Corriere della Sera

Zavarovane

Začela so se gradbena dela za največjo in najbolj zanesljivo banko rastlin na svetu. Zgradili jo bodo na območju večnega mraza na otoku, ki pripada norveškemu arhipelagu in je najbliže severnemu polu. Septembra bo banka pri-

pravljena in konec zime leta 2008 bo začela delovati. Imenujejo jo Zakladnica Apokalipse. Ta zgradba naj bi omogočila možnost obnavljanja rastlinskih kultur, če bi se zgodila okoljska katastrofa. K nevarnostim, ki grozijo rastlinam, se ne štejejo samo bolezni, podnebne spremembe in naravne nesreče, ampak tudi jedrska vojna ali trk meteorita. Pod zemljo bo predor, dolg 120 metrov, vhod vanj pa bodo zapirala zelo trdna vrata. Stene predora bodo iz armiranega betona, pogosto debelega do enega metra. Notranjost bo opremljena s sistemom nenehnega videonadzora. Poleg tega je na otoku veliko belih medvedov, ki so za človeka nevarni.

gumnejši tudi skočili v morje. Na cestah proti kopaliskim središčem v bližini Rima je tako prišlo do številnih zastojev.

Vnovič za vedno Danska princesa Alexandra se je dve leti po razvezi od princa Joachima znova poročila. Večno zvestobo je tokrat obljubila 28-letnemu televizijskemu tehniku Martinu Jörgensenu.

Sedaj že nekdanji princesi so zaradi tega odvzeli kraljevski naziv in jo degradirali v grofinjo Frederiksborško, niso pa ji odvzeli letne premije v višini 300.000 evrov. Alexandra je bila od leta 1995 poročena z mlajšim od obeh sinov 66-letne danske kraljice Margrethe, s katerim ima tudi dva otoka – princa Nikolaja in princa Felixa.

Radi se selijo Britanci se očitno radi selijo, saj se po nekaterih raziskavah povprečni Britanec v svojem življenju preseli 16-krat,

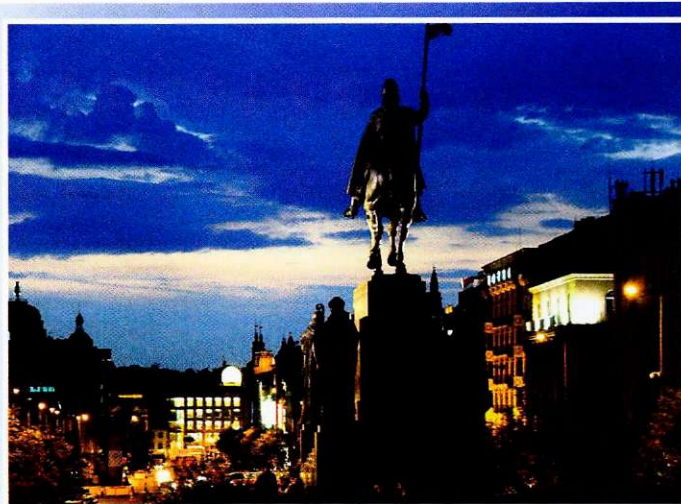
približno šest mesecev svojega življenja pa nameni spremembi naslova prebivališča. Po podatkih raziskave vsak dan na Otoku svoj naslov spremeni 33.200 ljudi oziroma približno 12 milijonov na leto. Britanci se v povprečju preselijo vsakih pet let, tipična družina pa za pakiranje, selitev in nato namestitev v novem okolju porabi deset dni.

Želijo na Luno Vodja nemškega vesoljskega programa Walter Döllinger je dejal, da nemška vesoljska agencija pripravlja odpravo na Luno in da bo do leta 2013 pripravljena v Lunino

orbito poslati plovilo brez človeške posadke. Sicer pa zvezna vlada projekt podrobno preučuje in naj bi bila dokaj naklonjena poletu na Luno, vendar bo morala imeti odprava jasno

postavljene znanstvene cilje. Po nekaterih ocenah naj bi odprava Nemčijo stala od 300 do 400 milijonov evrov. Podobne načrte ta čas preučujeta tudi Velika Britanija in Italija.

Mušnica

V Pragi bodo do leta 2011 zgradili novo Nacionalno biblioteko, ki bo pod svojo streho lahko sprejela okrog deset milijonov knjig in bo stala okrog 70 milijonov evrov. Londonski arhitekturni biro Future Systems, ki ga vodi Kaplicky, je s svojim projektom zmagal na natečaju, na katerega se je prijavilo kar 355 projektov. Futuristično stavbo, ki bo stala ob Letni, so nekateri zaradi njene oblike poimenovali mušnica. Stavba bo zgrajena tako, da bo 48 metrov visok podstavek nosil pet nadstropij. Nova knjižnica bo lahko hkrati sprejela 1.200 obiskovalcev, zeleno knjigo pa bo obiskovalec prek avtomatiziranega elektronskega sistema v petih minutah dobil iz podzemnih skladišč v čitalnico.

VIP: STA

TUJI TISK

Daily Telegraph

Zelena luč

Britanska vlada namiguje, da bo dovolila znanstvenikom ustvarjati hibridne zarodke človeka za zdravstvene namene, za razvoj zdravstvenih metod, ki bi lahko reševale življenja. Za dovoljenje za sestavljanje hibridnih člove-

ških zarodkov se v Britaniji zavzemata dve skupini znanstvenikov, ki bi na ta način pridobivali matične celice, ki se kasneje razvijejo v različne specializirane celice organizma. Uporabili jih bodo za oblikovanje načinov zdravljenja Alzheimerjeve ali Parkinsonove bolezni, bolezni gibalnega sistema. Ta čas britanska vlada pripravlja predlog zakona, ki bo zamenjal zakon o oploditvi in embriologiji človeka iz leta 1990. Pričakovati je, da bo zakon pripravljen maja. Še decembra pa je bilo rečeno, da takšni poskusi s človeškimi zarodki nikakor ne bodo dovoljeni. Velika Britanija je vodilna država pri raziskovanju matičnih celic.

The Washington Times

Kitajska grožnja

V ZDA je kitajska obveščevalna služba ena najbolj aktivnih, sledijo ji kubanska, ruska in iranska. Tako je sporočil glavni koordinator ameriške protiobveščevalne službe. ZDA še vedno ostajajo glavni cilj za vse

najpomembnejše obveščevalne službe na svetu. Kitajska se na vse načine trudi pridobiti najbolj napredne ameriške tehnologije, pogosto še preden so dokončane, zato je kraja tehnologije eden najresnejših problemov. Peking se je celo posrečil vdor v ameriško protiobveščevalno službo in je tako zmotil njeno delovanje proti Kitajski. Ameriška obveščevalna služba zato razvija nove metode, kot so novačenje tujih agentov in privrženec v terorističnih organizacijah. Še posebej razvijajo računalniško vohunjenje, saj je po internetu mogoče pridobivati veliko informacij brez kakršne koli nevarnosti, čeprav je hkrati računalniška mreža zelo velik problem.

INTERVJU

Dr. Marko Pavliha

Kacinov poziv je izvajanje pritiska na poslance, nekakšna diktatura

Aleš Kocjan, foto: Bor Slana

Dr. Marko Pavliha je podpredsednik DZ in poslanec LDS. Diplomiral je leta 1986 na Pravni fakulteti v Ljubljani, magisterij iz pomorskega prava je opravil na Pravni fakulteti v Splitu, leta 1991 pa je doktoriral na pravni fakulteti Mc Gill v Montrealu. Svojo poklicno pot je začel v Splošni plovbi Piran in nadaljeval na Fakulteti za pomorstvo in promet v Portorožu, kjer je med drugim opravljal dolžnosti prodkana za znanstvenoraziskovalno dejavnost. Leta 2004 je v Ropovi vladi postal minister za promet, po volitvah istega leta pa je poslanec državnega zbora. Velja za ostrega kritika predsednika stranke Jelka Kacina. Z njim smo se pogovarjali o izstopih LDS, razmerah v stranki in ustanavljanju nove politične stranke.

Kako vidite izstopne nekaterih poslanskih kolegov iz stranke in poslanske skupine, ki so se zgodili v zadnjem času? Ali tudi vi delite mnenje, da se to dogajajo zato, ker se stranka na kongresu ni do konca konsolidirala?

Bržkone je to eden od razlogov, vendar ni edini. Liberalni demokraciji je bilo usojeno, da se bo po več kot desetih letih vladavine začela krhati oziroma bo pristala v opoziciji, kjer je imela dve opciji. Prvič, zdržati pod vodo in si s takšnim »treningom« krepiti pljuča ali pa popustiti in utioniti. To potrjujejo tudi izkušnje iz drugih držav. Vse bolj se kaže, da nismo imeli dovolj kondicije za preživetje in vnovično vrnitev na gladino ...

Poslanki, ki sta zadnji izstopili iz poslanske skupine, Majda Širca in Cveta Zalokar Oražem sta dejala, da je poslansko delo zelo oteženo, ker je preveč obremenjeno z razmerami v stranki. Tudi vi čutite ta pritisk?

Poslanski klub je delal in še vedno dela dobro, vendar drži, da je ozračje čedalje bolj klavarno, k čemur v največji meri pripomore mačehovski odnos predsednika stranke do nekaterih drugače mislečih poslank in poslancev. Moja hrvaška provokacija, denimo,

je bila morebiti sporna, a bi bilo vendarle korektno, da bi me gospod Kacin zaščitil do pojasnila razlogov zanjo oziroma me vsaj ne bi javno obsodil. Ne nazadnje me je pravilno razumela večina Slovenk in Slovencev! To ni složnost, to ni prijateljsko sodelovanje, ki ga pričakujem v sleherni združbi.

V zadnjem času se pojavljajo ugibanja o tem, ali boste tudi vi izstopili iz poslanske skupine in prestopili k poslanski skupini SD. Bom kar konkreten – boste to naredili?

Nisem še povsem opustil upanja, da bi svoje delo končal v ekipi, s katero sem kandidiral na volitvah. Po drugi strani pa stranka in poslanski klub nista več takšna, kot sta bila, zato me spremenjene okoliščine in izredne razmere iz dneva v dan bolj odvezujejo od prvotne odločitve. Če se bom odločil za odhod, bo to odločitev za nemoteno poslansko delo in verjetno edina možnost, da dokončam naloge, ki so mi jih naložili volivke in volivci. Ne nazadnje sem po ustavi predstavnik vsega ljudstva in to načelo dosledno spoštujem.

Sta se v zadnjem času s predsednikom SD Borutom Pahorjem pogovarjala o vašem morebitnem odstopu? Vas je vabil v stranko?

S kolegom Pahorjem se pozna že nekaj let in se od samega začetka pogovarjava o marsičem, v zadnjem času tudi o tesnejšem sodelovanju. Večkrat je javno dejal, da so vrata Socialnih demokratov na stežaj odprta za nove kadre, ki bi s seboj prinesli znanje in politične izkušnje. Zelo podobno razmišlja o prihodnosti Slovenije in združevanju leve sredine,

ki bo prijaznejša in bolj demokratična do ljudi kot nekatere druge politične opcije.

Predsednik Janez Drnovšek je nedavno dejal, da v Sloveniji ni ideologije, ker ni idej. Tudi sam v politiki čutim pomanjkanje etike in vizij, razmišljanj in razprav o tem, kako omogočiti ljudem, da bodo bolje živeli, da bodo resnično bolj sproščeni, sočutni in nasploh pozitivni, srečnejši in še bliže vrhunskemu evropskemu življenjskemu standardu.

Vam je stranka SD programsko in kadrovsko dovolj blizu, da bi se lahko odločili za vstop vanjo?

Sem zmeren liberallec s privzgojeno žlahatno konservativnostjo, ki trdno verjame v socialno državo in je precej nepopustljiv, ko gre za slovenske nacionalne interese. Verjetno me zato nekateri skrajni levičarji raje ne bi imeli v svojih vrstah, sam pa ne vidim resnično nepremostljivih ovir za tesnejše sodelovanje.

V zadnjih dneh nekateri tudi namigujejo, naj bi se eden od poslancev LDS dogovarjal za prestop v SDS. Ste to vi oziroma ali dopuščate možnost za kaj takega?

V zadnjem času me vabijo skoraj v vse stranke, tudi neparlamentarne. Morda tudi to dokazuje, da kar uspešno upoštevam ustavno napotilo, da moramo poslanci delovati za vse ljudi.

Jelko Kacin je po sestanku s poslansko skupino, ki je bil pretekli teden, vse poslance, ki nameravajo izstopiti iz stranke ▶

Pahor je večkrat javno dejal, da so vrata Socialnih demokratov na stežaj odprta za nove kadre, ki bi s seboj prinesli znanje in politične izkušnje.

► *in poslanske skupine, pozval, naj to stori-jo čim prej in stranko razbremenijo konfliktov. Kako gledate na ta poziv?*

Ni težko ugotoviti, da si novo vodstvo želi vse drugače misleče čim prej izriniti iz stranke. Kacinov poziv je le še en primer izvajanja pritiska na poslance, nekakšna strankarska diktatura, ki gotovo ne bo obrodila okusnih sadov. Mar ne piše v ustavi, da poslanci nismo vezani na nikakršna navodila?! Skrajno neresno in neodgovorno bi bilo, če bi se za izstop iz stranke in poslanskega kluba odločil zato, da bi ugodil predsedniku.

Kako sicer ocenjujete politiko Jelka Kacina v stranki?

Jelko Kacin ni bil preveč selektiven, ko je okoli sebe zbiral ljudi, ki so mu prinesli zmago. Gotovo ni edini odgovoren za nastalo situacijo, sem pa prepričan, da bi več dosegel z nekakšnim »očetovskim«, ljubeznim, tovariškim in prijateljskim pristopom, ki bi temeljil na strokovnih argumentih in enakovrednem dialogu, ne pa na pokroviteljstvu in načinu, ki se je obnesel v času osamosvajanja, zdaj pa pač ni več vojnih razmer. Prav zaradi tega sem po odstopu Antona Ropa podprl Iva Vajgla, ki je imel po mojem mnenju prave lastnosti za rešitev stranke.

Vidite osebno še kakšno rešitev za stranko?

Privoščim ji vse najboljše, vendar nisem politični genij, da bi lahko pokazal pravo pot iz krize. Že nekaj časa je to naloga zlasti predsednika Kacina, ki je želel in prevzel to odgovornost. Kako pa bo opravil z njo, bodo pokazale prihodnje državnozbornske volitve.

Če se bom odločil za odhod, bo to odločitev za nemoteno poslansko delo in verjetno edina možnost, da dokončam naloge, ki so mi jih naložili volivci.

Kaj pa menite o tem, da bi se oblikovala nova stranka (pogovor je bil opravljen, še preden je skupina šestih nekdanjih poslancev LDS napovedala ustanovitev združenja Zares, op. A. K.)? Bi bila potrebna in kdo bi jo po vašem mnenju moral voditi?

Veliko je ugibanj o novi politični stranki, ki naj bi se oblikovala okrog poslanske skupine, ki jo vodi kolega dr. Matej Lahovnik. Povsem razumljivo je, da tolikšno število aktivnih politikov ne bo dolgoročno zadržalo neodvisnega statusa. Je pa dejstvo, da je za zdaj preveč negotovosti in nezdravih ugibanj, kdo se skriva v ozadju, denimo Golobič, dr. Drnovšek, Jankovič, Kučan in Bavčar, kajti to so ljudje za ospredje! Vsi bi bili lahko potencialni voditelji, ne smemo pa povsem odpisati niti dr. Potočnika.

Bi postali član nove stranke?

Za vstop v LDS sem se pred slabimi tremi leti odločil na podlagi odličnega programa, ki je bil zastavljen nadvse ambiciozno. Še danes mi je žal, da nismo dobili priložnosti, da ga uresničimo. Tudi če bom kdaj vstopil v kako drugo stranko, bom to storil predvsem na podlagi njenega programa in ne zaradi ljudi, ki stranko

vodijo. Dovolj sem zrel, da zaradi članske izkaznice ne bom odstopal od svojih pogledov na svet in ne nazadnje od vrednot, etike in morale, ki so mi jih v zibelko položili starši.

Pred kakšnim letom ste za našo revijo dejali, da boste resno razmislili o tem, ali se boste ob koncu tega poslanskega mandata še aktivno ukvarjali s politiko oziroma ali se boste vrnili na univerzo. Ste se že odločili, kaj boste naredili, ali je za to še prezgodaj?

Še vedno razmišljam, od jutra do večera in tudi ponoči. Odločitev ni več samo moja oziroma družinska, kajti mnogi od mene pričakujejo, da ne bom popustil in bom nadaljeval kariero v politiki, kamor sem sicer zašel bolj po naključju, vendar zdaj svoje delo opravljam z vsem srcem. Po drugi strani pa me akademske vode še vedno zelo privlačijo. Časi, ko je položaj profesorja zagotavljal predvsem varen pristan in veliko časa za raznovrstne »stranske« dejavnosti, so minili. Danes je delo na univerzi zelo dinamično in polno intelektualnih izzivov, ki jih pogrešam.

Umetnost življenja so prave odločitve in izbire, zato se trudim po svojih najboljših močeh, da bi bil umetnik ... ▣

Besedje Svetega priročnika

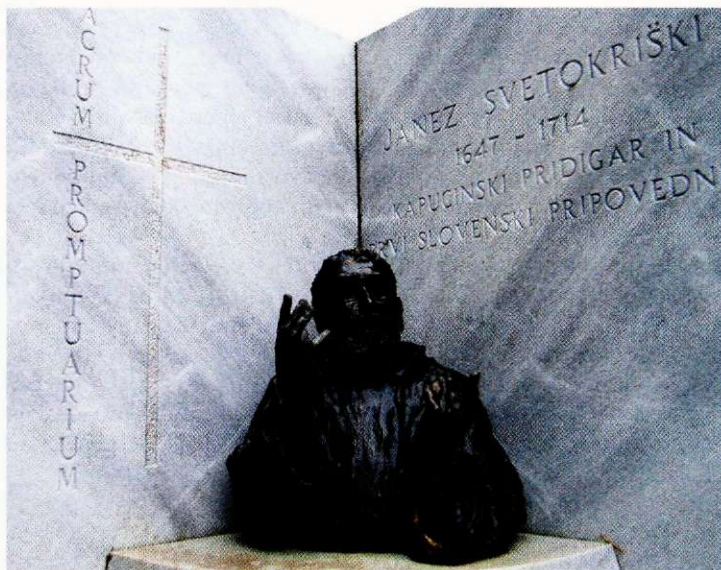
V. M., foto: arhiv Demokracije

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Fundacija dr. Bruno Breschi in Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU so izdali *Slovar jezika Janeza Svetokriškega*. Obsežno delo dr. Marka Snoja je izšlo v dveh zajetnih knjigah.

Kapucinski pridigar in pisatelj Janez Svetokriški se je rodil kot Tobija Lionelli marca 1647 v plemiški družini v Svetem Križu (danes Vipavski Križ). V domačem kraju je imel stike s kapucini, zato se je že v mladosti odločil za redovniški poklic. S sedemnajstimi leti je na Reki opravil noviciat, dal redovne zaobljube in si izbral redovniško ime Janez Krstnik. Leta 1670 je bil v Gradcu posvečen v diakona in postal pridigar na Štajerskem. Pozneje je služboval še v Trstu, Vipavskem Križu, Ljubljani, Trstu, Novem mestu in Gorici ter izpolnjeval smernice tridentinskega koncila, ki je duhovnikom zapovedal nedeljske in praznične pridige. Za pridigarsko službo se je sicer zavzemal tudi njegov kapucinski red.

Sacrum promptuarium Kot se je pohvalil v pridigi *Slovo od Ljubljane*, so ga ljudje radi in zvesto poslušali v vsakem vremenu. Pridigarsko spretnost so cenili tudi drugi duhovniki, ki so si pri njem spoštovali napisane pridige, v katerih je sočno opisoval takratno življenje, in ga nagovorili, da jih je objavil v natisnjeni obliki. Tako je nastalo pet obsežnih zvezkov s skupnim naslovom *Sacrum promptuarium (Sveti priročnik)*, ki so med letoma 1691 in 1707 izšli v Benetkah (prva dva) in v Ljubljani.

Svetokriški je vse pridige napisal po enotni shemi, ki so jo sestavljali tema, uvod, jedro in sklep. Vsebina je bila zelo različna, saj je verski nauk stalno prepletal z vsakdanjim življenjem in zgodbami starejših in novejših avtorjev. Pridige je prežemal občutek za stiske in slabosti ter trpljenje in veselje ljudi. Obsojal je trgovce in bogate kmete, ki so izkoriščali stisko najrevnejših. Na sočustvanje z ljudmi kažejo predvsem pridige o kugi, lakoti in vojski,

Kip Janeza Svetokriškega v Vipavskem Križu

čeprav so jih po drugi strani prevevali tudi vedrina in krščansko veselje ter čut za opazovanje in občudovanje narave in življenja.

Jezikovno in pravopisno se je naslanjal na protestantske avtorje in se trudil, da bi pisal v pravilni slovenščini. Ta mu je očitno povzročala precej težav, kar je videti iz pravopisnih nedoslednosti, pogostih nemških tujk in narečnih posebnosti. Njegovo delo, prvi obsežnejši izvorni literarni zapis v slovenskem jeziku, je močno vplivalo na slovensko cerkveno govornišvo, saj je bil to skoraj pol stoletja edini tovrstni priročnik za duhovnike.

233 pridig »Nagnjenje do tega slikovitega baročnega pridigarja s preloma 17. in 18. stoletja gojim že iz gimnazijskih let, ko sem prebiral izbor njegovih pridig v zbirki Kondor. Svoj dolg sem mu sklenil poravnati leta 1997, in sicer tako, kot edino znam: da njegov jezik predstavim v slovarski obliki. Srečno naključje je hotelo, da je kmalu po začetku pripravljanih del Fundacija dr. Bruno Breschi izdala faksimile vseh petih knjig

njegovih pridig in da je ustanovitelj fundacije dr. Bruno Breschi, ne da bi vedel za moja prizadevanja, izrazil željo po sestavi takega slovarja,« je na predstavitvi slovarja v prostorih SAZU dejal avtor slovarja dr. Marko Snoj.

Slovar jezika Janeza Svetokriškega prikazuje in pomensko opredeljuje občno in imensko besedje 233 pridig, ki jih je ta baročni pisec izdal v petih knjigah med letoma 1691 in 1707. Delo vsebuje predgovor, uvod in 1.416 slovarskih strani v dveh knjigah (prva ima 729 strani, druga pa 710). Iz pridig Janeza Svetokriškega je bilo izpisanih več kot 420.000 besed, od tega približno 50.000 različnih, za katere se je izkazalo, da predstavljajo oblike in zapise 8.540 različnih besed. Toliko je namreč geselskih člankov v slovarju. Od tega jih je 2.159 imenskih in 6.381 neimenskih.

Vsak geselski članek sestavljajo geselska iztočnica, prikaz oblikoslovnih značilnosti, navedba pomena in zgledi. Pri prevzetih besedah temu v manjšem tisku sledi še etimološka osvetlitev. Nekateri geselski članki imajo za prikazom oblikoslovnih značilnosti slikovni kvalifikator, ki pove, ali gre za osebno, zemljepisno, prebivalško ali stvarno lastno ime. Na koncu vsakega imenskega geselskega članka so v manjšem tisku navedeni najnужnejši enciklopedični podatki.

»Spopad« s težavami Slovar se odlikuje po sodobnem, vendar ne pretirano zapletenem prikazu gradiva, po izčrpnosti navedkov v vseh zapisanih različicah in po tem, da prinaša enciklopedične imenske podatke, kar vse v mnogih pogledih olajša ali sploh omogoči razumevanje besedila *Sacrum promptuarium*.

»*Slovar jezika Janeza Svetokriškega* je naš prvi slovar, ki obravnava celotno besedje enega pisca, za povrh še iz predgajičnega obdobja. Zato pri reševanju nešteti težav in dvomov, kako slovarsko čim bolj nazorno prikazati zapleteno, mestoma že kar divje gradivo, nisem imel na voljo nobenega trdnega vzora. Sredi dela je sicer izšel poskusni snopič *Slovarja jezika slovenskih protestantskih piscev*, ki pa je od vsega začetka zastavljen bistveno drugače, tako da se tudi na zasnovo bodočega temeljnega dela slovenskega zgodovinskega slovaropisja nisem mogel opreti,« je dr. Snoj pojasnil težavnost dela, s katerim se je uspešno »spopadel.«

Radio Krka
106.6 MHz

Železna zavesa se dviga

V. M., foto: arhiv Studia slovenica

V knjigi *Železna zavesa se dviga* so izšli spomini medvojnega podjetnika v Domžalah Ivana Podržaja. Med vojno je plačeval Nemce in partizane. Slednji so ga po vojni zaprli, hoteli ubiti, nato pa zaprli v Škofove zavode v Šentvidu ...

Dr. Janez Arnež, ki vodi Studia slovenica in ima svoje prostore z bogatim emigrantskim gradivom in knjižnico v stavbi Škofovih zavodov v Šentvidu, je izdal že veliko knjig, v katerih je prikazal osebnosti ali dogodke iz naše polpretekle zgodovine, predvsem iz medvojnega in begunskega življenja Slovencev. Ni še dolgo, kar je izdal knjigo z naslovom *Dr. Ciril Žebot*, v kateri obravnava tega vidnega političnega emigranta, pred kratkim pa je izdal knjigo spominov

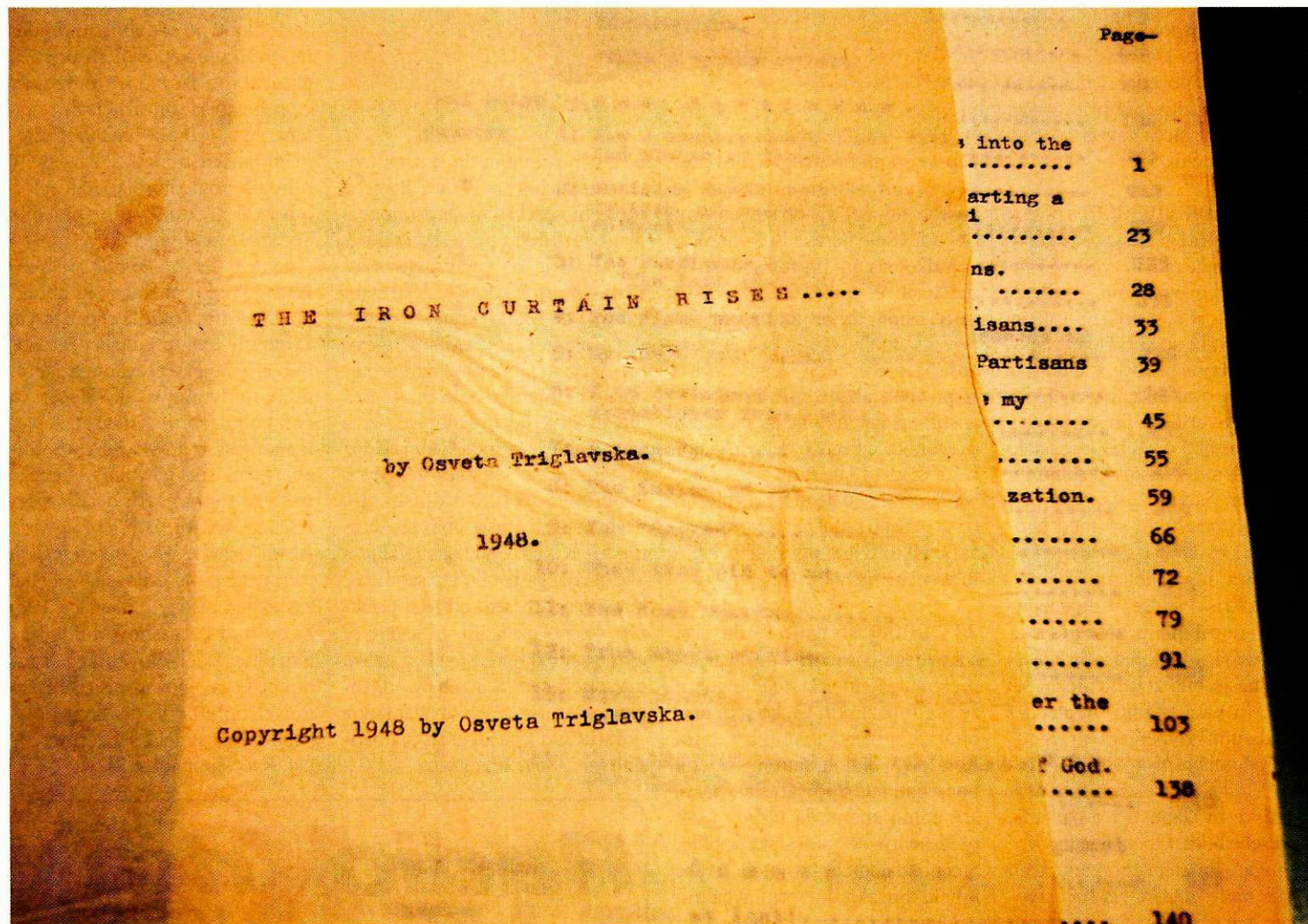
z naslovom *Železna zavesa se dviga*, ki jih je napisal Ivan Podržaj.

Usoda tipkopisa Spomine v obliki tipkopisa na 509 straneh, napisane v angleščini, je odkril v arhivu dr. Mihe Kreka, ki ga je pripeljal iz ZDA in ga hrani v Studia slovenica. Na tipkopisu ni bilo nobene oznake, kdo je njihov avtor. V Krekovem arhivu je odkril dopise, ki jih je avtor spominov leta 1949 poslal iz Pariza dr. Kreku v Cleveland, vendar so podpisani s psevdo-

nimom Osveta Triglavška. Leta 1949 je namreč Ivan Podržaj tipkopis svojih spominov poslal dr. Kreku v Ameriko, da bi jih slednji tam objavil v obliki knjige. Vendar mu dr. Krek ni odgovoril in tudi do objave ni prišlo. Razlogov za to je verjetno več; najprej, da se avtor spominov ni hotel razkriti niti dr. Kreku kot morebitnemu izdajatelju spominov, zaradi česar ta ali kdor koli drug ni mogel tvegati z objavo. Lahko bi šlo tudi za provokacijo kogar koli, celo Udbe, ki je takrat

uporabljala vse mogoče metode za uničevanje ali diskreditacijo svojih političnih nasprotnikov. Poleg tega je bil to čas, ko so emigranti komaj prišli v svoje nove dežele in so bili v slabem finančnem stanju pa tudi povezave za prodajanje knjig še ni bilo.

Izdelovanje šaha Tipkopis spominov je torej obležal v Krekovem arhivu, avtor spominov pa se verjetno kasneje tudi trudil ni več, da bi jih izdal kje drugje, bodisi zaradi razočaranja, ker

Izvorni tipkopis Podržajevih spominov

mu dr. Miha Krek na njegovo prošnjo po objavi ni odgovoril, bodisi zato, ker je imel dovolj težav s svojim preživetjem v tujem svetu (v Parizu).

Dr. Janez Arnež je torej tipkopis odkril pred kratkim, in ko ga je prebral, je spoznal, da bi bil zanimiv za objavo v knjigi. Začel je iskati sledi za avtorjem spominov. S precej truda jih je nekaj tudi našel. Ugotovil je, da jih je napisal Ivan Podržaj, ki se je rodil v Ljubljani in je v Domžale prišel leta 1939, med vojnama pa nekaj časa živel v Ameriki. Poročen je bil z Marguerito, francosko državljanko, ki je bila zaposlena na francoskem inštitutu v Ljubljani. Z njo je imel tudi hčerko.

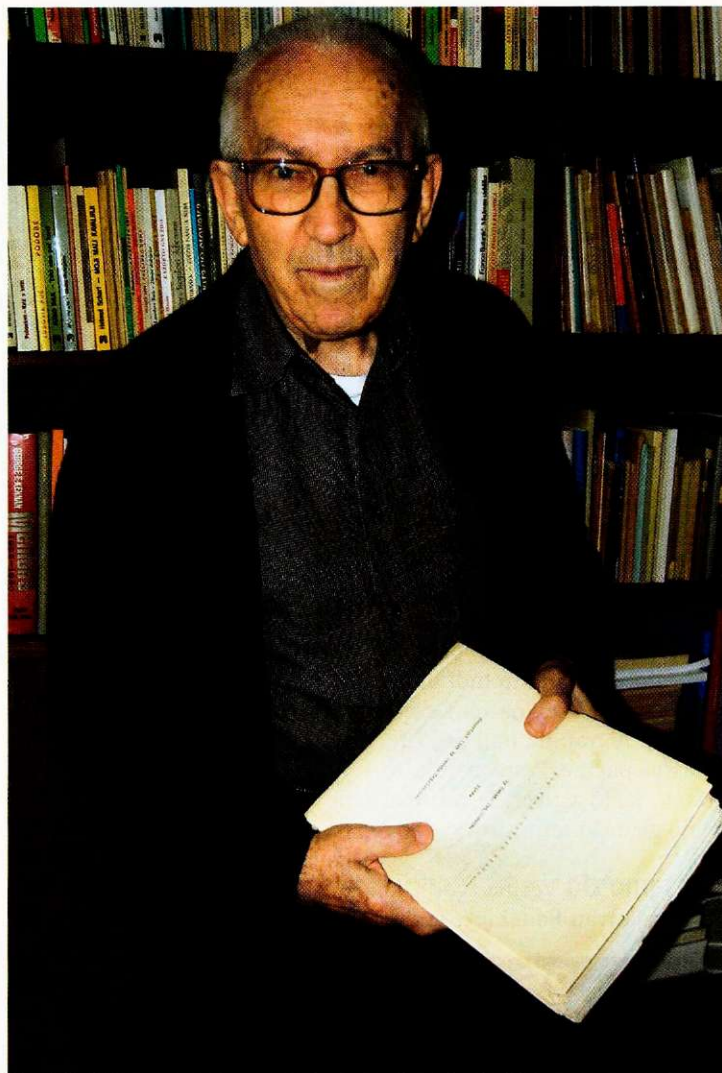
Med vojno, ko so Domžale zasledili Nemci, so ti hoteli, da postane njihov uradni tolmač, saj je dobro znal več tujih jezikov. Pred vojno je, kot omenja v spominih, veliko potoval po svetu. Ker tega ni želel početi, je izkoristil med-

takšno, da so ga mnogi lahko opravljali na domu, še posebej ženske in invalidi, ki so barvali šahovske figurice ali delali kaj drugega. Med zaposlenimi je bilo veliko žensk, ki so imele može pri partizanih. Prvi del spominov je posebej zanimiv zato, ker dokaj nazorno opisuje, kako je kot podjetnik (lahko) deloval v medvojnem času. Po eni strani so del davka zahtevali Nemci, ki so predstavljali oblast, po drugi pa so k njemu prihajale, skrivoma seveda, različne osebe, ki so zahtevale denar za različne organizacije. To so bili različni partizanski oziroma komunistični zaupniki, ekonomisti in aktivisti, ki so odnašali od »bogatega« podjetnika, ki je služil na račun vojne, kot so mu radi pomolili pod nos, velike vsote denarja. Nikogar ni mogel zavrnuti, saj bi s tem ogrozil sebe in svoje podjetje.

To je morda prvo takšno pričevanje, ki zelo jasno opisuje, kako so partizani oziroma komunisti prihajali do velikih vsot denarja. Omenja primer, ko je študent Miro, nadzornik v gospodarski veji partizanstva, nekoč obiskal eno svojih prijateljic. Ker so nanj naleteli domobranci, je moral pobegniti, za seboj pa je pustil torbico. V njej so našli 50.000 mark. Podržaj piše, da bi s tem denarjem lahko 250 delavcem plačal mesečno plačo.

Opisuje, v kakšnih nevarnih situacijah se je znašel, ko so prihajali k njemu popolnoma neznani ljudje, ki so se izdajali za partizanske zaupnike ali jih je poslala nasprotna stran (in so bili v resnici komunistični vohuni), da bi izbezali iz njega, koga denarno podpira. Moral je biti izjemno diplomatski, da se jih je znebil in si tako rešil glavo. Njegovi opisi početja partizanov so prav šokantni. Opisuje jih kot navadno hudodelsko (mafijško) združbo, za katero ne veljajo nobena pravila razen tistih, ki koristijo le njim, večinoma podprta s prikritimi ali z odkritimi grožnjami ali nasiljem. Človeško življenje ni veljalo nič. Vredno je bilo le, če je lahko komu koristilo, o čemer beremo od prve in do zadnje, 330. strani.

Poniževanje in trpinčenje Takoj po vojni so komunisti Podržaja z

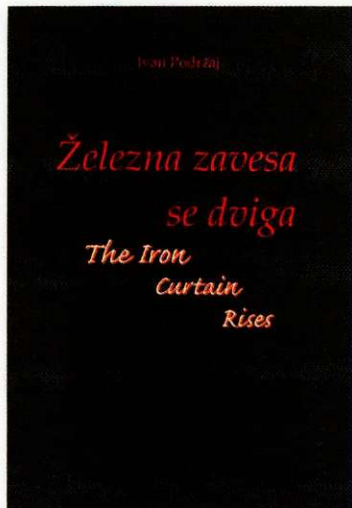
Dr. Janez Arnež s tipkopisom Podržajevih spominov

mnogimi drugimi Domžalčani zaprli. Najprej so jih imeli zaprte v nekaj kletah v Domžalah, potem pa so jih odpeljali v Kamnik, da bi jih kje tam umorili. Opisi poniževanja in trpinčenja so grozljivi. Do zdaj smo lahko takšne opise brali pri zgodbah ob vračanju in pomorih domobrancev ter v pričevanjih trpinov iz golootoškega pekla. Prav beseda pekel je edina primerna za to, kar opisuje Podržaj.

Junija 1945, ko je bila glavnina povojnih pomorov pri kraju, so ga odpeljali v koncentracijsko taborišče Ozne v Škofovih zavodih v Šentvidu. Še posebej v začetku je bilo tudi tam zelo hudo: lakota, poniževanje, trpinčenje.

Zaplemba in proces Podržaj je, potem ko je po »osvoboditvi« leta 1945 prestal pravo kalvarijo trpljenja, mnogokrat na robu smrti, od pomladi do oktobra 1946

šel skozi tri tipične stalinistične sodne procese. Skupaj z njegovim družabnikom v medvojnem domžalskem podjetju so ga najprej obsodili na tri leta zavora, na koncu pa na 18 mesecev zavora in na zaplemba premoženja. Dr. Arnež, ki je spomine prevedel iz angleščine, je na koncu objavil ▶

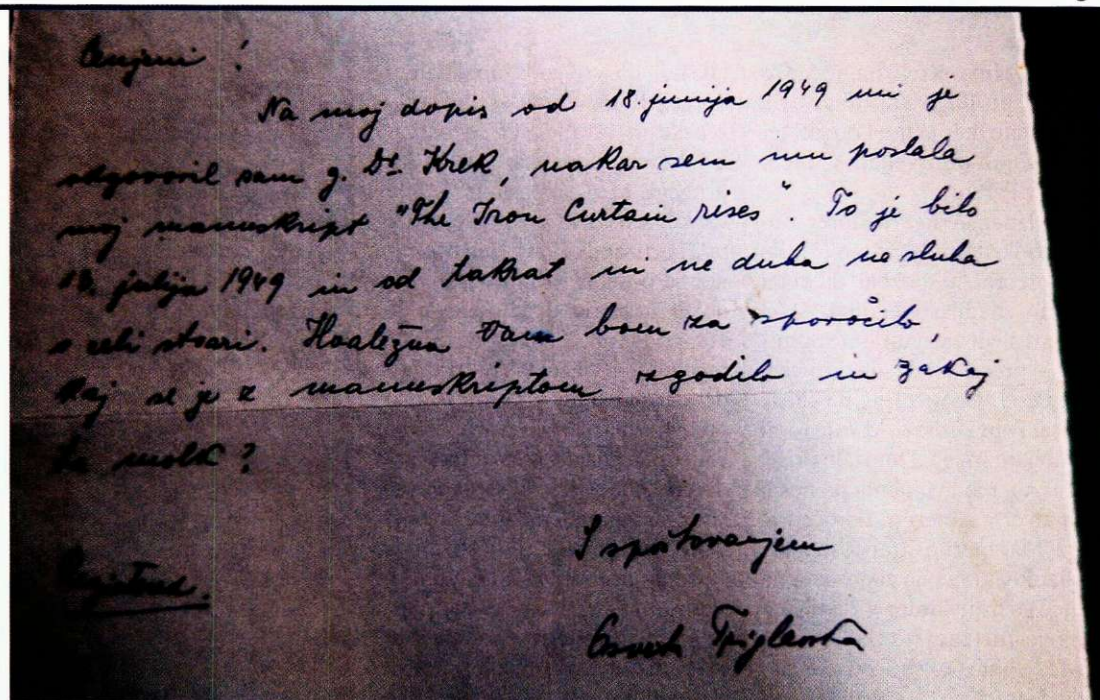
vojne razmere, ko uradništvo ni delovalo v polni meri in se niso dosledno upoštevali predpisi. Ustanovil je podjetje za izdelovanje šahovskih figur, ki se je imenovalo Kavalscha-Spiel-Erzeugung, J. Seitz & Co. Poleg njega je bil solastnik podjetja še Janko Zajc. Verjetno je presodil, da bo šah priljubljena igra vojakov pri preživljanju prostega časa. To se je tudi zgodilo in nekje omenja, da je zaposloval celo do 600 ljudi.

»Mafijski davek« Večinoma je zaposloval ženske, invalide in tiste, ki so se hoteli izogniti različnim mobilizacijam. Delo je bilo

▶ tudi besedilo obsodbe. Očitali so jima, da sta med vojno s svojim podjetjem pomagala okupatorju. Pri tem jih ni prav nič zanimalo, da sta predvsem pomagala več sto ljudem na Domžalskem, ki sta jim z zaposlitvijo omogočila kruh, in da sta ves čas vojne z velikimi vsotami podpirala partizane. To ni bilo vredno niti omembe, saj je šlo za to, da jima – tako kot je to bilo splošno pravilo v tistih povojnih letih – odvezamejo tovarno in vse premoženje, povezano z njo. Ko je bil v zaporu, so ženo izgnali iz njune hiše v Domžalah, vanjo pa naselili druge ljudi. Beremo o ropanju revolucionarjev med vojno in še hujšem po vojni. To je bilo bistvo komunistov. Enkrat so to počeli zelo odkrito, s pregoni ljudi, z obsodbami in tudi umori, drugič pa, ker na tem svetu niso bili le oni, na bolj prikrito, oblastne načine. Podržaj odkrito prizna, kako naiven je bil med vojno glede komunistov.

Eno samo zlo Večina zgodb, ki jih navaja Ivan Podržaj, je v naši

Pismo, ki ga je Ivan Podržaj leta 1949 pisal iz Pariza v ZDA, v katerem sprašuje, kakšna je usoda njegovega tipkopisa

publicistiki povsem nova. Mnoge so tako grozljive, da se zdijo neverjetne. Morda se bo kdaj izkazalo, da kakšen podatek, ki ga je Podržaj slišal in v spomnih zapisal, ne drži, vendar bi že samo polovica tega, kar opisuje,

zadostovala, da bi partizanstvo in komunistični režim ostala v slovenski zgodovini zapisana kot eno samo zlo.

Podržaj opisuje zelo veliko zgodb. Ker ni navajal glavnih podatkov (imen oseb, krajev in datumov), bodo imeli raziskovalci domžalske in slovenske medvojne ter povojne zgodovine z njo veliko dela. Podržajevi spomini so prava zakladnica opisov dogodkov, ki se jih bo prej ali slej nekdo od naših zgodovinarjev moral lotiti. Ti pa še kar naprej čepijo pri svojem deklaracijskem zgodovinospisju, s katerim se skrbno izogibajo navajanju konkretnega dogajanja. Podržajevi spomini so opisi enega samega konkretnega dogajanja. To je podoba naše polpretekle zgodovine, ki je popolnoma drugačna, kot jo še po sedemnajstih letih demokracije p(ri)odajajo naši zgodovinarji. Popolnoma drugačna! Tako kot je popolnoma drugačno vse tisto, kar lahko vsake tri mesece – že šestnajst let – beremo na več kot sto straneh revije *Zaveza*. Vlak naših zgodovinarjev pelje veselo naprej, potniki pa se delajo, kot da je bilo vse že zdavnaj odkrito. Ali kot radi rečejo: »Zgodovine se ne da spreminjati.« Ta je že napisana. V *Zavezi* in v takšnih knjigah, kot so spomini Angele Vode in Ivana Podržaja.

Izšli 60 let kasneje Po vojni je žena Marguerita lahko legalno zapustila Slovenijo in odpotovala v Francijo. Mož Ivan Podržaj države ni smel zapustiti, zato je odkril način, da je ilegalno, verjetno prek Italije, z vlakom odpotoval za ženo v Pariz. Spomine je napisal v Parizu leta 1948, za kar naj bi bil porabil le šest tednov. Urednik knjige in njen prevajalec iz angleščine dr. Janez Arnež uvodoma omeni, da so bili to verjetno prvi podrobno napisani spomini na komunistične zapore v povojnem času. Napisal jih je že dve leti potem, ko je prišel iz udbovskih ječ in na Zahod. Žal so izšli šestdeset let kasneje.

Spomini zajemajo obdobje od nemške okupacije leta 1941 do prihoda iz zapora leta 1947. V njih avtor ni razkril skoraj nobenih imen niti kraja (Domžale), kjer se dogaja prvi del spominov. Ker jih je napisal leta 1948, ko se je rešil iz komunistične jetišnice, in jih je namenil javni objavi, je hotel s tem svoje sorodnike zavarovati pred maščevalnimi ukrepi Udbe. To je za današnjega bralca precejšen problem, hkrati pa je besedilo dokument nekega časa, ki zaradi svoje uničevalske narave ni trpel resnice o sebi.

Brat avtorja spominov Stanko Podržaj je bil jezuit, posvečen v Indiji, kjer je celo izdajal publikacijo *Iz bengalskih poljan* in tam tudi umrl. **D**

25.-31. marec 2007

radijski misijon z brati kapucini na radiu ognjišče

ZIVETI V KRISTUSI

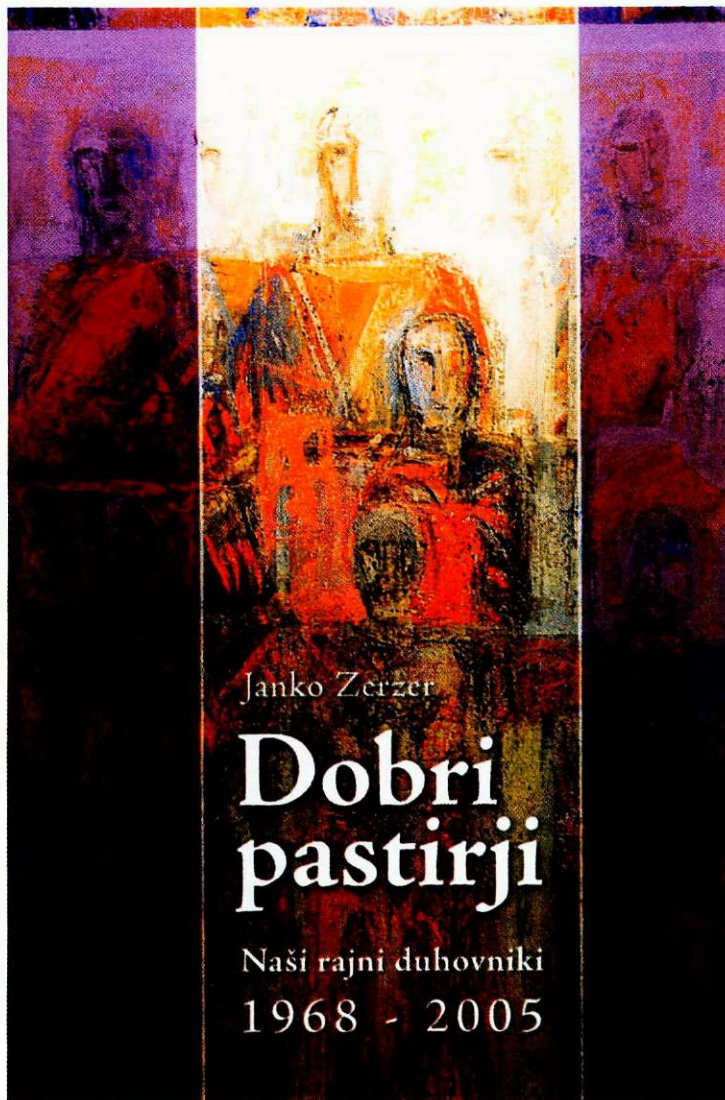
25. 3. 11^h začetek s sv. mašo pri bratih kapucinih v škofiji toki
29. 3. 20^h glasbeni večer za mlade v zavodu sv. stanislava
30. 3. spovedni dan
31. 3. 17^h zaključek pri bratih kapucinih v vipavskem križu

dnevni program:
7¹⁵ zgodba o svetniku za otroke
10¹⁵ misijonsko premišljevanje
13^h misijonsko premišljevanje
17^h misijonski pogovor
19³⁰ prenos molitve
20³⁰ misijonski večer (kontaktna oddaja)
10³⁰-14^h priložnost za telefonski pogovor z duhovnikom (tel. 01 512 77 84)

Dobri pastirji

V. M.

Mohorjeva založba iz Celovca je izdala knjigo *Dobri pastirji*, v kateri je dr. Janko Zerzer predstavil devetdeset slovenskih duhovnikov, ki so delovali na avstrijskem Koroškem in umrli v obdobju od leta 1968 do 2005.

Dr. Janko Zerzer

venci poleg dušnega pastirstva opravili izredno dragoceno kulturno poslanstvo. Mnoge so komunistični oblastniki zasledovali celo še v novi domovini. Knjiga torej ni le poklon duhovnikom, ki jih je ljudstvo spoštovalo, temveč tudi zanimivo pričevanje o zgodovinskih zapletih.

Leksikon duhovnikov Naj omenimo samo tiste, ki jih je dr. Zerzer zaradi njihove pomembnosti predstavil obširneje: to so Mihael Brunec, France Cigan (na enajstih straneh), Tomaž Holmar, Janez Hornböck (trinajst strani), Rudolf Safran, Kristijan Srienc, Jurij Trunk, Metod Turnšek, Alojzij Vauti, Pavle Zablatnik, Vinko Zaletel (enajst strani). Opisane so mnoge situacije, ki jim je botroval vojni čas, poln nacionalističnih in ideoloških strasti in stranpoti. Tako pri Janezu Hornböcku izvemo, da so ga maja 1941 iz Roža izgnali nacisti, ko pa se je septembra 1945 vrnil, je moral najti obliko sožitja z ljudmi, ki so bili soodgovorni za njegov izgon. Pri Francetu Ciganu, ki ima velike zasluge za zborovsko petje na Koroškem, beremo, kako ga je

Jože Vidic v svoji »znameniti« knjigi blatil s hudimi izmišljjami, s katerimi je nekdanji režim blatil svoje žrtve.

Knjigo, ki je pravi mali biografski leksikon, so mnogi že nestrpno pričakovali. Od lista do lista se nam v njej odstira tudi naša zgodovina z vsemi razveseljivimi in žalostnimi dogodki predvojnih, medvojnih in povojnih desetletij. Knjiga bo marsikomu zvesta sopotnica, ki bo obujala spomine na preteklost in nas hrabrila za prihodnost.

Duhovniki kot poklicani iz ljudstva in postavljeni za ljudstvo, da mu oznanjajo resnice božjega kraljestva z besedo in s svojim pričevanskim zgledom, so Mojzesi in Jozueti današnjih dni, ki spremljajo ljudi skozi skupne preizkušnje v obljubljeni deželi, je v uvodu v knjigo zapisal predsednik Sodalitete Jože Kopeinig. Ta knjiga bo ohranjala spomin nanje in bo predvsem znamenje hvaležnosti za njihovo duhovniško delovanje, je dodal krški škof dr. Alois Schwarz. ■

Leta 1968 je Krščanska kulturna zveza pri Celovski Mohorjevi založbi izdala knjigo *Naši rajni duhovniki* z 78 kratkimi življenjepisi koroških slovenskih duhovnikov, ki so, z nekaterimi izjemami, umrli po drugi svetovni vojni. Medtem so minila skoraj štiri desetletja in vedno pogosteje se je pojavljala želja po nadaljevanju knjige. Obhajanje 100-letnice Sodalitete, združenja slovenskih koroških duhovnikov, je bil primeren povod za uresniči-

tev tega projekta. V tem obdobju je namreč umrlo več kot 90 slovenskih duhovnikov, večinoma pripadnikov duhovniške generacije, ki je bila izpostavljena represalijam nacističnega nasilja. O njih zdaj z naslovom *Dobri pastirji* in podnaslovom *Naši rajni duhovniki 1968–2005* v obsežni knjigi (456 strani) piše dr. Janko Zerzer. Dobra tretjina teh duhovnikov je bila jugoslovanskih beguncev, ki so se zatekli leta 1945 v krško škofijo in so med koroškimi Slo-

Radio VIVA
FM 102.1
99.5
M. Sobota tel: 02/537-1949

Slava Klavara 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Dolenjske Toplice

Petra Janša; foto: D. Mladenovič

Če se peljete iz ljubljanske smeri po slikoviti dolini Krke, se v Soteski nenadoma odpre popolnoma drugačen svet. Pred vami se kot na dlani prikaže **topliška kotlina**, obdana z desne strani s skrivnostnim Kočevskim rogom, z drugih strani pa jo obkrožajo nizki dolenski griči, posejani z vinogradi in zidanicami. Sredi kotline ležijo Dolenjske Toplice (176 m). Imenujejo se po izviru termalne vode, ki je kraju in okolici dal poseben pečat v razvoju. Blagodejni učinki termalne vode s temperaturo 36° C so bili razlog za zgraditev enega najstarejših zdravilišč v Sloveniji. Te dni, ko goduje sv. Jožef, v Termah Dolenjske toplice prirejajo **praznične Jožefove dneve**. Od 11. do 20. marca vsem Jožicam, Jožetom, Pepijem in Pepcam ter njihovim spremljevalcem ponujajo posebne ugodnosti.

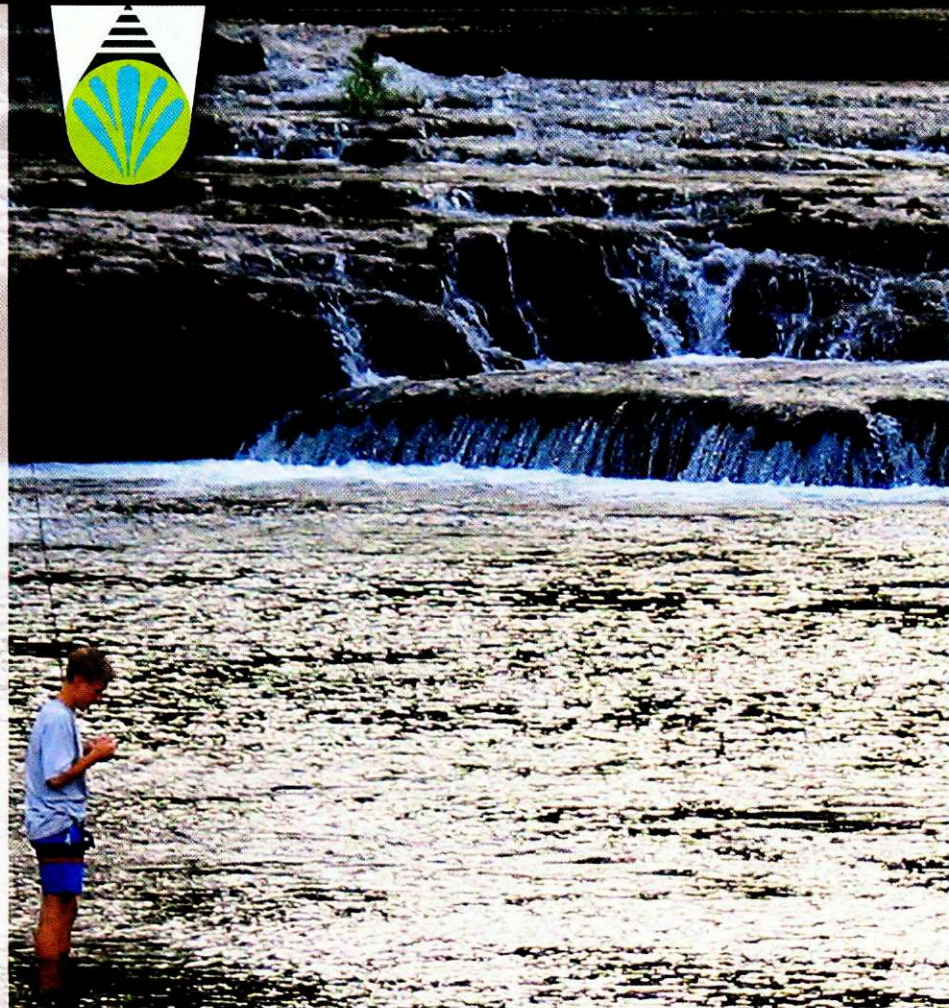
Pet kapljic v grbu Grb Dolenjskih Toplic je v obliki ščita polkrožnega dna z elementi, ki simbolizirajo **gozdove in termalne vode** – krog za listnate gozdove, trikotnik za igličaste in pet kapljic za termalne izvore.

Vrelci tople vode so zaznamovali kraj že od pravadnine, kar so potrdila tudi arheološka najdišča v neposredni bližini naselja. Prva pisna omemba Dolenjskih Toplic nosi letnico 1228, ko je Henrik IV., mejni grof Istrski, podelil del svoje posesti cistercijanski opatiji Stična. Leta 1385 so prišle Toplice v šesto letno posest grofov Auerspergov Turjaških, ki so po zgledu nekaterih takratnih srednjeevropskih toplic povzdignil ljudsko kopališče v Toplicah v imenitnejše »gorke in grezne kopeli«.

Za zdraviliške kopeli se je zadnja desetletja 17. stoletja zavzel Ivan Vajkard Turjaški. Zgradil je **Knežjo kopel**, jo obdal z obzidjem in jo pokril s streho. Dolenjske toplice so bile do leta 1767 namenjene predvsem družinskim potrebam **rodbine Auersperg**. Med letoma 1767 in 1776 pa je knez Henrik Jožef Janez Auersperg zgradil današnji **hotel Vital**, ki je bil v tistem času gotovo najimunitnejša zdraviliška stavba na Kranjskem. Knezi Auerspergi so zdravilišče večkrat v celoti prenovili, zadnjič v letu 1899, ko je bil dograjen sedanji **hotel Kristal**.

Obisk zdravilišča je bil vse do konca 19. stoletja šibak. Gostje so bili premožni ljudje, a ker pričakovanega dohodka ni bilo, so Auerspergi dali zdravilišče v zakup. Leta 1895 so ga znova prevzeli v svoje roke. Glede na to, da je bila leta 1894 zgrajena železniška proga do Straže, so pričakovali povečan tujski promet. Število gostov se je povečalo, vendar ne toliko, kot so pričakovali.

V letu 1922 so Auerspergi zdravilišče dokončno prodali svojemu tedanjemu najemniku, češkemu zdravniku dr. Konstantinu Konvalinki, ki je bil leta 1934 prisi-

ljen prepustiti zdravilišče Kmetški posojilnici iz Ljubljane, svoje delo zdraviliškega in okrajnega zdravnika pa je v Dolenjskih Toplicah opravljal do smrti.

Najpomembnejšo prelomnico v povojnem obdobju za Dolenjske Toplice predstavlja leto 1974, ko se je zdravilišče priključilo Tovarni zdravil Krka iz Nova mesta. Le-ta je nato v celoti obnovila vse zdraviliške stavbe in pripomogla, da so v zadnjih petindvajsetih letih Dolenjske toplice eno najuspešnejših in najbolj zasadenih zdravilišč v Sloveniji.

Terme z dušo Po starodavni legendi naj bi bil prve blagodejne učinke termalne vode v Dolenjskih Toplicah spoznal cerkovnikov pes. Nekega dne se je poškoval in se skrnil pred lastnikom. Le-ta ga je kasneje našel ob luži, ko je zdravil svojo poškovalbo v topli vodi, ki je imela temperaturo človeškega telesa.

Vrelec termalne vode izoakratoterme je rahlo mineraliziran in je tako najprimernejši za zdravljenje revmatskih obolenj lokomotornega sistema, stanj po poškodbah in operativnih posegih na lokomotornem sistemu s funkcijsko prizadetostjo ter za zdravljenje ginekoloških obolenj. Odlično usposobljeno medicinsko osebje in sodobne naprave omogočajo tudi uspešno zgodnje odkrivanje osteoporoze in lajšanje težav, ki jih bolezen prinaša.

Wellness center Balnea, ki se razprostira na 9.200 m² ob robu čudovitega zdraviliškega parka, je kraljestvo osvežilnih kopeli, poživljajočih masaž, krepilnih savn in

Dolenjske Toplice

Blagodejni učinki termalne vode so bili razlog za graditev enega najstarejših zdravišč v Sloveniji.

nenehnega razvajanja. V okolici term so speljane številne kolesarske in sprehajalne poti, **reka Krka vabi na ribolov** in čolnarjenje, bližnji Kočevski rog pa slovi kot eno najbogatejših lovišč v Sloveniji. Gostom bližnjega kampa so na voljo urejena igrišča za tenis, odbojko, nogomet, košarko in hokej na rolerjih.

Župnijska cerkev sv. Ane Sprva je župnija Toplice spadala pod pražupnijo Novo mesto-Šmihel. Leta 1481 je postala vikariat, leta 1770 pa župnija. Župnijska cerkev se prvič omenja v listini iz leta 1334 z imenom cerkev Materre Božje v Toplicah pri Rožeku, kjer je nekoč stal **grad Rožek**, nedaleč stran pa je bila tudi **podzemna kraška jama Rožek**, danes imenovana **Jazbina**. Kasneje so cerkev posvetili **sv. Ani**. Današnja stavba nosi v osnovi ostanke svoje predhodnice, srednjeveške cerkve iz konca 15. stoletja. To se opazi zlasti v prezbiteriju, ki ima značilno tlorisno obliko z zazidanimi gotskimi okni, njen ostanek pa je tudi gotski portal na pevskem koru. Ta srednjeveška gotska cerkev je bila v času turške nevarnosti

Kraljestvo osvežilnih kopeli

V poletni sezoni je otrokom na voljo odprt bazen z gusarsko ladjo.

obdana z obzidjem. Ohranjen je en stolp s strelnimi linami in del obrambnega zidu na južni strani cerkve. Sedanja cerkev je bila temeljito predelana leta 1656. Načrt zanjo je po vsej verjetnosti naredil tedanji **župnik Matija Kastelic**, ki je bil tudi arhitekt in znan nabožni pisatelj.

Avtor glavnega oltarja ni znan, nastal pa je v drugi polovici 18. stoletja, leta 1786, in je lep primer ek poznega, že umirjenega baroka. Glavni del oltarja zapolnjuje tron, niša s pozlačenim okvirjem, v kateri je kip sv. Ane. Ob njej so še kipi sv. Joahima, Petra, Jožefa in Pavla. Nad dokaj izrazito in na sredji prekinjeno predelo oltarja je v atiki pod baldahinom zelo bogata in razgibana skupina Marijinega kronanja. Cerkev ima tudi lepa barvna okna, delo Ivana Pengova.

Dvorec Soteska Bližnji kraj Sotesko zaznamuje **veličasten dvorec Soteska**, ki je bil po Valvasorjevem mnenju eden najlepših v deželi Kranjski. Nadomestil je starejši gradič, ki so ga v 16. stoletju pozidali gospodje Širski, potem ko so opustili star srednjeveški grad Soteska na desnem bregu Krke. Dvorec, zasnovan v obliki pravilnega pravokotnika, je dal med letoma 1664–1689 pozidati grof Jurij Žiga Gallenberg. Leta 1793 so postali lastniki Soteske knezi Auerspergi z gradu Žužemberk in jo obdržali do konca 2. svetovne vojne.

Ob koncu 17. stoletja je bil ob dvorcu zasnovan nov **baročni park z vrtnim paviljonom Hudičev turn**. Zasnovan je na deteljčasti talni podlagi. Njegova notranjščina je bogato poslikana. V pritličju je upodobljena iluzionistična kompozicija, zasnovana na motivu vodnjakov in portalov, na oboku pa prizor iz antične mitologije Zevsova ugrabitev Ganimeda. V nadstropju lahko na delno odkriti poslikavi občudujemo domišljene iluzionistične kompozicije naslikane stebriščne arhitekture in v monumentalnih ženskih figurah prepoznamo posebitve vere, upanja in ljubezni. Poslikava iz konca 17. st. sodi v delavniški krog mojstra Almanaha.

Ljudsko izročilo pojasnjuje nenavadno ime vrtnega paviljona z radoživimi zabavami, ki jih je prirejela grajska gospoda. Čeprav so odražale le življenjski slog aristokracije rokokojskega časa, so med podeželani vzbujale vtis pregrešnosti, zato je vrtni paviljon dobil ime Hudičev turn in je danes umetnostnozgodovinska, arhitekturna in turistična posebnost. **D**

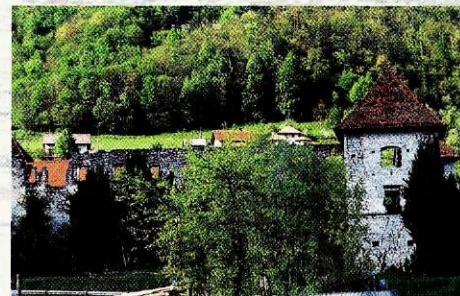
Med letoma 1767 in 1776 je knez Henrik Auersperg zgradil današnji hotel Vital.

Wellness center Balnea

Župnijska cerkev sv. Ane

Dvorec Soteska je bil po Valvasorjevem mnenju eden najlepših v deželi Kranjski.

Danes je Hudičev turn umetnostno-zgodovinska, arhitekturna in turistična posebnost.

Jurij Vega

DMFA

Društvo matematikov, fizikov in astronomov ter Arhiv Slovenije sta izdala zbornik o Juriju Vegi, v katerem je objavljenih 24 prispevkov: *Jurij Vega in njegova družina* (Matevž Košir), *Pouk matematike pri jezuitih in Jurij Vega* (Lojze Kovačič), *Dediščina Vegovega časa* (Matija Žargi), *Vega v uniformi* (Stanislav Južnič), *Jurij Vega in njegove povezave s St. Peterburško akademijo znanosti* (Andrej V. Popov, Matija Žargi), *Zaporedja, permutacije in kombinacije in Logaritemsko računalo* (Nada Raspet), *Jurij Vega in kalendar, Povzetek Vegovega dela Matematična predavanja – čerti zvezek in Posebnost jezika in simbolov v Vegovih delih* (Marko Razpet), *O delu profesorja Egona Zakrajška* (Marko Petkovšek). V angleščini so objavljeni naslednji prispevki: *Dokumenti in časopisni članki o Juriju Vegi* (Gerlinde Faustmann), *Brat Vega, prsto-zidar* (Matevž Košir), *Jurij Vega in njegove povezave s češkim kraljevim akademskim klubom* (Karel Segeth), *Vega in Pruska kraljeva akademija znanosti v Berlinu* (Eberhard Knobloch), *Zakaj je 140 decimalnih mest števila pi pomembnih* (Edward Sandifer), *Vega, praštevila, kriptografija in Fieldsova medalja* (Tomaž Pisanski, Marko Boben, Alen Orbanic, Boris Horvat), *O Vegovem delu s področja fizike in astronomije* (Janez Strnad), *Jurij Vega in balistika* (Mihael Perman, Marko Razpet), *Matematika na Dunaju v prvi polovici 19. stoletja* (Christa Binder), *Časoslovje v Vegovem času* (Harald Gropp), *Zgodnji ameriški izumi* (Servatius).

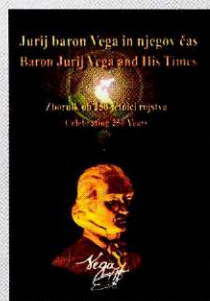
Zwittrov zbornik

Zveza zgodovinskih društev

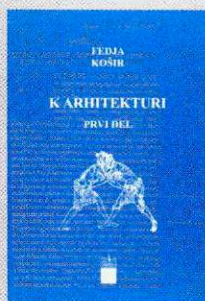
Novembra 2005 je potekal manjši simpozij ob stoti obletnici rojstva zgodovinarja Frana Zwittra (1905–1988). Prispevki so zdaj objavljeni v *Zwittrovem zborniku*, ki sta ga izdala Zveza zgodovinskih društev Slovenije in Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete. Peter Vodopivec prikaže življenje in delo profesorja Zwittra, Peter Štih Zwittra in slovensko srednjeveško zgodovino, Marta Verginella Zwittra in demografsko zgodovino, Janez Cvirn Zwittrov pogled na Habsburško monarhijo, Rok Stergar piše o jugoslovanskem vprašanju v Zwittrovem delu, naslov prispevka Dušana Nečaka pa je »Delo dr. Frana Zwittra za rešitev mejnih vprašanj«. V dodatku sta objavljena neobjavljeno Zwittrovo poročilo o poti po Koroškem poleti 1930 (Janez Stergar) in spomin na sklepanje Pogodbe o obnovi Avstrije (Janko Pleterski).

44

1.

1.

2.

3.

4.

K arhitekturi

Fakulteta za arhitekturo

Fedja Košir je profesor na Fakulteti za arhitekturo in arhitekt. Izšla sta dva zvezka njegove knjige *K arhitekturi*, v kateri je prikazal razvoj teorije arhitekture v celoti od začetkov v antiki do danes. V uvodnem delu pojasnjuje, kaj je teorija arhitekture (v uvodu druge knjige piše o teoriji urbanizma). Obširno predstavi tri velikane svetovne arhitekture, Vitruvija, Albertija in Le Corbusiera, ki sestavljajo hrbenico arhitekture skozi več kot dvatisočletno zgodovino. Podobnih sintetičnih pregledov niti v svetovni literaturi ni veliko, s to knjigo pa smo dobili prvo takšno delo doslej v slovenščini. Avtor zlasti podrobno obravnava zgodnejše pisce antičnega in renesančnega časa in se z velikim znanjem loteva virov in njihove interpretacije. V knjigi so mnogi citati objavljeni tudi v izvorniku. Ni naključje, da v njej ni niti ene slike, saj avtor pravilno meni, da smo danes preveč sužnji podobe.

Ljubljana ljubljena

Založba Mladinska knjiga

Pod naslovom *Ljubljana ljubljena/The beloved* je izšla knjiga fotografij, posvečena Ljubljani, ki jo je s poetičnimi spremnimi besedili opremil Marjan Paternoster. Večino fotografij je France Stele posnel z žepnim digitalnim fotoaparatom mimogrede, ko se je sprehajal po mestu. V želji, da bi ujel čim pristenejši utrip na ljubljanskih ulicah, je večinoma fotografiral kar »iz roke«, tako da je bil tako rekoč neviden za mimoidoče.

Slovenija 1989

Študentska založba

Izšla je druga knjiga dr. Milana Balažica iz raziskovalnega projekta *Slovenska demokratična revolucija*; ta nosi naslov *Slovenski berlinski zid*. V njej obravnava, kot je zapisano v podnaslovu, »partijo, alternativo in boj za oblast« v letu 1989. To je čas, ko se je slovensko politično pri-

2.

zorišče hitro spreminjalo z organizacijo prvih političnih strank, in to v političnem okolju, v katerem je družbi še vedno vladal udbovsko-partijski režim. Knjiga je zajetna (747 strani), v njej pa je avtor prikazal gibanja, ki so pomenila zaton partijske diktature in začetek večstrankarske demokracije. Že naslovi poglavij povedo vsebino: *Partijska prenova, Nova stara levica, Poslednji tango v Ljubljani, Evropa zdaj, Balkan ekspres, Odhod odpisanih, Smrt socializma in rojstvo socialistov, Boj za oblast, Za svobodo mislečega sveta, Ustanovitev Slovenske demokratične zveze in (ne)strankarski politični pluralizem, Čas nastopa Socialdemokratov: opozicija s partijo in proti njej, Krščanska demokracija, Majniška deklaracija, Demokracija v socializmu ali socializem v demokraciji, Okrogla miza in Alko, Demos, Jugoslavija: Srboslavija ali Sloevropa?, »Miting resnice«: Slovenija proti Jugoslaviji, Bojkot.*

V imenu Krišne

Fakulteta za družbene vede

Aleš Črnič, sociolog religije na FDV, je v zbirki *Kult*, ki jo ureja, izdal svojo knjigo *V imenu Krišne*, »družboslovno študijo gibanja Hare Krišna«. Temo je razdelal v treh poglavjih: *Hinduizem, Gibanje Hare Krišna in Hare Krišna v Sloveniji*. Veliko vložnega dela, poglobljeno in informativno, kot da je Hare Krišna ena osrednjih religij v Sloveniji.

Vegetarijanske jedi

Založba Mladinska knjiga

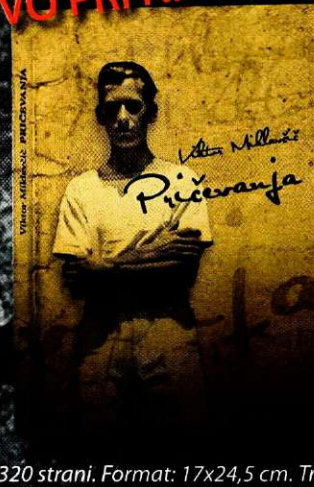
Knjiga *Vegetarijanske jedi z vsega sveta*, njen avtor je Martin Kintrup, bo navdušila vegetarijance, saj prinaša več kot sto najrazličnejših slastnih receptov z vsega sveta. Namenjena je tudi vsem, ki želijo v prehrano vnesti več brezmesnih jedi, pa nimajo dovolj zamišli za njihovo pripravo. Možnosti je veliko: riž, testenine, krompir, ajda, bulgur, sojino meso, čičerka, ščir, tofu ... Nenadoma ugotovimo, da mesa sploh ne pogrešamo.

4.

Nova obzornost, 10, Komenskega 11, Ljubljana

NOVO PRI NAŠI ZALOŽBI

Obseg: 320 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

www.demokracija.si/knjigarna

Viktor Miklavčič PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa fašističnega terorja na Primorskem, bojev v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi v Titovi Jugoslaviji.

Cena knjige je **4.900,00 SIT / 20,44 EUR**. Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu **01 230 06 66**.

Naše knjige so na voljo tudi v tiskani obliki. Cena naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV. Informacije o ceni in o drugih možnostih naročil in o cenah posameznih delov v e-pošti na knjigarna@demokracija.si ali na telefonu 01 230 06 66. Cena knjige 4.900,00 SIT.

knjigarna
DEMOKRACIJA

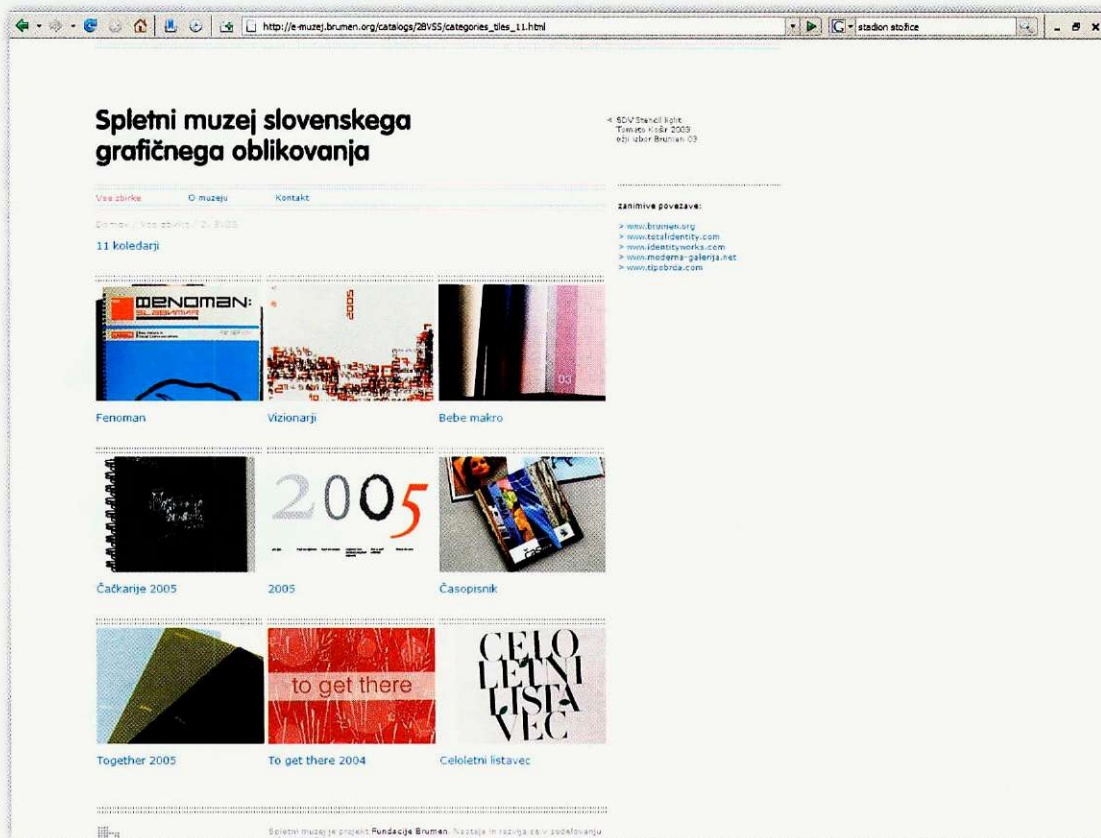
Grafični muzej na spletu

Lucija Horvat, foto: Arhiv Muzeja slovenskega grafičnega oblikovanja

Splet ponuja neskončne možnosti za objavljanje in celo za muzejsko delo. Tako je pred kratkim začel delovati spletni Muzej slovenskega grafičnega oblikovanja, ki je postal nekakšna podaljšana roka Bienala vidnih sporočil Slovenije.

Bienale vidnih sporočil Slovenije je do sedaj potekal že dvakrat, letos oktobra pa bo tretjič. V dveh pregledih slovenskega grafičnega oblikovanja se je nabralo nekaj sto zelo dobrih in tudi svetovno primerljivih del, zato so se v fundaciji Brumen odločili, da bodo omogočili ogled teh del tudi po koncu bienala. »Ker je financiranje klasičnega muzeja ali galerije seveda prevelik zalogaj, smo se odločili, da dela pokažemo na spletu. Prednost take objave je časovna neomejenost 'razstave' in univerzalna dostopnost, slabost pa je seveda nezmožnost predstaviti kakovost izvedbe in značilnosti uporabljenih materialov,« je dejal vodja projekta spletnega muzeja Matevž Medja.

Fundacija Brumen Dodatna prednost je seveda neomejenost spletnega prostora, ki dopušča skoraj neomejeno veliko zbirko v muzeju. Pričujoči Muzej slovenskega grafičnega oblikovanja je sicer še v začetni fazi, v njem pa je mogoče pregledati dela, ki so prišla v ožji izbor Bienala vidnih sporočil Slovenije, ki ga organizira fundacija Brumen, ustanovljena z namenom izboljšati kakovost vizualne kulture v Sloveniji. Fundacija ima pglavitno nalogo spodbujati ustvarjalnost in podpirati avtorje pa tudi njihove stranke. »Postavljanje relevantne muzejske zbirke zunaj trenutnih spletnih okvirov zahteva ekipo kustosov in drugih strokovnih sodelavcev, kar

seveda zahteva dodatna finančna sredstva, vendar jih fundacija ta čas nima,« dodaja Matevž Medja. Financiranje fundacije Brumen je urejeno s prispevki pokroviteljev iz gospodarstva in nekaj sredstvi mesta Ljubljane ter ministrstva za kulturo. Sredstva iz proračuna so vezana predvsem na konkretne projekte fundacije, kot sta poleg bienala še organiziranje razstav in predavanj ter publicistika. Večina dela za postavitve spletne zbirke

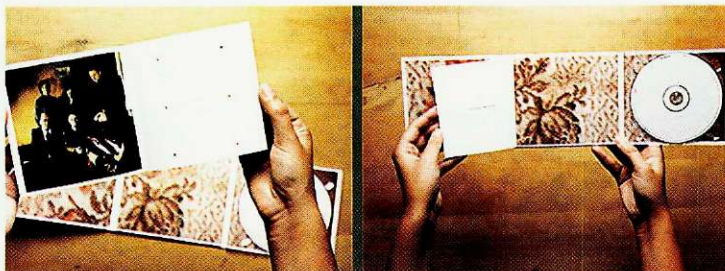
je bilo prostovoljnega, tehnično realizacijo pa je skoraj v celoti podaril studio, ki se ukvarja predvsem s produkcijo spletnih rešitev.

Kriterij je ožji izbor Avtorji na spletu razstavljenih eksponatov so tisti, ki so se s svojimi deli uvrstili v ožji izbor bienala, ta uvrstitev je hkrati tudi kriterij za izbor pri uvrstitvi posameznega dela v spletno muzejsko zbirko. Objavljeni oblikovalci so študentje oddelka za oblikovanje Likovne akademije v Ljubljani in večina najvidnejših slovenskih oblikovalcev, tudi tistih, ki živijo in delajo v tujini. »V idealnem svetu bi bile dodatne aktivnosti spletnega muzeja poleg vzpostavitve širše zbirke tudi prirejanje tematskih razstav slovenskih in tujih avtorjev, ki seveda ne bi bile časovno omejene kot

Srečko Kosovel in Katalena (levo)

so na primer v klasični galeriji ali muzeju,« je pripovedoval Matevž Medja. Dodatna aktivnost spletnega muzeja bi bila lahko tudi organizacija spletnih pogovorov z domačimi in tujimi avtorji. Velika želja je tudi dodati zbirko avdio- ali videoposnetkov. **D**

Glazerjeva nagrada

Glazerjevo nagrado za življenjsko delo, ki je najvišje priznanje mesta Maribora za dosežke na področju kulture, bo letos prejel pisatelj in režiser Žarko Petan. Glazerjeve listine za dosežke na področju kulture v zadnjih dveh ali treh letih pa bodo prejeli pisateljica Janja Vidmar, dramski igralec Peter Boštjančič in baletni solist Sergiu Moga. Petana je odbor nagradil za življenjsko delo na področju pisateljskega in gledališkega ustvarjanja, Vidmarjevo za izjemne dosežke na področju mladinske književnosti, Boštjančiča za vrhunske dosežke v repertoarju mariborske Drame, Moga pa bo nagrajen za vlogo Zorbe v baletu Grk Zorba. Podelitev Glazerjeve nagrade in Glazerjevih listin bo 21. marca v Kazinski dvorani Slovenskega narodnega gledališča Maribor. Na razpis

Pisatelj Žarko Petan

za podelitev Glazerjeve nagrade in Glazerjevih listin za leto 2007, ki je bil objavljen 24. oktobra lani in odprt do 15. decembra, je prispelo 24 predlogov z 19 predlaganimi kandidati, od tega 11 kandidatov za listino in osem kandidatov za nagrado. Glazerjeva nagrada in Glazerjeve listine, poimenovane po slovenskem pesniku Janku Glazerju, ki je večino svojega ustvarjalnega življenja preživel v Mariboru, so prvič podelili leta 1987. Tudi letošnji dobitniki bodo poleg spominske plakete in listin prejeli denarne nagrade. Dobitnik Glazerjeve nagrade bo prejel 15.600 evrov oziroma tri četrtine denarne vrednosti Prešernove nagrade, dobitniki Glazerjeve listine pa bodo prejeli po 5.200 evrov oziroma tretjino denarne vrednosti Prešernove nagrade. L. H.

Jurčičeve nagrade

Sklad Josipa Jurčiča je podelil letošnji Jurčičevi nagradi. Nagrajenci so novinar Horst Ogris, prevajalec, publicist in urednik Jaroslav Skrušny ter novinar, dokumentarist in urednik Edvard Žitnik. Slovesnosti se je udeležil tudi minister za kulturo Vasko Simoniti. Edvard Žitnik nagrado vidi kot priznanje svojemu dosedanemu delu na Televiziji Slovenija in hkrati kot spodbudo sebi in televiziji, da nadaljuje svoje poslanstvo »v teh težkih časih«. »V

Jurčičevi nagrajenci

novinarskem poklicu presežno kvaliteto in verodostojnost lahko ustvari le kombinacija znanja, talenta in predanosti. Značilno za današnjega nagrajenca Edvarda Žitnika je, da ga na vsej njegovi poti radijskega in televizijskega novinarja, dopisnika iz tujine, dokumentarista in urednika ves čas spremljajo in odlikujejo prav te kvalitete,« so razlogi, da so mu podelili nagrado. Horst Ogris je med svojim

urednikovanjem pri dnevniku Kleine Zeitung v Celovcu kot prvi uvedel redno poročanje o kulturnem delu koroških Slovencev. Kasneje pa je s svojimi zmeraj inovativnimi intervjuji s slovenskimi literarnimi, likovnimi, gledališkimi in glasbenimi ustvarjalci skrbel za to, da so bili koroški Slovenci tekoče obveščeni o najpomembnejših dogodkih v slovenski kulturi, je zapisano v utemeljitvi. Jaroslava Skrušnija so v utemeljitvi označili za enega tistih slovenskih intelektualcev, ki so z osebnim zastavkom vplivali na tektonske premike v smeri slovenske samostojnosti. Prav tako je v devetdesetih letih, v prelomnih časih oblikovanja nove kulturne in medijske pokrajine, kot odgovorni urednik kulturnih in umetniških programov odločilno pripomogel k temu, da je Televizija Slovenija dejansko postajala čedalje bolj kulturna in javna ustanova. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 15. 3. 2007

19.30 MGL: Mihail A. Bulgakov, Miha Javornik: Mojster in Margareta/Margareta in Mojster

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije

20.00 MGL: Mara Zalite: Zemljiški davek

20.00 Mini teater Ljubljana: H. Müller: Kvartet

PETEK, 16. 3. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Jan Decorte: Visoka pesem

19.30 MGL: J. Masteroff, F. Ebb, J. Kander: Kabaret – muzikal

19.30 Šentjakobsko gledališče: E. Fritz: Rdeči kotiček

20.00 Mini teater Ljubljana: H. Müller: Kvartet

SOBOTA, 17. 3. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Jan Decorte: Visoka pesem

19.30 SNG Drama: Jean-Baptiste P. Moliere: Tartuffe

19.30 Cankarjev dom: Camille Saint-Saëns: Samson in Dalila – koncertna izvedba opere

20.00 SNG Drama: Jean Genet: Služkinji

NEDELJA, 18. 3. 2007

17.00 Mini teater Ljubljana: Zavod Zofka: Kaj se je krtek naučil pozimi – lutkovna predstava

19.00 Slovenska filharmonija: Vokalna skupina Convivio (Velika Britanija) – zborovska glasba, ljudske pesmi

19.30 MGL: Tennessee Williams: Tramvaj poželenje

PONEDELJEK, 19. 3. 2007

17.00 Cankarjev dom: Orkester in zbor SNG Opera in balet Ljubljana: Najlepši zbori iz oper

20.00 SNG Drama: Jean Genet: Služkinji

20.00 MGL: P. Almodóvar: Patty Diphusa

TOREK, 20. 3. 2007

18.00 Gledališče za otroke in mlade: Aurand Harris: Hočevski medved. Za otroke od 6. leta dalje.

18.00 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

20.00 SNG Drama: Jean Genet: Služkinji

SREDA, 21. 3. 2007

19.30 Šentjakobsko gledališče: Špela Stres: Neznosni Pimlico

19.30 MGL: Jean-Marie Chevret: V drugo gre rado

20.00 MGL: Kurt Weill, Bertolt Brecht: Hrepenenja

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Zapiski o škandalu

Monika Maljevič

Premetena in cinična učiteljica Barbara je tik pred upokojitvijo, ko njeno življenje razburka prihod nove sodelavke Shebe. Dogajanje povezuje temačna spletk.

Barbara si hitro pridobi njeno zaupanje, a je šokirana ob odkritju, da ima Sheba romantično razmerje z enim od učencev. Ko laži postajajo vse bolj uničujoče in za škandal izve javnost, se Sheba lahko zanese le še na Barbarino prijateljstvo, a se ne zaveda, da celotno dogajanje povezuje temačna in srhljiva spletk. Film je prejel štiri nominacije za oskarja: za najboljšo glavno in stransko žensko vlogo, scenarij po predlogi in izvirno glasbo.

Dve ženski, ki se zapleteta v dramo nuje in izdajstva, sta v središču psihološke srhljivke *Zapiski o škandalu*. Zaplete in prevrta v zgodbi cinično komentira v svojem dnevniku Barbara Covett (Judi Dench), gospodovalna in osamljena učiteljica, ki z železno roko vlada svoji učilnici v razpadajoči državni srednji šoli v Londonu. Če odštejemo njeno muco Portio, Barbara živi sama, brez prijateljev in zaupnikov – dokler njenega sveta ne spremeni srečanje z novo učiteljico umetnosti Shebo Hart (Cate Blanchett). Sheba se ji zdi sorodna duša in zvesta prijateljica, ki jo je Barbara od nekdaj iskala. A ko odkrije, da ima Sheba vroče razmerje z enim svojih mladih študentov (Andrew Simpson), njuno cvetoče prijateljstvo zaide na temačne stranpote. Barbara grozi, da bo razkrila Shebino strašno skrivnost tako njenemu možu (Bill Nighy) kot svetu, vendar hkrati privrejo na površje tudi Barbarine lastne skrivnosti in temačne obsesije ter razgalijo prevare v središču življenj obeh žensk.

Škandal se začne V dobi osamljenosti, izolacije in ločenosti živimo v milijonskih mestih, pa vendar vsak slekoproj hrepeni po bližini sočloveka, po nekom, s katerim bi se lahko povezal na

Notes on a Scandal

Režija: Richard Eyre

Scenarij: Patrick Marber

Produkcija: Remond Morris, Scott Rudin, Robert Fox

Igrajo: Judi Dench, Cate Blanchett, Tom Georgeson, Michael Maloney, Joanna Scanlan, Shaun Parkes

Premiera: 15. 3. 2007

Distribucija: Continental Film

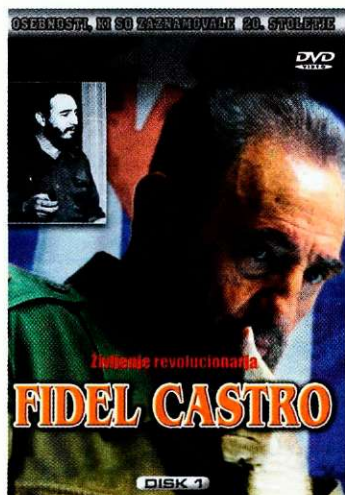
določeni ravni. Prav tovrstno ozračje veje iz napetega romana Zoë Heller iz leta 2001 *What Was She Thinking: Notes On a Scandal*. Gre za napeto zgodbo o osamljenosti in obsedenosti, ki zareže – z enako mero črnega humorja in realizma – naravnost v mračno središče človeškega hrepenenja po vezeh z drugim človekom. Bralce so pritegnila boleče zabavna, vendar nazadnje varljiva razkritja Barbare Covett o njenem navideznem prijateljstvu s kolegico učiteljico Shebo Hart. Med Shebino nepremišljeno afero z dijakom in Barbarinimi skrivnimi nameni se zgodba, ki bi bila lahko le študija likov, spremeni v srhljivko. Knjiga je bila ne le izje-

mno brana, ampak je dobila tudi vrsto priznanj.

Po besedah režiserja Eyreja »gre za zgodbo o prijateljstvu in seksualni opijanjenosti. To je pripoved o dveh obsesijah, o dveh ženskah v primežu njunih lastnih neobvladljivih, destruktivnih strasteh. Upam, da se bo film ljudem zdel občasno zabaven, šokanten in žalosten. Nekaj komičnega, nagnusnega in grozljivo človeškega je v Barbarini zablodi, da bo strastno prijateljstvo s Shebo trajalo do konca življenja. Barbarini občutki do Shebe so analogni Shebinim občutkom do šolarja. Nobena se nima v oblasti – prav tako kot vsi mi, kadar je posredi ljubezen.«

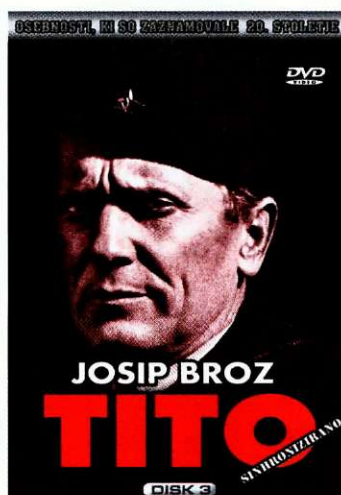
Imena, ki so zaznamovala 20. stoletje

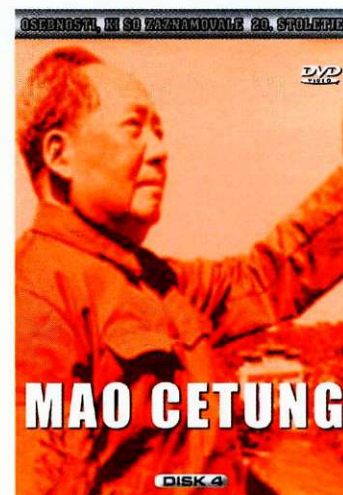
V ponedeljek, 26. 2. ✓

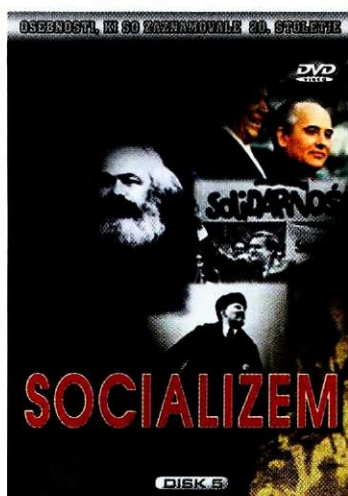
V ponedeljek, 5. 3. ✓

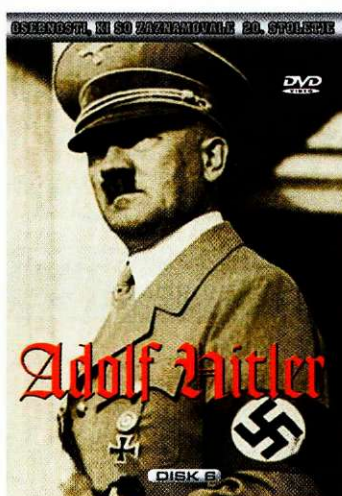
V ponedeljek, 12. 3. ✓

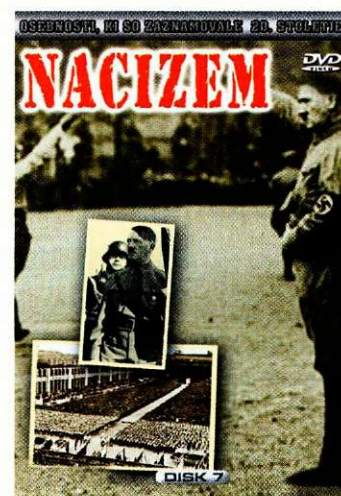
V ponedeljek, 19. 3.

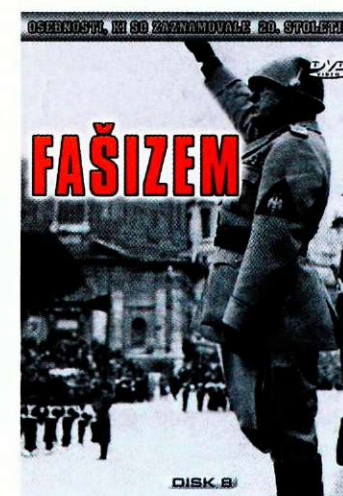
V ponedeljek, 26. 3.

V ponedeljek, 2. 4.

V ponedeljek, 16. 4.

V ponedeljek, 23. 4.

ČZP VEČER, D. D., 2504 MARIBOR

VSAK PONEDELJEK OB NAKUPU VEČERA - DVD ZA SAMO 4,15 EUR

VEČER
www.vecer.com/trgovina

Brez licence

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Saab 9-5 aero

Če želite leteti, ne potrebujete nujno letalske licence. Nič hudega, če niste v zraku, saj gre tudi po cesti lahko hitro. Svoj 'avion' si lahko omislite prava letala, a so cestam namenili drugačna, bolj zemeljska vozila. Če kje piše še aero, je poznavalec hitro jasno, da je 'konjev' za letalske pospeške dovolj in oblika še vedno dovolj diskretna, da se voznik ne počuti bahaško.

Samosvoj Saab je, preden je prišel pod okrilje General Motorsa, spadal pod skupno streho Saab Gripen. Podjetje je enako dobro pri izdelovanju avtomobilov kot letal. Pa ne le običajnih, temveč tudi lovskih! In v tej najbolj zmogljivi različici, imenovani aero, se mu ta dovtetnost za hitra prečenja razdalj najbolj pozna. 9-5 je tiste vrste limuzina, ki ni zelo vpadljiva, zato ni nič čudnega, da je to prvi izbor zobozdravnikov in prikritih bogatašev, ki se vseeno radi pustijo

razvijati znotraj avta. Povsem samosvoj videz armaturne plošče in osrednje konzole odlikuje vse izdelke iz Trollhättana. Nekaj pridiha letalskega kokpita je tu že čutiti. Celo indikatorji so enaki. S tipko 'night panel' izklopite vso osvetlitev v vozilu, da lažje vozite ponoči, držalo za pijačo pa je skorajda iz

Nase. Vse je izdelano iz kakovostnih materialov in tudi vredno svojega denarja. Že samo usnje aero v dveh barvah je dovolj razburljivo, da tudi drugi vedo, da to ni navaden avto. Očem takoj je najboljši zavarovalniški izkaz pri nesrečah, kar je to eden najvarnejših avtomobilov vseh časov.

Ubogljiv Ker naj bi to bil najbolj športen Saab, se pod motornim pokrovom skriva 260 konjskih moči, ki že potrebujejo elektronsko omejitve, da končna hitrost ne preseže 250 kilometra na uro. Pri tej hitrosti pa težko rečete, da ne letite nizko. Motor ima svoje korenine v že več kot desetletje starem štirivaljnem agregatu, ki so ga stalno izpopolnjevali in mu s pomočjo turbine dvigovali moč, tako da še vedno vzorno opravlja svoje delo, le najbolj varčen ni, če ga priganjate. Aero je zelo dovzeten za voznikove želje, saj se motor v vseh režimih hipno odzove in tudi konkretno vleče. Saab je pač pionir na področju turbin, kar se mora nekje poznati. Med vožnjo predvsem s sikanjem! V kratkotrajnem načinu 'overboost' ima turbina kar 1,4 bara nadtlaka. Tudi drugo uporabljeno tehniko zastopajo preverjeni izdelki, ki takšnega saaba pač ne uvrščajo med najbolj napredna vozila na planetu. Ročni menjalnik ima še vedno le pet stopenj, pa se ver-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	SAAB 9-5 AERO
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, turbo, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2290
moč v kW (KM) pri vrt./min	191 (260) pri 5300
največji navor v Nm pri vrt./min	350 (370) pri 1900
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4836 x 1790 x 1470
medosna razdalja v mm	2703
prtlačnik v litrih	500
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1595 (585)
največja hitrost v km/h	250
pospešek 0-100 km/h v s	6,9
poraba (po normah EU) v l/100 km	12,8/6,4/8,8
poraba na testu v l/100 km	13,3
cena vozila v EUR	38.060

Tudi razvaja Dober položaj za volanom in sedeži, ki so naravno zdravilo za vašo hrbtenico, delajo ure vožnje v tem avtomobilu kratke kot minute. Nič čudnega, da Švedi nič ne protestirajo proti omejitvam na svojih avtocestah, ki znašajo 110 kilometrov na uro. Saj se vozijo s saabi. Temeljita prenovitev modela 9-5 je bilo zadnje delo oblikovalca, preden je njegove usluge najel Porsche. Precej samosvoja maska in precej običajen zadek, bi lahko rekli. Vmes pa 17-palčna polnila za blatnike, ki zakrivajo zmogljive zavore. Limuzina v slogu 9-5 bo všče tistim, ki jim ni tuj minimalističen skandinavski dizajn, kar izhaja iz želje, da ne izstopajo na vsakem koraku. Še vedno pa ga boste lahko na skrivaj oboževali. Zato, ker mu niti nekaj moderne tehnike ni tuje. Govorimo o biskenonskih lučeh, stabilnostni elektroniki in športnem podvozu. Spojlerji poudarijo njegovo namembnost, le še velik letalski rep mu manjka na zadku. Saab 9-5 je na trgu že skoraj celo desetletje in ta zadnja prenova ga je spet vrnila na seznam avtomobilov, o katerih kupci razmišljajo. Resda je tu treba razmišljati tudi o blizu 40 tisoč evrih, zato mnogi ne govorijo zaman, da je saab avto za poznavalce.

jetno nihče ne bi pritoževal nad še eno za avtocestna potovanja. Tudi pogon na le dve (sprednji) kolesi je ob tolikšni moči težko kos vsem zahtevam, a so Skandinavci tu vseeno pokazali vse svoje vrline in se kolesa večinoma zelo varno držijo podlage, vozniku pa dajo dovolj informacij, da je avto rad podkrmarjen.

lahko je za posebneže, lahko je za poznavalce, a ne kar zadeva njegovo uporabnost in vožnjo z njim. Ker se saabi pri nas čedalje bolj uveljavljajo, bolj ohranjajo vrednost tudi kot rabljena vozila. Le na njegov imidž ne pozabite. Na zadnjo polico spada literarna knjiga, ne pa oprema za deskanje po snegu. **D**

Novica

ŽENEVA 2007 Na prehodu v pomlad, ki narekuje tempo prodaje potem skozi vse leto, je bil v švicarski Ženevi 77. avtomobilski salon. Kar nekaj novosti smo prvič videli v živo, za praktično vse pa smo vedeli že pred dogodkom, tako da posebnih presenečenj ni bilo. Kljub temu najbolj izstopajo audi A5, bentley brooklands, BMW M3 concept, dodge demon, ford mondeo, hyundai i30, KTM X-bow, maserati granturismo, mazda2, mercedes-benz C, renault twingo, škoda fabia in volvo V70. Na salonu se je pojavilo več kot 80 novih avtomobilov v Evropi in svetu, med katerimi so kot vedno tudi izjemno privlačna konceptna vozila. In spet, kot vedno, jih obdajajo še krasne hostese.

**SREDNJA
POKLICNA IN
STROKOVNA
ŠOLA
BEŽIGRAD
LJUBLJANA**

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Vpisujemo v programe: AVTOŠOLA JEŽICA

SPSŠB, Na produ 2, Ljubljana; tel.: 01 537 13 88

- prometni tehnik (PTI), voznik, učitelj vožnje
- pridobitev voziškega dovoljenja: A, B, C, D, E kat.

Rak prostate

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Delež obolelih za rakom prostate se povečuje z daljšanjem življenjske dobe. Tudi v Sloveniji je delež obolelih za to obliko raka v zadnjih letih na drugem mestu, takoj za pljučnim rakom, saj vsako leto pri nas zboli skoraj 700 moških.

Preventiva je zdrava prehrana z veliko paradižnika.

Na prostati najpogosteje nastane žlezni karcinom, vse druge vrste so zelo redke in jih je le okoli pet odstotkov. Kljub pogostosti te bolezni pa je pretiran strah odveč, saj večina moških, tudi tistih z napredovanim rakom prostate, ne umre zaradi te bolezni. Ta bolezen navadno napreduje zelo počasi in jo je ob redni kontroli in z učinkovitim zdravljenjem mogoče zelo dobro nadzorovati ter bolniku zagotoviti še mnogo let kvalitetnega življenja. Knjižica *Rak prostate*, ki je izšla pred kratkim, izdalo jo je Združenje urologov Slovenije, v njej pa so vsi najpomembnejši

podatki o tej bolezni in tudi o prostati sami, bo brezplačno na voljo v uroloških zdravstvenih ordinacijah, mogoče pa jo bo naročiti tudi po elektronski pošti: urologija.tajnistvo@kclj.si. Namenjena je tako bolnikom z rakom prostate kot njihovim svojcem.

Dejavniki tveganja Rak prostate nastane zaradi spremembe v celičnem jedru žleze, bolezen pa je odvisna od številnih dejavnikov tveganja. Prvi dejavnik tveganja je starost. Prostata do 40. leta deluje normalno, potem pa se lahko pojavijo prve težave. Rak prostate je pri moških, mlajših od 50 let,

še vedno redek, dve tretjini rakov na prostati se odkrije pri moških, starejših od 65 let. Naslednji dejavnik tveganja je družinska obremenjenost, saj se možnost, da bi moški zbolel za rakom prostate, poveča za dvakrat, če ima očeta ali brata z rakom prostate. Prav tako se tveganje poveča, če sta v družini dva sorodnika, ki sta zbolela za rakom prostate, posebej če sta zbolela mlada. Tveganje je tudi uživanje hrane, ki vsebuje veliko nasičenih maščobnih kislin. Nekatere nenasičene maščobe, kot so maščobne kisline omega 3, pa delujejo celo varovalno. Zato je preventivno najprej treba skrbeti za prehrano.

Tveganje zmanjšuje hrana z veliko zelenjave: paradižnik, ki vsebuje likopen, ki zavira razvoj raka, in jedi iz paradižnika, soja, česen, oljčno olje, bučke, por, čebula in špinaca. Priporočljivo je pitje zelenega čaja in zmerne količine rdečega vina. Predvsem pa je vedno treba ohraniti zdravo mero telesne aktivnosti in šport. Tako je mogoče vzdrževati primerno telesno težo, hkrati pa se s tem zmanjša tveganje še za večino kroničnih bolezni, tudi za bolezn srca in ožilja.

Preventivni pregledi Populacijske presejalne preiskave, preproste preiskave, ki izmed navidezno zdravih izločijo bolne, se za raka prostate pri nas ne izvajajo, ker nekateri raki sploh ne napredujejo in ne povzročajo zasevkov. Po posvetu z zdravnikom, ki presodi, ali posameznik spada v ogroženo skupino ali ne, se izvaja samo individualno presejanje. Če se pri določenih starosti, več kot 40 let, pri moškem pojavijo težave z odvajanjem seča, kot so draženje ali zaviranje odtoka seča, je priporočljiv pregled prostate pri urologu. Pomembno je vedeti, da same težave pri odvajanju seča še ne pomenijo nujno raka, pač pa so posledica benignega povečanja ali hipertrofije prostate. Tudi kri v spermi je lahko le znak vnetja sečnice ali izvodil prostate. Izcedek iz sečnice pa je znak vnetja sečnice. Na te znake pa je vseeno treba biti pozoren. Za napredovanega raka prostate so značilni še drugi simptomi, ki so značilni tudi za druge vrste rakov, to so splošno slabo počutje, utrujenost, upadlost in bolečine v kosteh.

Diagnostika raka prostate Na začetni stopnji bolezni rak pro-

state ne povzročajo nobenih težav. Če ima bolnik težave pri uriniranju, jih ima zaradi benignega povečanja prostate. Z napredovanjem lahko nastopi akutna ali kronična zapora seča, ob čemer ima bolnik lahko znake odpovedi ledvic. Ob zasevkih v kosteh se pojavi tudi slabokrvnost. Metoda, ki se najpogosteje uporablja za ugotavljanje raka prostate, je digitorektalni pregled, pri čemer gre za tipanje prostate skozi črevo – ob tem zdravnik zatipa povečano prostato in običajno napoti še na druge preiskave. Takšna preiskava bi morala biti obvezen del splošnega pregleda za moške po 50. letu. Če se ugotovi, da je prostata povečana, je naslednji korak običajno določanje koncentracije specifičnega antigena, ki se mu reče test PSA. Uporabljajo ga tudi za spremljanje raka prostate. Preiskava za določanje raka prostate je še transrektalna ultrazvočna preiskava prostate (TRUZ), vendar se pri taki preiskavi 60 odstotkov rakov ne vidi. Takšna preiskava je neboleča.

Veliko moških z rakom prostate NE umre zaradi te bolezni!

Biopsija prostate Za dokončno diagnozo raka prostate je vedno potrebna biopsija prostate, ko zdravnik s posebno iglo odvzame stebriček tkiva iz prostate. S pomočjo te preiskave se pridobijo podatki o vrsti tumorja, stopnji njegove diferenciacije in njegovi razširjenosti. Vsi ti podatki so zelo pomembni za nadaljnjo določitev zdravljenja. Toda čeprav je ta metoda zelo zanesljiva, ima tudi pomanjkljivosti, saj je pogostost lažno negativnih biopsij med 19- in 23-odstotna. Zato

so potrebne ponovitve. Po biopsiji se lahko razvije tudi vnetje, zato zdravnik pred biopsijo ponavadi predpiše antibiotično zdravljenje. Še en način diagnosticiranja raka prostate je histološki pregled tkiva prostate, s katerim poskušajo ugotoviti navzočnost raka in način invazivne rasti. Poleg rakavih sprememb se v prostati najdejo lahko tudi predrakave spremembe, s kratico imenovane PIN. Pri bolnikih, ki imajo visoko stopnjo PIN, je treba ponavljati biopsijske kontrole.

Zdravljenje raka prostate Najpomembnejši dejavnik pri izbiri zdravljenja je stopnja napredovanja bolezni, pomembno pa je še splošno bolnikovo zdravstveno stanje in njegova starost. Pri raku prostate, ki se še ni razširil zunaj nje, je mogoče, zlasti pri starejših bolnikih, le nadzorovano opazovanje, aktivno zdravljenje pa nastopi šele ob prvem znaku napredovanja bolezni. Prostato z vsemi področnimi bezgavkami je mogoče v tem primeru tudi kirurško odstraniti ali jo zdraviti z obsevanjem. Ob vseh načinih je mogoče tudi hormonsko zdravljenje, kar je tudi edina možnost za bolnike, ki ne marajo drugačnega zdravljenja. Pri lokalno napredovanem raku, ki se je vrasel že v okolico, pride najbolj v poštev radioterapija hkrati s hormonskim zdravljenjem. Če je rak prostate že napredoval tudi v druge organe in kosti, je na prvem mestu hormonsko zdravljenje, ki ustavi širjenje raka. Poleg tega pride v poštev še kemoterapija. Bioloških zdravil za zdravljenje raka prostate za zdaj še ni. ■

**RADIO
CENTER**
102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

WWW.RADIOCENTER.SI

Zgodovina slovenske atletike

Lovro Kastelic, foto: Gregor Pohleven

Slovenska atletika je leta 2005 praznovala 85. rojstni dan. Pred dnevi ji je Jolanda Čeplak še enkrat poklonila odličje. Almanah, 85 let slovenske atletike 1920–2005 je trden dokaz, da je atletika globoko zasidrana naših srcih.

Atletika je v Sloveniji zgodovinsko dejstvo, almanah pa statistični prelet nad njo. Za nas sta jo še enkrat preletela Janez Aljančič in Marko Račič ...

Janez Aljančič podpredsednik AZS in njen nekdanji predsednik ter član vodstva Evropske atletske zveze:

»Že pred več kot desetletjem smo začeli s pripravljanjem almanaha, ki naj bi pomenil brnik vsega storjenega v slovenski atletiki, hkrati pa tudi smerokaz, ki bi vsem pokazal, od kod se je naša atletika pravzaprav napotila v prihodnost. Želeli smo ga sicer izdati že prej, vendar smo si še bolj želeli celovito dokončati ta izdelek. Največ dela je prispeval Marko Račič. Brez njega in njegovih izkušenj bi le stežka izdelali projekt, ki pomeni skupek vseh dosedanjih prizadevanj slovenske atletike, ki so ji, odkar si sama tlakuje pot, ob poosamosvojitvenih začetkih priskočile na pomoč prav vse najpomembnejše evropske institucije, vključno z MOK in veljaki iz Mednarodne atletske zveze, kot sta npr. Artur Takač in Primo Nebiolo. Tedaj smo namreč lahko nemudoma začeli

Slovenska atletika je nadvse pomemben športni dejavnik ne le v slovenskem, temveč tudi v evropskem prostoru.

tekmovati pod slovensko zastavo, čeprav smo bili v mednarodno atletske družino sprejeti šele čez dobro leto. Slovenska atletika ob svoji 85-letnici predstavlja zdaj nadvse pomemben športni dejavnik ne le v slovenskem, temveč tudi v evropskem prostoru. Ob številnih uspehih naših atletinj in atletov smo namreč uspešno pripravili tudi dve veliki atletske tekmovanji – leta 1997 evropsko

mladinsko prvenstvo in leta 1999 evropsko prvenstvo v krosu.«

Marko Račič, legendarni slovenski atlet s šestdesetletnim aktivnim delom v atletiki, večkratni državni prvak in rekorder v sprintih ter olimpijec leta 1948 v Londonu, je med dolgoletnim bivanjem v Beogradu uvedel statistiko že v atletiko nekdanje Jugoslavije, med letoma 1960 in

1967 pa je bil tudi selektor jugoslovanske ženske reprezentance,

»O tej knjigi bi lahko govoril ure in ure. Mesece in mesece sem hodil v NUK in odkrival ter razkrival plast za plastjo slovenske atletike. Zbiranje in zapisovanje statističnih podatkov me je že od nekdanja na moč privlačilo. Med dolgoletnim bivanjem v Beogradu sem denimo ves čas vodil najrazličnejše tablice in rekorde. Ko pa sem prišel nazaj

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

POD DROBNOGLEDOM: dr. Andrej Bručan
pogovor

torek, 20.3.2007 ob 20.30

v Slovenijo, sem ugotovil, da tovrstne statistike do tedaj tu pravzaprav sploh še ni bilo zbrane in dokumentirane. Leta 1970 smo potem vendarle izdali prvi zvezek, v katerem je bila končno zedinjena slovenska atletska statistika. Kasneje smo izdali še en zvezek za obdobje 1970–80, statistične podatke med letoma 1981 in 1992 pa je zajel zbornik.

Pri zagotovo najpomembnejšem izdelku do sedaj mi je najizdatnejše pomagal Zdravko Peternelj, ki je za nameček opravil tudi veliko pogovorov z 'atletskimi statistiki' iz nekdanjih jugoslovanskih republik. Z Rozmanom, Karamato, Gajićem, Ožboltom ... Tudi zaradi tega smo med delom pogostokrat trčili ob precej različne podatke, ki so bili sicer plod

Janez Aljančič, podpredsednik AZS

istega dogodka. Podatke smo potem razčiščevali v detajle.

Težave, ki so se morale ob tolikšni množici podatkov prej ali slej nakopičiti, so bile bolj ali manj »tehnične« narave. Na sliki na strani 126 namreč ni Milena Usenik, temveč prav tako metalka orodja Nada Kotlušek, ki je tekmovala pravzaprav v istem obdobju kot Usenikova. Pravo sliko imam doma pri sebi, in če bi jo kdo želel, naj me pokliče.

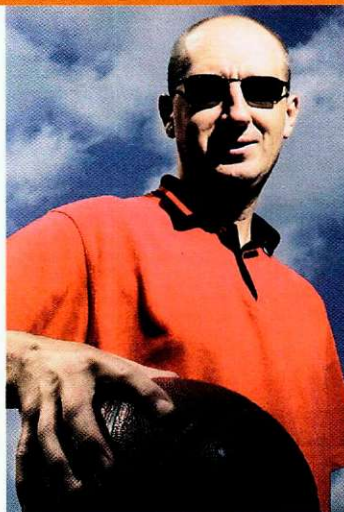
Svoj čas sem bil tudi selektor jugoslovanske atletske reprezentance. To je bil čas Brede Babošek in Lidije Benedetič Lapajne, ki sta bili tedaj slovenski športnici leta, a žal za to knjigo nista zadostili kriterijem, ki smo jih zapisali na strani 84 in pomenijo uvrstitev posamezne atletinje ali atleta med »portrete najboljših«. Zunaj kriterijev smo med večnih 35 uvrstili samo Milana Stepišnika, najboljšega slovenskega atleta med obema svetovnima vojnoma. Nadvse problematičen je tudi del slovenskih rekordov ...

Zakaj se čas slovenskega atletskega udejstvovanja šteje šele od leta 1920, če vemo, da prvi začetki sežejo pravzaprav v leto 1887, ko je dolenski Sokol v Novem mestu z uvedbo atletike kot tekmovalnega športa začel to panogo uvajati tudi v slovenskem prostoru? Leta 1891 je Matija Benčan (celjski Sokol) opravil tudi prvi slovenski atletski nastop v mnogoboju v Pragi. Prvo atletskega tekmovanja je bilo leta 1904 v Celju, devet let pozneje pa se v ljubljanski Iliriji začnejo navduševati za atletiko tudi v slovenski prestolnici. Letnico 1920 smo določili za začetno, ker je bilo takrat prvo atletske prvenstvo Slovenije, organizirana pa je bila tudi Sokolska atletska zveza.

Kaj pa medvojna atletika? Med vojno je bil kulturni molk! Leta 1941, ko so nas okupirali Italijani, smo Slovenci prekinili z atletiko vse do leta 1945. V tem obdobju nismo niti trenirali! Omeniti moram, da so Hrvati v NDH v nasprotju z nami trenirali povsem normalno pa tudi Srbi se treningom niso odrekli. Mi pač!!! Po vojni je tudi cel kup rekordov dobesedno izginilo, saj je tedanja revanšistična politika kompromitirala nekatere rekorderje tistega obdobja, ker naj bi bili gestapovci. Vesel sem, da nam je zdaj v zadnji knjigi uspelo tudi na ravni atletike, kraljice športa, končno rehabilitirati nekatere zamolčane (oz. izbrisane) izvrstne atletinje in atlete. V tej knjigi je zdaj prvič objavljeno vse tako, kot je treba – brez pačenja zgodovine. (Osebnih rekordov Seliškarjeve smo si prisvojili kot slovenski rekord, čeprav ga je postavila kot članica slavonskega kluba.)

Zanimivo je bilo morda tudi oteževalno dejstvo, ko nekateri niso (niti po toliko letih) želeli (iz)dati svojih osebnih podatkov, čeprav je to po zakonu o varovanju osebnih podatkov opravičljivo. Kljub vsemu pa se je med raziskovanjem 85 let stare slovenske atletike lahko začutil tudi oster zob precejšnjega zgodovinskega obdobja, ki ni bil vselej enako prizanesljivo do vseh.

Almanah slovenske atletske zgodovine na 381 straneh, ki je hkrati eden najpopolnejših v Evropi, je življenjski dosežek in poslanstvo Marka Račića, ki je kot atletske sodnik še vedno nezavestljivo dejaven. «

Avstrije je strah

Esad Babačić

Po koncu rednega dela v avstrijski ligi EBEL in domačem prvenstvu lahko ugotovimo, da so Jesenice prerodile slovenski klubski hokej, ki je že nekaj časa živoril.

Železarji so dokončno promovirali svoje veliko srce, s katerim so ogrozili tudi najbogatejše avstrijske klube. V času, ko pišem to kolumno, naši prvaki še niso prekrizali palic z neposrednim tekmečem za končnico. Toda po tistem, kar so naši prikazali v zadnjih krogih, skoraj ne morem verjeti, da bi nas Dunaj lahko ustavil na domačem ledu. Hokej je hiter in nevaren šport, v katerem se vsaka napaka kaznuje, vendar pa ni govora, da bi lahko naši tako zelo popustili in na koncu omagali na pragu raja. Navsezadnje gre za izjemno moštvo, ki bi lahko ogrozilo celo ta čas najboljšo moštvo lige, kar se je letos že nekajkrat zgodilo. Železarji so izgubili vse komplekse in na trenutke se zdi, kot da so v tej ligi že leta. Za nameček igrajo naši prvaki hokej, kakršnega na teh prostorih še nismo videli. Najbolj razveseljujoče pri vsem je dejstvo, da je grozd moštva sestavljen iz domačega kadra. Če k temu dodamo polne dvorane na gostovanjih in noro ozračje v dvorani Podmežakla, potem je slika skorajda idilična. Da pa vse le ne bi bilo tako popolno, so se pobrigali pri Hokejski zvezi Slovenije, ki ni prenesla, da so se njihovi varovanci odločili za promoviranje našega hokeja pod okriljem tuje lige. Namesto da bi v evforiji, ki se širi z Gorenjskega, zapadli še v prestolnici, so se funkcionarji zveze odločili, da pokažejo zobe tam, kjer je bilo to najmanj potrebno. Ljubitelji hokeja po vsej Sloveniji so se preveč navezali na bojevitega duha Jeseničanov, da bi jih lahko kar čez noč obtožili sabotiranja domačega prvenstva. Javno mnenje, če slednje v slovenskem športu sploh obstaja, se je nagnilo na stran hokejistov, ki iščejo najboljše možnosti za svoje delovanje. Znano je, da so fantje vse prej kot razvajeni zvezdniki, ki igrajo prvenstveno za mastne denarje, zato bi si zaslužili več spoštovanja. Če kje, potem se prav na Jesenicah igra največ za publiko. Da je tako, znata pritrčiti odlična tujca Pare in Fox, ki se počutita na Gorenjskem kot v sedmih nebesih. V nasprotno ju ne morejo prepričati še tako bajne ponudbe, ki jih odklanjata zaradi enkratne simbioze med igralci in navijači. O tem, kako nalezljiv je jeseniški duh, sem se prepričal tudi sam, saj sem postal skoraj redni obiskovalec tekem v Podmežakli.

V vasi še danes ne vedo, kaj je pripravilo Smrečnika do tega, da je grozil z eksplozivom.

Ovešen z bombami in eksplozivom

Bogdan Sajovic, foto: PU Krško

Herman Smrečnik je menil, da sosedge proti njemu kujejo zaroto. Ovesil se je z eksplozivom in granatami, vzel talce in grozil. Policista sta uporabila orožje in ga ubila. Preiskava o dogodku še poteka.

Preiskava o dogodku, ko sta policista iz brežiške policijske postaje v Veliki Dolini ustrelila 44-letnega domačina Hermana Smrečnika, še vedno poteka. Po streljanju, v katerem je bil Smrečnik takoj mrtev, je prišlo še do bombne eksplozije, v kateri je bila huje ranjena ženska in laže ranjen policist.

Smrečnik, ki do zadnjega dogodka nikoli ni bil obravnavan niti za najmanjši prekršek, je usodnega večera očitno popolnoma izgubil živce. Zdi se, da je bolehal za blažjo obliko paranoje. Ustvaril si je prepričanje, da mu sosedge želijo slabo. Po njegovo naj bi bili stalno vohunili za njim, poskušali pa naj bi mu tudi na druge načine škodovati. Še več, menda naj bi mu bili onesposobili avtomobil in se ga poskušali na tak način znebiti. Ne ve se še, ali je prav zaradi tega svo-

jega prepričanja v hiši zbral pravo skladišče orožja in streliva, dejstvo pa je, da je bilo v hiši dovolj eksploziva, da bi jo brez težav zravnalo z zemljo. Smrečnik je tako imel v hiši štiri ročne granate, kilogram in pol eksploziva ter vžigalnike, poleg tega pa tudi malokalibrsko puško, 9-milimetrsko pištolo, več ducatov nabojev in plinsko ročno bombo. Za orožje in strelivo ni imel nikakršnega dovoljenja. Za ročne bombe ga niti ne bi dobil, kajti promet z vojaškim orožjem je za zasebnike prepovedan.

Vzel je talce Okoli desete ure zvečer je rekel domačim, da bo vse razčistil in da je to zadnji dan njegovega življenja. Opasal si je eksploziv, se ovesil z ročnimi bombami, s sabo pa je vzel tudi nabito pištolo. Odšel je do sosedge, kjer je za talca vzel 29-letna zakonca

Stanka in Danijelo Fakin ter zahteval, da gresta iz hiše. Fakin je po poklicu policist, a ga je ubogal, ker se je bal, da bi sosedge sprožil eksploziv, v hiši pa so bili otroci. Odšli so do drugih sosedge, Hostnikov, ki jih je Smrečnik tudi imel za del zarote proti njemu. Fakinovi ženi je medtem uspelo pobegniti, napadalec pa je poskušal kot talca zajeti Hostnikove. Tedaj so se približali policisti in Smrečnika, ki je še vedno grozil, da bo vse razstrelil, sta policista iz patrulje opozorila, da bosta streljala, če

se ne bo vdal. Izstrelila sta opozorilni strel v zrak, kar pa napadalec ni zmotilo. Policista sta zato začela streljati in v Smrečnika izstrelila sedem strelcev. Iz njegovih rok je tedaj padla ročna bomba in hudo ranila Marjano Hostnik ter laže enega od policistov.

Seveda so takoj oblikovali komisijo, ki bo ugotovila, ali sta policista pravilno uporabila orožje. Delo komisije še ni končano, prvi izsledki pa kažejo, da je bila uporaba orožja povsem upravičena. Policista sta izkušena, situacija je bila napeta, saj z eksplozivom oveseni Smrečnik sploh ni pomišljal, da grožnje ne bi tudi uresničil, za prihod posebne enote policije pa bi bil potreben čas. Policista sta torej ustrelila Smrečnika, še preden bi le-ta aktiviral eksploziv, kot je grozil, število mrtvih pa bi bilo v tem primeru še veliko večje. **1**

Za umor leto zapora

Ženski, ki je pred dobrimi tremi leti zabolela svojega partnerja do smrti, so zelo omilili kazen.

Zelo mila kazen je doletela 37-letno Jadranko Kocič iz Novega mesta. Za umor svojega zunajzadnjskega partnerja je bila obsojena le na leto dni zapora.

Jadranka in Bošnjak Mujo Bečić sta se spoznala leta 2000. Postala sta par, vendar je bil Mujo izredno ljubosumen. Kaj kmalu ji je začel očitati popolnoma izmišljene ljubezenske zveze, vohuniti za njo, ji groziti in tudi pretepati. Zaradi njegovega obnašanja so se hiši začeli izogibati tudi najboljši in najstarejši prijatelji, celo sorodniki. A ljubosumja ni in ni hotelo biti konec. Oktobra 2003 je bil Bečić spet nasilen do partnerice. Le-tej je njegovo nasilje že presedalo, zato ga je večkrat želela zapustiti, a jo je vedno znova prepričal, naj ostaneta skupaj, da se bo spremenil, ven-

dar je vse ostajalo po starem. Neka dne je imela Jadranka vsega dovolj in odločila se je, da nasilnega partnerja res zapusti. Mujo je pobesnel in jo začel pretepati ter ji groziti s smrtno. Jadranka je v strahu zgrabila nož, ki je bil na mizi, in ga zabolila.

Obramba je poskušala predstaviti zadevo kot silobran. Mujo naj bi bil namreč prav tako pogledal za nožem, a je bila Jadranka hitrejša in ga je torej zabolila, preden bi jo on. Tožilstvo pa je menilo, da je šlo za umor, saj naj ne bi bilo dokazov, da je hotel Bečić res poseči po nožu. Sodišče je odločilo, da gre za umor in je petletno zaporno kazen še dodatno omililo in Jadranko obsodilo na eno leto zapora. Predvsem zato, ker ima ženska od umora naprej psihične težave. B. S.

KAVBOJ NA PREHODU Na mejnem prehodu Dragonja so cariniki debelo pogledali, ko se je 42-letni nemški državljani pripeljal z avtomobilom, polnim orožja in streliva, in to kavbojskega iz časov Divjega zahoda. Tujec je ljubitelj in zbiralec tega orožja pa tudi trener za hitropotezno streljanje. Bil je na poti v Italijo na tekmovanje. Za dve karabinki in štiri revolverje je imel orožne liste, nemške in mednarodne, dve pištoli in večino streliva pa je imel brez dovoljenja. Rekel je, da ni vedel, da jih mora prijaviti. Orožje in strelivo brez dovoljenja so mu zasegli in tujca oglobili.

SREČANJE Z MEDVEDKO V bližini naselja Cajnarje pri Cerknici sta se 31-letni domačin in njegov oče sprehajala po gozdu. Nevede sta zašla v bližino medvedjega brloga. Očitno sta presenetila medvedko med spomladanskim prebujanjem (če je v letošnji zimi sploh spala), ki je zaradi tega pobesnela in skočila na mlajšega od obeh sprehajalcev ter ga zgrabila za nogo. Človek in medvedka sta se nato prevrnili in se začela kotaliti po strmih pobočju ter končno obstala na cesti. Po padcu je medvedka pobegnila, človek pa je huje poškodovan obležal na cesti. Prepeljali so ga v Klinični center v Ljubljani, kjer je ostal na zdravljenju.

PREKLOPITE!

NA KANAL C44

(Frekvenca 655, 25 Mhz)

V kablenskem sistemu
UPC TELEMACH

Sodelujte v nagradni igri in odpočijte s turistično agencijo

GLOBUS

NA SANJSKO POTOVANJE V
DUBAJ
ZA 2 OSEBI

Nagradno vprašanje:

Na katerem kanalu v kablenskem sistemu UPC Telemach je vidna televizija RTS ?

a) K 57
b) C 44

SMS s pravilnim odgovorom pošljite na:

št. 3030

Pravila in pogoje za sodelovanje najdete na:
www.rts-tv.com

UPC
TELEMACH

Nagrada je potovanje v Dubaj. Nagradna igra traja od 1. 2. do 28. 2. 2007. Zrebranje nagrade bo potekalo 3. 3. 2007 v oddaji Zvečer. Rezultati bodo objavljeni na straneh <http://www.smsoty.net/rts/nagrada> in na www.rts-tv.com. Akontacija dobrotodno plača dobitek nagrade. V nagradni igri sodelujejo vsi imetniki mobilnih telefonov, ki na telefonsko številko 3030 pošljejo sms z vsebino RTS A oz. RTS B (sms storitev je mogoča v omrežju Mobilni Slovenija). Vsak, ki nato z DZ-ovimi upravitelji podpisane sms storitve/RTS objavljeni na strani <http://www.smsoty.net>, postane član RTS sms kluba. Člani RTS sms kluba bodo naprej 5 (pet) krat na mesec prejeli plačljivo (0,83459 EUR oz. 200 SIT z DDV) sms sporočilo. Za odjavo je potrebno poslati sms RTS STOP na številko 3030. Poslan SMS je po ceni operatorja. Organizator nagradne igre je Tele 59 d.o.o., ponudnik storitev je ThreeArts Koban & Co. d.o.o.

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-99-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kablensko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

etv

<http://etv.elektroprom.si>

komercialna:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

Zlatolaska Mojca Mavec

Zlatolaska

Nova glasbena oddaja v soboto, 24. marca, ob 19.55

Konec meseca, natančneje 24. marca, prihaja na prvi program Televizije Slovenija nova oddaja Zlatolaska. Gledalce bo popeljala v zlata 60. in 70. leta prejšnjega stoletja, ki se na glasbeno področju pokrivajo s slovensko popevko, v glasbeno zakladnico pa bodo pukali še nekoliko globlje, vse do leta 1945, v zlato dobo džez.

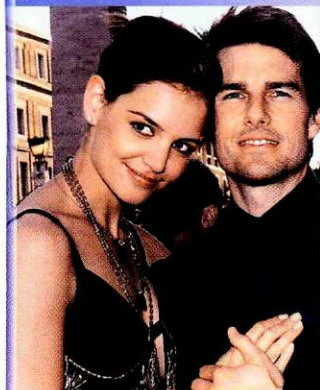
Avtorica in voditeljica oddaje Mojca Mavec bo z ekipo izbrskala zanimive zgodbe in posnetke iz preteklosti, stare reklame, ljubezni, dogodke, avanture, fenomene, kulturne izdelke nekega časa, osebnosti in seveda zimzelene melodije. Te bo v živo v studiu 1 Televizije Slovenija pod taktirko Lojzeta Kranjčana in Patrika Grebla izvajal Big Band RTV Slovenija s posebnimi gosti in nekaj znanih slovenskih glasbenikov, ki bodo predstavili svoje različice največjih slovenskih uspešnic. V prvi oddaji bodo med

drugim nastopili Perpetuum jazzile, Billie's Private Parking in Anika Horvat, gledalci pa bodo lahko prisluhnili največjim slovenskim uspešnicam, kot so Horuk v nove čase, Kupi si punčko iz cunj, Vozi me vlak v daljave, Maja z biseri, Malokdaj se srečava in številne druge.

V sklopu oddaj Zlatolaska bosta predvajani tudi dve posebni oddaji o jugonostalgiji in italijanski popevki v San Remu. Gostje, s katerimi bo Mojca Mavec obujala spomine na zlate čase jugoslovanske glasbene scene, bodo Arsen Dedić, Josipa Lisac, Neda Ukraden, Novi fosili in Masimo Savić. Sliši se obetavno.

Obsedeno vedenje

Tom Cruise, eden najbolj prepoznavnih filmskih obrazov, je s svojo ženo Katie Holmes eden večjih ljubljencev rumenega tiska. Hkrati v vestjo, da se njegova boljša polovica vrača na filmska platna, so se pojavile tudi govornice o Tomovem obsedenem obnašanju do žene. Katie bo snemala komedijo Mad Money, pridružili pa se ji bosta Diane Keaton in Queen Latifah. Ekipa bo film posnela v hollywoodskem studiju v Los Angelesu. Ekipa je vse prej kot navdušena nad Cruisovo izjavo oziroma napovedjo, da bo Katie spremljal na vsakem koraku in ji »kril hrbet«. Vsak dan naj bi prišel na snemanje in ženi pomagal pri zahtevnejših prizorih. Njeni sodelavci naj bi sicer igrali navdušenje nad Tomovo navzočnostjo, v resnici pa jim ta nikakor ni po godu. Tudi prijatelji slavnega para pravijo, da Tomovo vedenje meji na obsedenost, saj noče Katie niti za trenutek pustiti same. Njegova odločitev, da jo bo spremljal pri snemanju, je samo še en dokaz, da bo Tom za vsako ceno nadziral Katie in njeno kariero. Njegova želja je namreč, da bi Katie postala prva dama Hollywooda.

Tom Cruise pretirava!

Saška se ne da!

Poslušalci jo imajo radi.

Saška Lendero že dalj časa kraljuje na slovenski glasbeni sceni. V trenutku, ko je strumno zakoralala na oder popglasbe, so jo poslušalci vzljubili in vez je daleč od tega, da bi se pretrgala.

Če smo čisto natančni, njen album Ne grem na kolena že vse od izida konec novembra lani ne zapusti najvišje stopničke slovenske lestvice najbolje prodajanih albumov SLO TOP 30. Z izjemo nekaj tednov, ko jo je zaradi napovedi koncerta v Sloveniji prehitel moški četverec Il Divo, kraljuje na vrhu že 10. teden.

Tudi v najbolje prodajanih decembrskih tednih ji ni nihče prišel do živoga. Uspešnice, ki so to postale

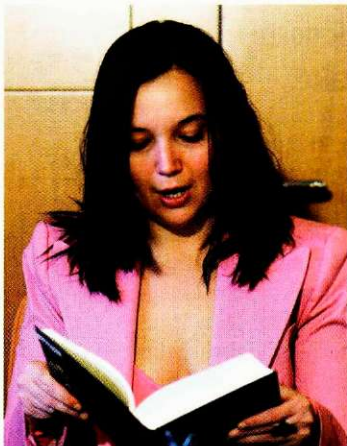
že pred izidom albuma, Ne grem na kolena, Metulj, Mandoline, Luna so dale albumu poseben sloves, v revijalnem nastopu na Emi in na svojem velikem koncertu v mariborski dvorani Tabor pa nas je Saša navdušila z uspešnico Mama, ljubim Cigana Jana, ki jo prepeva skupaj z etnoskupino Langa. Pri zadnji pesmi je brhka Saška doživela tudi nekaj zapletov. Hita namreč ni več slišati na radijskih valovih, ker naj bi bila pesem »neprimerna«. Po poročanju slovenskega tabloida naj bi imeli radijski voditelji navodila, naj poslušalcem govorijo, da skladbe nimajo v glasbenem arhivu.

Kljub vsemu Lenderova nadaljuje svojo zmagovito pot. Po velikem koncertu v Mariboru je turnejo v svojem slogu sklenila minulo soboto v dvorani Zlato polje v Kranju.

Enron Ane Jud

Novinarka Ana Jud je dvignila ogromno prahu, ko je izdala prvo knjigo Operacija Direkt. V njej je razkrila ozadje nastajanja rumenega časopisa Direkt. Prvencu je sledila še knjiga Dosje Rokomavhi, v kateri spet opozarja na stvari, ki so večini ljudi zakrite. V zadnjem času jo je v medijskem prostoru veliko videti in slišati (nazadnje je pustila pečat v oddaji Katarina, kjer sta si polena pod noge metali z Bernardo Jeklin), njen zadnji podvig pa je internetna knjiga. Nastajanje novega projekta Enron lahko spremljamo na njeni spletni strani www.anajud.eu.

Na internetno knjigo, ki jo avtorica piše sproti, se lahko zastonj prijavite na t. i. mailingu, ki ga najdete na spletni strani; knjiga namreč ne bo izhajala ob rednih terminih, ampak ob različnih dnevih in urah. Prvo poglavje v knjigi, nastanek katerega lahko spremljate v teh dneh, je namenjeno opisu medijskega dogajanja ob izidu knjige Dosje Rokomavhi. Vsebuje vrsto zanimivih priznanj in dopolnitev te knjige ter delno knjige Operacija Direkt, zato je napisano v prvi osebi ednine. V nadaljevanju knjige Enron pa bo javnost verjetno najbolj zanimalo nadaljevanje zgodbe o zdravstveni zavarovalnici Vzajemna, kjer avtorica osebno ne nastopa več. Potem ko bo končana internetna knjiga, bo ta izšla še v tiskani obliki. Prijetno branje in čim manj razburjenja!

Piše internetno knjigo.

Plestenjak v Cankarjevem domu

Večni romantik in ljubljenec ženskih src Jan Plestenjak se je pretekli teden v Cankarjevem domu predstavil z novim albumom Soba 102 in hkrati proslavil poldrugo desetletje svojega glasbenega ustvarjanja. Navdušena množica se je v Gallusovi dvorani zabavala ob prepevanju Janovih starih in novih uspešnic. V prvih vrstah so mu poleg mame Dore prisluhnili še Janez Janša s spremljevalko Urško Bačovnik, Rajko Hrvatič, ljubljanski župan Zoran Jankovič, nekdanja članica Atomik Harmonik Špela Kleinlercher in drugi.

Tudi tokrat je Jana spremljalo osem vrhunskih glasbenikov, ki so vsaki uspešnici dodali tisto, kar naredi koncertno izvedbo znanega hita še pristnejšo in neponovljivo.

Na koncertu so bili številni znani Slovenci.

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kabljskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabljskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Nedeljska poslastica

Magični gledalec

Nedeljski intervju na nacionalni TV, v katerem je Lado Ambrožič gostil pravosodnega ministra Lovra Šturma, je bil poslastica za gledalce.

V nedeljo zvečer nas je prijetno presenetil intervju na nacionalki, ko je voditelj Lado Ambrožič gostil dr. Lovra Šturma. Šturm, upokojeni pravnik, je nekdanji profesor na pravni fakulteti, nekdanji ustavni sodnik, nekaj časa celo predsednik tega sodišča, v zadnjih letih pa je predvsem politik. V kratkotrajni vladi, ki jo je vodil Andrej Bajuk leta 2000, je bil Šturm minister za šolstvo in šport. V zdajšnji vladi pa zaseda resor ministra za pravosodje. To je glede na (ne)zaupanje naših državljanov do sodstva ta čas eden bolj vročih resorjev.

Prijetno je presenetilo, da ne voditelj in ne gost nista morila gledalcev s kakšno latovščino, ki bi jo bolj ali manj razumeli le posvečeni, kar je na žalost prevečkrat navada naših pogovornih oddaj.

Intervju je potekal sproščeno in tekoče, očitno pa sta se zelo dobro pripirala nanj. Se pravi, da ga nista napravila z levo roko.

Dotaknila sta se kar nekaj vročih tem s področja pravosodja in pri tem postregla, zlasti seveda gost dr. Šturm, gledalcem z nekaj novimi podatki. Tako je glede sodnih zaostankov gost dejal, da so posledica slabe pravosodne politike pred desetimi leti, ob tedanji reorganizaciji sodstva. V obdobju treh let je ljubljansko sodišče kot največje v državi delalo komaj s tridesetodstotno zmogljivostjo in minister je slikovito omenil, da je bila tedaj sodna palača hiša duhov. Rekel je tudi, da se mu projekt Lukenda, ki naj bi do konca 2010 zmanjšal sodne zaostanke, ne zdi preambiciozno zastavljen. Seveda pa bi bilo po njegovo treba zaposliti kakšnih dvesto novih sodnikov za petletni mandat, da bi

pomagali tisoč sodnikom, ki opravljajo tekoče zadeve. V zvezi z razširjenim mnenjem, da se politika lahko vmešava v sodstvo, je dejal, da bi se to, če bi se po naključju zgodilo, takoj razvedelo. Vsak sodnik bi v takšnem primeru skočil na noge in obvestil predvsem kolege, stvar pa bi takoj prišla v javnost. Delo ministra ni vmešavanje v sodniške odločitve. Ministrstvo je del izvršne oblasti, je pojasnil Šturm, medtem ko je del sodišč del sodne oblasti in v vsaki demokratični državi sta ti dve polji strogo ločeni.

Na vprašanje, ali bo ministrstvo oklestilo tudi odvetniške honorarje, tako kot je notarske, je minister dejal, da obstaja želja, da bi se odvetniški honorarji tudi normirali, tako kot je to ure-

jeno v Nemčiji. Vendar je opozoril na dejstvo, da gre za razliko med tema poklicema. Notar je javni uslužbenec, medtem kot je odvetnik zasebnik in se pač obnaša tržno.

Ob koncu sta se dotaknila še zakona, ki je v zadnjem času vzdignil precej polemike, to je zakona o verskih skupnostih. Minister je menil, da ni res, da je zakon pisan na kožo predvsem Katoliški cerkvi, kot so mu očitali kritiki. RKC je pri nas pač največja verska skupnost, v državi, kjer bi bila kakšna druga Cerkev močnejša, bi pač bolj prišla do izraza tista. Poleg tega je opozoril na zanimivo dejstvo, da se je prah okoli zakona dvigoval predvsem v parlamentu, niti enega ugovora pa ni bilo s strani ustavnopravne stroke.

Skratka, nedeljski večerni intervju je bil za gledalca pravi užitek in želimo si lahko le še več oddaj s takšnimi gosti in takšnimi voditelji. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Odmaknite manj pomembne projekte na stran in se posvetite partnerskemu odnosu, sicer lahko nastopijo večje težave. Vaše življenje se lahko spremeni na bolje, če boste sami veliko vložili v vse, kar vam veliko pomeni. Vztrajajte.

Bik
21.4.-21.5.

V začetku tedna vas bodo nekoliko presrele novice o nekem človeku. Prepričani boste namreč, da bi neko stvar lahko preprečili, če bi vedeli prej. Sprejmite samo dejstva in se poskusite umiriti. Nekdo vam bo z veseljem delal družbo.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Več glav več ve, pravi star pregovor. Poiščite si družbo svojega partnerja, prijatelja ali sodelavca in se z njim pogovorite o svojih pomislekih. V četrtek in petek prisluhnite predvsem sebi in svoji intuiciji.

Rak
22.6.-21.7.

Dom morda ne bo tako mima oaza, kot bi si želeli. Morda potrebuje več pozornosti vaša zveza, mogoče pa vas izčrpa le gospodinjstvo. Kar koli je že, težave se raje lotite aktivno. Vaš osební ritem se ne bo spremenil, če boste sprejeli še eno obveznost.

Lev
22.7.-21.8.

Delite svoje občutke s prijatelji – tako vam bo veliko laže ali pa tudi bolj veselo. Poskusite pogledati na zadevo s strani, pa vam bo precej bolj jasna. Če boste šli ven, bo še toliko bolje. Konec tedna boste sredi zabave in veselih opravil.

Devica
22.8.-21.9.

Težko boste izbrali, vendar se boste morali potruditi. V službi boste zasuti z delom in zanimivimi opravili, ki vam bodo delala veliko veselja. Za konec tedna si naredite osvajalski načrt, vsaj tisti, ki ste sveže zaljubljeni.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Ta teden boste v odlični telesni in duševni formi. Lahko boste opravljali različna dela brez posebnih stresov in se potem še zabavali. Brez skrbi se boste podali v novo avanturo – saj bo kazalo, da bo vse v najlepšem redu.

Škorpion
23.10.-21.11.

Morda boste izgubili glavo, ker vas bo pograbila panika, vendar kakšne neumnosti ne boste naredili. Pričakujte, da se bo vaše razpoloženje v teh dneh zelo spreminjalo. Dopusite včasih tudi to, da vas kdo potolaži, čeprav ste za to preponosni.

Strelec
22.11.-20.12.

Zavedeli se boste, kako zelo ste ljubljani. Bolj kot marsikdo v vaši okolici. Uživate v pozitivni energiji, ki jo ustvarja ljubeče ozračje, in se ob večerih pustite razvajati. Napomejšite tudi v službi, ker boste imeli veliko dela tudi namesto drugih.

Kozorog
21.12.-19.1.

Mogoče se vaš napor ne bodo izplačali, kot bi si mislili in želeli, toda truditi se boste morali še naprej. Organizirajte si delo tako, da vam bo ostalo nekaj prostega časa. Pomislite na vse mogoče možnosti, zagotovo boste našli najboljšo.

Vodnar
20.1.-18.2.

Če mislite, da je nekaj dobro, potem ne dopustite, da bi vplivali na vas, tudi če vas na vso moč prepričujejo. Ostanite povezani z vsemi prijatelji – saj vam nihče nič neče, čeprav se vam na trenutke morda tako dozdeva.

Ribi
19.2.-20.3.

Zdelo se bo, da so vaša čustva ponorela. Čas preživite s svojimi dragimi. Služba bo ta teden bolj za zraven, saj bo vladalo prijetno zatišje. Morda se boste le odločili za to, da bi opravili nekatere pomembne nakupe.

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06, naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	MADŽARSKO IME (IZ CRK ARAKAN	SLADEK SOK NEKATERIH RASTLIN	NARAVO-SLOVEC	HUMORIST GASPERIČ	GRŠKI DIDAKTIČNI PESNIK
SPOLNA CELICA GAMET						
GOVORNIK, PRIDIGAR						
ZGODNJE VINO						
PRIPADNIK PLEMENA ENAKTIV						
NIKO KURET			KIM NOVAK	SANKE	PRIPRAVNIK	NEMŠKI FILOZOF PISATELJ (GEORG)
TV REAL VODNIK						

DEMOKRACIJA	IZPRIJENA ŽENSKA	KAMEN, VRSTA TUFA	DEL ELEKTR. RAČUNALNIKA	RUSKO MOSKO IME (IZ CRK RAZA)	NICK NOLTE	ANGLEŠKI PISATELJ FLEMING	PRITOK AZOV. MORJA	MORSKA RIBA	ZDRAVILIŠČE V VZHODNI BELGIJI				
TOALETA									KARAMBOL, TRCENJE	LJUBLJANSKA GALERIJA			
ZNAČILNOST PRIZNANEGA										PERJE PRI REPI			
SKUPNOST LJUDI Z DOLOČENIMI ZNAKI					NIKA JUVAN			RAZPORED UR					VDOVA PO JOHNHU LENNONU (YOKO)
SLOVNIČAR AASEN					INDIJSKI GLASBENIK SHANKAR	SMUČARKA HROVATOVA					TINE OREL		
JELKA				ORGANSKA SPOJINA	JAPONSKI PISATELJ	ANTON INGOLIČ					ODPRTINA NA KRASU		
VERDIJEVA OPĚRA					JAPONSKO MESTO		JIMMY CARTER			PTIČ VRANIKA			
MESTO V KONGU (IZ CRK MINTA)						ŽENSKO IME	SMUČI (NORDIJSKO)			URAD. ZNAK ORGANA			ALOJZ ZALOKAR
TROPSKA RASTLINA ALI NJEN SAD									TUJE ŽENSKO IME				
ALFJ NIPICL			VEJA, OKROG KATĚRE SE OVĚJA GRAH						MESTO V NEMCIJI (IZ CRK GRATZ)				

Rešitev prejšnje križanke

EVA RAS, LOVINA, EZA, AD, KOLINE, TVAR, KRN, EKS, PS, UH, ROI, NAL, REM, MARINC, ARE, ANATOLE, SANKAČ, PETER FALK, EON, OGENJ, LIA, OLT, DAR, ETIK, OKEAN, OLI, NIZA, BOSNA, BEJ, ETELA, MAKO, ACA, COMOE, RES

Nagrajenci 9. številke

1. nagrada: **SLAVICA ZBIČAJNIK,**
Podgorska c. 119, 2380 Sl. Gradec

2. nagrada: **JANEZ MAROLT,**
Ziherlova 26, 1000 Ljubljana

3. nagrada: **ZALKA STRAH,**
Selo 26, 8233 Mirna

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

1. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

2. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

3. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 22. 3. 2007 pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **12.3.1852** je v ZDA izšel roman ameriške pisateljice Harriet Becher Stowe Koča strica Toma, ki je obtoževal suženjstvo.
- > **12.3.1994** so na kongresu na Bledu k LDS pristopili demokrati, zeleni in socialisti.
- > **13.3.1848** so delavci na Dunaju postavili barikade in strmoglavili režim kneza Metternicha.
- > **13.3.1860** se je v Slovenj Gradcu rodil slovenski skladatelj Hugo Wolf. Bil je največji mojster samospjeva.
- > **13.3.1922** je tržaško sodišče prepovedalo rabo slovenščine v tej ustanovi, kasneje pa je sklep razširilo še na Puli in Gorico.
- > **14.3.1803** je prišlo v idrijskem rudniku 200 metrov pod zemljo do silovitega požara, ki je grozil, da bodo morali rudnik zapreti.
- > **14.3.1823** se je rodil francoski pesnik Theodore Banville. Rekel je: »Tisti, ki ničesar ne delajo, se nikdar ne zmotijo.«
- > **15.3.1883** se je v znani družini slikarjev in glasbenikov iz Gorice rodil slovenski slikar, grafik, ilustrator in glasbenik Aleksander (Saša) Šantel, pionir slovenske moderne grafike.
- > **15.3.1990** so odpravili KP SZ in izvolili Mihaela Gorbačova za predsednika Sovjetske zveze.
- > **16.3.1750** se je rodila nemška astronomka Lukretia Karolina Herschel, ki je odkrila osem kometov in več meglic.
- > **16.3.1941** se je rodil italijanski filmski režiser Bernardo Bertolucci.
- > **16.3.1987** je Društvo slovenskih pisateljev v Cankarjevem domu organiziralo javno razpravo o ustavnih dopolnilih k zvezni ustavi.
- > **16.3.1991** so ustanovili Slovensko nacionalno stranko pod vodstvom Zmaga Jeliničiča.
- > **17.3.1796** se je v Ilirski Bistrici rodil avstrijski generalmajor, Slovenec Anton Valenčič. Podeljen mu je bil plemiški naslov.
- > **17.3.1917** se je rodil ameriški pevec in glasbenik Nat King Cole.
- > **17.3.1991** so v SZ izvedli referendum o povezavi sovjetskih republik v Skupnost neodvisnih držav. Referendum so ignorirali v Litvi, Latviji in Estoniji, Gruziji, Armeniji in Moldaviji.
- > **18.3.1844** se je rodil ruski skladatelj Nikolaj Rimski Korsakov.
- > **18.3.1904** se je v Sežani rodil slovenski pesnik Srečko Kosovel.
- > **18.3.1991** je na predlog ministra za obrambo Janeza Janše predsedstvo Slovenije ustanovilo posebno koordinacijsko skupino republiških organov, ki je uskladila obrambne in varnostne priprave ter nato v vojni opravljala nalogo štaba vrhovnega poveljnika.

POGLED NAZAJ (OD 12. 3. DO 19. 3.)

Trumanova doktrina

Ameriški predsednik Harry Truman je **12. marca 1947** pred ameriškim kongresom podaril, da je temeljna dolžnost Američanov zagotoviti vsem narodom možnosti za svobodno življenje brez pritiskov. Zaradi tega so ZDA tudi vstopile v vojno z Nemčijo in Japonsko. To izjavo so kasneje poimenovali Trumanova doktrina. Truman je obljubil, da bodo ZDA podpirale svobodne narode, ki se upirajo poskusom oborožene manjšine, da bi si jih podjarmila, ali pritiskom od zunaj. Kongres je izglasoval velike vsote za pomoč državam, v katerih je komunizem ogrožal stabilnost. Nekateri menijo, da je to zaostrišlo odnose med Vzhodom in Zahodom ter pripeljalo do t. i. hladne vojne.

SZ je dva dni po sprejetju zakona o pomoči ZDA sporočila, da pomeni finančna pomoč Grčiji, kjer so komunisti nasilno poskušali prevzeti oblast, resno vmešavanje v notranje zadeve druge države in da kaže apetit nekaterih krogov v ZDA po prevladi na Balkanu. Komunisti so to razumeli kot razglasitev hladne vojne.

Centralizacija Jugoslavije

Različni pogledi na vlogo federacije in republik so v vodstvu Jugoslavije in partije povzročili veliko razhajanj. O tem so **14. marca 1962** razpravljali na seji CK ZKJ. Razlog za krizo odnosov so najprej iskali v gospodarstvu.

»Spopadla« sta se dva pogleda na reševanje krize, ki je v državi zavlada ob koncu petdesetih let. Na eni strani so bili politiki, ki so zagovarjali večjo vlogo republik (Edward Kardelj), na drugi pa tisti, ki so zagovarjali centralizem (Aleksandar Ranković). Centralizmu je bil najprej naklonjen tudi Tito, saj je menil, da »dobiva decentralizacija značaj dezintegracije države«. Zato se je po eni strani zavzel za večjo stopnjo

centralizacije v gospodarstvu, po drugi pa tudi za unitarizem v kulturi. Na izredni seji izvršnega komiteja centralnega komiteja ZKJ je bil Tito kritičen predvsem do slovenskih pogledov in dejanj. Začel je dvomiti o samoupravljanju, hkrati pa je verjel, da je pogoj za razvoj socializma močna in centralizirana državna oblast.

Odstavljanje predsedstva

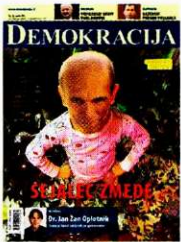
Predsednik predsedstva Jugoslavije, srbski predstavnik Borisav Jović, je **12. marca 1991** sklical sejo predsedstva, da bi dal jugoslovanski vojski možnost samostojnega delovanja, vendar je polovica članov predsedstva odklonila zahtevo JLA po uvedbi izrednih razmer v Jugoslaviji. Da bi vojska lahko prevzela oblast, bi morala najprej odstraniti organe državne oblasti, tega pa ni hotela, ker je želela delovati v okviru ustavne zakonitosti. Zato so ji legalno pot za prevzem oblasti želeli omogočiti z odstopom s svojih položajev predstavniki predsedstva iz Srbije, Črne gore in Vojvodine. Tako naj bi vojska ostala brez vrhovnega poveljnika in bi imela možnost samostojno delovati.

Ker srbskemu bloku ni uspelo prepričati drugih članov predsedstva, so Jović ter predstavnika Črne gore in Vojvodine odstopili s svojih položajev. Jović je razglasil, da predsedstvo ne obstaja več, vendar se je sešlo brez njih. Ko je srbska skupščina v jugoslovanskem predsedstvu zamenjala kosovskega predstavnika, sta bila v predsedstvu SFRJ oblikovana številčno enaka bloka, tako da ni moglo sprejeti nobene odločitve več.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 8/64

Kdo je bila Črna vdova (2)

Berite, prosim, naslednje vrstice, ki so odgovor na pismo, objavljeno 22. februarja 2007 v Demokraciji, z naslovom Kdo je bila Črna vdova Hvala.

V obširnem članku »Otroci umorjenih staršev«, ki je izšel v Demokraciji, sem omenjen tudi jaz (Ginter Slamer, 7 Windarra Crescent Wahroonga NSW 2076, Australia), in sicer v zadnjem delu s podnaslovom Črna vdova. Avtorju članka, gospodu J. Črneju, je treba čestitati, da je pisal o otrocih, katerih starši so bili umorjeni leta 1945.

Kot štirinajstletnega dečka so me zaprli v Stari pisker v Celju, zatem so me premestili v zloglasno koncentracijsko taborišče Teharje, nato pa se v otroško taborišče Petriček. Končno so me predali Državnemu deškemu vzgajališču v Ljubljani. Vse to je točno omenjeno v članku. Svoje starše sem videl zadnjič v Starem piskru.

Po svojem prihodu v Sydney leta 1949 sem si obljudil, da se

bom čim prej naučil angleščine ter poskusil pozabiti grozljive čase in doživetja v Sloveniji. Zato več kot 40 let nisem spregovoril besede več v slovenščini, hrvaščini ali nemščini in ti jeziki so zelo obledeli v mojem spominu. To pa je tema, ki me je privedla do glavnega vzroka za moje pismo.

V vsakdanji avstralski govorici obstaja izraz »NEXT TO NOTHING«. Ta izraz se lahko hitro napačno razume ali prevede. Mogoče sem v pogovoru z gospodom Črnejem uporabil besedo »zastoj«, ker nisem razumel njenega pomena. To torej ni bila pomota gospoda Črneja, ampak moja, da nisem bil bolj pazljiv. »NEXT TO NOTHING« sem uporabil, da bi opisal svoje plačilo v času, ko sem delal na železnici. Zakaj? Rad bi vam pojasnil!

Po prihodu v Avstralijo leta 1949 so me skupaj s še 4 ali 5 fanti, ki so bili vsi brez staršev ali sorodnikov, odpeljali v železniške delavnice v predmestju Chullori. Naše prebivališče so bili šotori in nekaj enosobnih barak iz lesonitu podobnega materiala. (Danes je Chullora razvito sydneyjsko predmestje z lepimi hišami in industrijskimi objekti.) Mladim so dodelili šotore. Vse so nas klasificirali kot mladoletnike. Za odrasle so šli osebe, ki so dopolnile 21 let. Plače so bile odvisne od starosti delavca. Čim mlajši je bil delavec, tem slabše je bil plačan. Takšna plača se je imenovala »juniorska« in mi smo padli v to kategorijo. V nasprotju z izkušnjami drugih jaz nikdar nisem dobil nobenega oblačila in nisem spal v baraki ves čas svojega dela pri železnici. Dobil sem samo en par delavskih visokih čevljev, ki mi jih je podaril avstralski železniški delavec. Bivališče ni imelo kantine niti prave kuhinje za pripravo ali kuhanje hrane. Obstajal

je samo prostor, ograjen z valovito ploščino, z debelo kovinsko ploščo na sredi, ki je stala na štirih kovinskih kolih, pod njo pa je gorelo staro olje za železniške pragove. Na tej plošči naj bi kuhali, kar smo si pač lahko kupili s svojo plačo. Z nakupom hrane je moja juniorska plača pošla. Verjetno smo bili najmlajši in najslabše plačani delavci. Zato sem uporabil izraz »NEXT TO NOTHING«. Mogoče bi moral reči »skoraj zastoj«.

Leta 1950 sem se zgrudil na železniški progji. Rekli so, da sem verjetno izčrpan od vročine, in me odpeljali v bolnišnico Concord. Ta bolnišnica je v tistih časih sprejemala samo vojake, ki so se vrnili iz vojne, stare in mlade. Nisem se hotel več vrniti na železnico. Ministrstvo je moji prošnji ugodilo, tako da sem zadnji del svoje dveletne pogodbe delal v kuhinji te bolnišnice. Po tistem sem delal v zasebnih podjetjih vse do svoje upokojitve leta 1966.

To pismo sem napisal v angleščini in ga je v slovenščino prevedla poklicna prevajalka. Upam, da boste objavili teh nekaj vrstic, da bi se ta mali nesporazum, do katerega je prišlo nehote, zgladil. Hvala lepa!

Ginter Slamer,
Wahroonga, Avstralija

št. 9/9

Sinusoidni spopad titanov (1)

V navedeni rubriki Demokracije je glavni in odgovorni urednik zanimivo predstavil najpomembnejše dogajanje. Strinjam se, da je sedaj eno osrednjih vprašanj slovenske politike in njene priho-

dnosti, ali bo Borut Pahor kandidiral za predsednika republike.

Volilni programi pomembnejših strank v Sloveniji se le malo razlikujejo, kar še bolj zamegli odgovor na vprašanje, kaj je levo in kaj desno. Razlike so očitno še najbolj v ideologiji, pa čeprav predsednik države trdi, da v slovenski politiki ni ideološkega spopada, ker ni idej. Res pa je, da današnja opozicija razen nekaj izjem brezkompromisno napada vladno koalicijo. V veliki želji po oblasti še niso spoznali, da nasprotovanje brez pravih argumentov deluje kot bumerang.

V svojem članku Sinusoidni spopad titanov Metod Berlec ugotavlja, da spori škodujejo, zato je pričakovati umiritev za javnost, v ozadju pa se bodo okopi utrjevali in tekle priprave za nova presenečenja. Mislim, da postaja čedalje bolj jasno, da predsednik države čaka na odločitev Boruta Pahorja. Če bo vodja SD kandidiral za predsednika države, potem se bo sedanji predsednik usmeril v legalno ureditev opozicijskih vrst. Mnogo je oprijemljivih točk za to trditev. Kljub predsednikovemu izletu v duhovnost mislim, da glavni akterji kontinuitete še vedno bolj verjamejo v njegov pragmatizem kot pa v visoko leteče ideje evropskega poslanca. Verjetno jih motijo tudi njegove občasno izrečene pohvale, namenjene predsedniku vlade in koalicije. A prav ta bolj evropski pristop predsednika stranke in ne le težave v LDS je SD dvignil na drugo mesto v državi.

Seveda, Slovenijo lahko doletijo še druga presenečenja. Predsednik države najbolj izstopa. Verjetno je spoznal, da mu sedanja predstavniška funkcija ni pisana na kožo. Ljubi moč in avtoriteto, vendar brez operativnih obveznosti. Iz ozadja bi usmerjal opcijo, ki bo na oblasti. Ne smemo pozabiti, da je kontinuiteta do leta 2004 vedno znova uspevala s pomočjo vržene ▶

► kosti v obliki ideološkega spopada. Poziv k idejam je dal predsednik države v zadnjem pogovoru za SP Dela. Zmaga sedanje vladne koalicije pa je temeljila tudi na izogibanju ideološkemu spopadu, zato je pričakovati, da nasprotnikom tudi tokrat ne bo uspelo še bolj razdeliti slovenskega naroda. Negativne posledice za državo očitno niso pomembne, važno je le, da se znova pride na oblast.

Ernest Pušnik, Hrušica

Naravna katastrofa vir bogatjenja

V Odmevih 28. 2. 2007 na 1. programu TV Slovenija so ministru Janezu Podobniku očitali, da je poravnal šest let star dolg Podjetju za urejanje hudournikov, katerega delavci so se takoj po katastrofi v Logu pod Mangartom izpostavljali veliki nevarnosti, saj so nesebično delali neposredno v »brozgi« smrtonosnega plazua. Za tako zahtevno in nevarno delo je prav, da PUH prejme plačilo. Ni pa prav to, kar je sledilo.

In prav je, da javnost izve, kako nestrokovno in potratno poteka sanacija plazua, potem ko so PUH nagnali iz Loga pod Mangartom. Kasneje je »izbrano« podjetje dobilo denar za bistveno dražja dela, ki večinoma niso bila potrebna.

Ker zadevo natančno poznam in ker mi ni vseeno, da z državnimi sredstvi delajo kot srvinja z mehom, ne bom več dopuščal, da bodo pohlepneži od mene in drugih prizadevnih državljanov Slovenije »zahtevali« denar za dela, ki niso potrebna. Ne nazadnje gre pri tem tudi za moj denar, saj sem letno plačeval več

RADLO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trig osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

milijonov tolarjev davka pa tudi v evrih številka ne bo majhna. Prepričan sem, da so davki potrebni, ker mora mlada država še veliko postoriti, da nam bo vsem boljše.

Kot član regijskega štaba za zaščito in reševanje sem bil na plazuo že 15. 11. 2000 ob treh popoldne. Naslednjih 30 dni sem bil bolj ali manj neposredno stalno navzoč pri reševanju problema. Občasno sem o rešitvi razmišljal še dolgo po tem. Podobno kot pri potresu v Posočju tudi pri plazuo domači strokovnjaki nismo bili »dovolj strokovni«. V strokovni komisiji za plazove ni bilo prostora samo za strokovno ukrepanje. Potreben je bil tudi posluh za dober zaslužek izbrancev. Obsežne »znanstvene« študije so bile »nujno potrebne« zato, da so lahko upravičili zelo drage objekte, dolgotrajne pa zato, da se na grozote plazua malo pozabi.

Če bi petični strokovnjaki iz premožne Ljubljane pravilno preštudirali plaz, bi morali ugotoviti, kako je nastal in kako je potoval. Kajti jasno je, da se bo nekaj podobnega dogajalo tudi naslednjič. Že pred dobrimi 100 leti se je tu sprožil podoben, a manjši plaz! Plaz, ki je 15. 11. 2000 zdrsel po pobočju z naklonom 37%, se je najprej ustavil v dolini Mangartskega potoka. Ustavil se je zaradi:

1. manjšega naklona doline,
2. močne ovire v masivnem kamnitem mostu pri Mlinču in
3. ostrega zavoja potoka nizvodno od Mlinča.

Kako je potem čez dva dni nadaljeval s svojim nenadnim ubijalskim pohodom? Na zemljišču z dvainpolkrat manjšim naklonom se mirujoča masa ne more kar tako premakniti. Voda Mangartskega potoka in močan dež sta ga dodatno razmočila, veliki skalni

podor pa ga je premešal in mu dal energijo za nadaljnje hitro drsenje po dolini z naklonom **samo 15%**. Naslednji plaz bo izpod strmega Stožja spet prišel v položno dolino Mangartskega potoka. Prav je, da mu pomagamo, da se bo spet ustavil pri Mlinču. Namesto da bi oviro napravili tu, so razbijač murastega toka napravili tam, kjer priteče Predelica iz skalnih ožin in krivin, ki so in bodo murasti tok ustavljale z neprimerno večjim učinkom. Nasprotno pa tam, kjer je bil prej stari most, načrtujejo zelo dolgo premostitev, ki bo stala kar 2 milijona evrov (pol milijarde tolarjev), pod katero bo imel plaz prosto pot v strmejši del struge. Pri Mlinču je treba zgraditi v skalna bregova sidrano oviro v obliki galerije nad samo 2 do 3 m dolgim prepustom, ki bo izoblikovana tako, da bo manjši plaz ustavila, večjega pa preusmerila čez cesto navzgor proti konkavni brežini ostrega zavoja potoka. Od Mlinča navzgor je treba trajno osušiti dolino Mangartskega potoka, da se material, ki ga bo galerija ustavila, ne bo razmočil. Vse vode Mangartskega potoka je treba pred Stožjem skozi rov preusmeriti direktno v dolino Koritnice. Prav tako je v prazno dolino mogoče umetno sprožiti skalne podore. To je pravzaprav nujno, saj je promet po mangartski cesti močno ogrožen. Stare, globoke razpoke v skalovju nad dolino so resen opomin, da bo do naslednjega skalnega podora lahko prišlo tudi tedaj, ko bo na cesti veliko turistov. Če mi dovolijo, da preusmeritev Mangartskega potoka uporabim za proizvodnjo zelene vršne elektrike, izvedem vse tri posege, ki so za zavarovanje prihodnjih rodov Ložanov pred podobnim plazom

resnično potrebni, čisto zastoj oz. brez zahtevka po davkoplačevalskem denarju!

Danijel Magajne, Solkan

Diskriminiran

Minili so dobri trije meseci, odkar sem izgubil službo v javnem zavodu RTV Slovenija – Regionalni center Maribor. Kot radijski napovedovalec, ki to službo profesionalno opravljam že 14 let, sem bil pred več kot štirimi leti povabljen k sodelovanju v verskem programu Radia Maribor, in sicer v oddaji Iz roda v rod Duh išče pot. Najprej s prispevki, zatem pa sem prevzel še redakcijsko delo, kar je pomenilo, da sem približno tri leta vsak teden pripravil okoli 45 minut dolgo versko oddajo in enkrat mesečno delno poskrbel za neposredni prenos nedeljske svete maše, ki jo poslušajo verniki po Sloveniji. V oddajah sem gostil številne goste, predvsem take, ki zares živijo svoje krščanstvo in so izkusili delovanje živega Boga. Večinoma so to bili verniki Rimskokatoliške cerkve, ki ji pripadam tudi sam. Poleg njih sem gostil tudi kristjane drugih Cerkva; pravoslavne, evangeličanske, binkoštnne, adventistične. Pred več kot enim letom pa sem bil povabljen še k napovedovanju in moderiranju v rednem dnevnem programu Radia Maribor. Z veseljem sem opravljal to delo, toda ne brez ovir.

Kot prepričani kristjan sem si v demokratični družbi – in upal sem da tudi v pluralnem javnem mediju – kot moderator dovolil, predvsem na cerkvene praznike, v rednem programu izraziti nekaj besed ali stavkov o vsebini praznika ali kakšno drugo duhovno misel, kar se mi je zdelo samo po sebi umevno. Moderator programa

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

ma namreč ob drugih aktualnih vsebinah po svojih najboljših močeh izraža pozitivne misli, vsebine in vrednote, da bi z njimi pritegnil poslušalce, predvsem pa jim pomagal gledati na življenje z dovolj optimizma, ki ga v današnji družbi tako zelo primanjkuje. Radijski moderator, ki je ali se obnaša pred mikrofonom kot ateist, težko prinaša moč resničnega upanja v vsakdanje življenje poslušalcev in vero v prihodnost. Čeprav je to v prvi vrsti delo odgovornih urednikov, ki določajo in usmerjajo radijske vsebine, je vendar napovedovalec moderator izvajalec in pri poslušalcih prepoznaven po svojem načinu in vsebinah, ki jih pove v eter. Tako je vsaj navada pri naših sosedih Hrvatih, Italijanih, Avstrijcih ...

Državljeni Slovenije smo se ob zadnjem popisu prebivalstva večinsko opredelili, da smo katoličani, zato je toliko večja obveza za tiste, ki so odgovorni za programe v javnem zavodu RTV Slovenija, ki ga z mesečno naročnino podpirajo gledalci in poslušalci. Poskrbeti so dolžni za pripravo kakovostnih verskih vsebin, tudi rimskokatoliških oz. pretežno rimskokatoliških, saj imajo gledalci in poslušalci pravico do tega. Toda na Radiu Maribor so stvari dober mesec pred koncem lanskega leta začele iti v drugo smer. Peter Habjanič me je kmalu po svojem imenovanju za odgovornega urednika programov Radia Maribor, potem ko je že prej večkrat imel pripombe na moje vsebinsko delo, preprosto izključil tako iz verskega kot rednega dnevnega programa in me odslovil. Najprej z izgovorom, da primanjkuje denarja za pogodbene oz. honorarne sodelavce, kar sem vseskozi bil. Po dobrih treh mesecih vidim, da je ta ukrep veljal le zame (na srečo ali na žalost). Ko pa sem mu ponudil, da bom naprej delal brezplačno, se je razkrila resnica. Problem ni bil več pomanjkanje sredstev, temveč vsebine, ki sem jih ob nedeljah dopoldne posredoval v eter v oddajah Iz roda v rod Duh išče pot, in tiste, ki sem jih posredoval v rednem dnevnem programu. Po njegovih besedah so sodelavci imeli ob ponedeljkih na jutranjih sestankih pogosto pripombe, ker naj bi bile moje nedeljske verske

oddaje zvenele preveč pravoverno. O tem, kaj menijo poslušalci, pa se nihče ni vprašal.

Novi odgovorni urednik Habjanič mi je dal vedeti, da me izključuje tudi zato, ker hočem uveljavljati pravico do ugovora vesti. Že na začetku, ko je bil imenovan za v. d. odgovornega urednika, sem mu namreč naznanil, da svojega glasu ne dajem na voljo za vsakovrstne vsebine, četudi sem profesionalni napovedovalec. Gre za tiste vsebine, ki so v nasprotju z mojo krščansko vestjo; denimo branje horoskopov in drugih astroloških napovedi ter okultizma v raznih oblikah, kar mi dovoljuje in omogoča tudi slovenska ustava. V času prejšnjega urednika Toneta Petelinška sem namreč te pravice užival skoraj brez težav, za kar sem mu zelo hvaležen.

In še nekaj mi je ob slovesu, na katerem sem se pojavil brez povabila, saj se novemu uredniku ni zdelo vredno, da bi me po več kot treh letih mojega rednega sodelovanja z Radiem Maribor o svoji odločitvi sam obvestil, dejal novi urednik Habjanič. To namreč, da bi bilo grdo od mene, če bi o tem obvestil javnost. Zagrozil mi je tudi, da ima pripravljene posnetke, ki so jih naredili tonski tehniki, o tem, kar sem govoril v eter. Rad bi povedal, da sem ponosen na to, kar sem govoril, saj sem delal po svoji vesti najboljšje v dobro poslušalcev. To, kar je prav, je namreč treba povedati, pa če je komu všeč ali ne. Posebej kristjani smo poklicani k temu, da na svoj način, ki nam ga je Bog omogočil, sporočamo Resnico.

Na koncu se sprašujem, ali torej smem kot prepričani kristjan polno delovati na javnem delovnem mestu, posebej v javnem zavodu RTV Slovenija, kar pomeni, da smem brez ovir izražati tudi svoje versko prepričanje. Ali pa moram, kot me hočejo prepričevati, ostajati nevtralen, saj naj bi bila vera zasebna stvar posameznika. Zame vera ni zasebna stvar, ki bi jo moral skrivati ter živeti dvolično in razdeljen v vsakdanjem življenju pred ljudmi. Ne želim biti zgolj nedeljski kristjan ali še naprej ostajati potisnjen v zakristijo.

Voditeljica napovedovalcev na Radiu Maribor Blanka Hohnjec moje delo govorca ocenjuje

Nesebični reševalci!

Marija Vodišek

Nenadoma se je prijavil cel kup »nesebičnih požrtvovalnih reševalcev«, ki ne želijo nič drugega kot rešiti Slovenijo. Sic. Pred kom, za koga in po čigavi iniciativi? Prvi v tej dobrodelni gneči je ta čas najvišji po državni funkciji Janez Drnovšek. Pogovor s predsednikom države, objavljen v Sobotni prilogi Dela 3. marca 2007, pravzaprav ne pove nič določenega, a če ga dobro preberemo, ugotovimo, da bi hotel več politične moči, kot mu je funkcija daje. V preteklih letih, ko je bil v predsedstvu Jugoslavije, je prav gotovo ni imel, saj je bil tam »glavni« Slobodan Milošević, ki so se mu vsi, tudi predsedstvo Jugoslavije, pokoravali. Imel pa jo je, ko je bil dolga leta predsednik slovenske vlade in voditelj LDS. Kdaj je iz politika postal metafizik, se pravi »idealist, nadčuten, nadstvaren«, ki bi rad prvenstveno reševal »ostali« svet pred Slovenijo? Zdaj iransko krizo. Pove tudi, da je imel moč, dokler je bil predsednik vlade. Zakaj torej sedanji vladi očita prav to? Vlada mora vladati in mora dostikrat sprejeti tudi nepopolne odločitve, opozicija, kot pač vsaka, pa jih še bolj napihuje. Pravzaprav predsednik države ne pove nič novega, vse nam je že znano, saj iste misli in načrte, največkrat neuresničljive, že dolgo ponavlja. Ni pa napadalen in ne žaljiv, le malo čudaški in pogosto nerazumljiv, posebno kadar nastopa kot predsednik države. Ko bo samo še navaden državljan, ga bomo raje poslušali. Bolj smo lahko zaskrbljeni z delovanjem in nastopi nekaterih opozicijskih poslancev. Posebno zadnje čase, ko nekateri malo izstopajo, malo pa ne, kakor jim najbolj »paše«. Za do sedaj prebegle eldeesovce bi lahko uporabili kar besedo cunami. Koliko jih še bo, saj so te stvari nalezljive in tekmovalne? Med najbolj zaskrbljenimi izstopljenimi eldeesovki sta Majda Širca in Cveta Zalokar Oražem. Njuna nesebična skrb je namenjena Sloveniji. Kako jo rešiti iz rok sedanje vladne koalicije? Pa ja ne mislita, da kdo v Sloveniji verjame, da bi jo oni dve lahko rešili? Zakaj je že nista, saj sta že več mandatov poslanki? V isto kategorijo spada Darja Lavtižar Bebler, ki je predsedniku vlade postavila vprašanje glede govora italijanskega predsednika G. Napolitana. Sedaj so eldeesovci že tako napredovali, da celo komuniste zmerjajo s fašisti. Torej ne smemo biti presenečeni, če nas uvrščajo med konservativce, kar je seveda zmerljivka. Tako polni samoljubja so, da največkrat kritizirajo samo zato, da jih vidimo in slišimo, pa če izpadejo pri tem še bolj neumno. Je Borut Pahor, predsednik SD, po vseh izstopih poslancev LDS bolj sproščen ali zaskrbljen? Bo končno dosegel zahtevano sproščenost? Z verjetnimi novimi člani iz LDS zanesljivo ne. Poseben negativen pojav pa je narcisoidni, še vedno »na pol« eldeesovec Milan M. Cvikl. V svojih nastopih se že prav abotno v nedogled ponavlja. Njegov glavni moto je napadanje Janeza Janše. Grški mitološki Narcis, očaran nad samim seboj in svojo lepoto, je pravi nedonošenček v primerjavi z njim. Sicer pa je znano, da podgane prve zapustijo potapljačjo se ladjo.

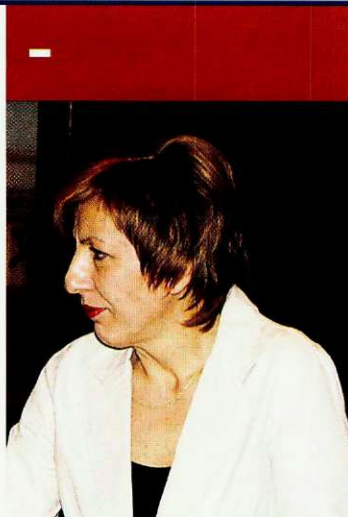
za kvalitetno. Zato se je zavzela zame, da bi ostal v rednem dnevnem programu. Pa tudi to ni odtehtalo nič.

To popolno diskvalifikacijo na Radiu Maribor občutim kot veliko ideološko in versko diskriminacijo in izražam javni protest. Pričakujem, da se bodo na to pi-

sno v najkrajšem času ustrezno odzvali najprej v javnem zavodu RTV Slovenija – RC Maribor, v vodstvu RTV Slovenija pa tudi pristojna vladna služba za varovanje človekovih pravic, sicer bom svoj protest izrazil pristojnim službam v tujini.

Frenk Mužek, Ptuj

Politični semafor

Jugonostalgičarka Nekdanja ljubljanska županja Vika Potočnik ne more pozabiti starih dobrih časov, ko je kot članica ZSMS prisegala zvestobo Titu in nekdanjemu socialističnemu sistemu. Potočnikova, danes direktorica Pionirskega doma, je pred časom otroke, oblečene v pionirčke, poslala na ulice, da so delili propagandno gradivo za Pionirski dom. Verjetno se je tedaj za kratek čas spet počutila, kot da praznuje dan mladosti.

0

Novinec v parlamentu Potem ko je poslanec SLS Franc Kangler po izvolitvi za mariborskega župana vrnil poslanski mandat, ga je pretekli teden na mestu poslanca zamenjal Marjan Drofenik. Po poklicu je univerzitetni diplomirani inženir strojništva. Do leta 1990 je delal v Tamu in Železarni Štore, s prvimi volitvami je postal podpredsednik občine Šmarje pri Jelšah, od ustanovitve občine Podčetrtek pa je bil kar trikrat zapored izvoljen za njenega župana.

+

Prepričljiv kandidat Novemu kmetijskemu ministru Iztoku Jarcu je uspelo to, kar uspe le redkim novim ministrom. Na glasovanju v državnem zboru je o svoji primernosti prepričal tako desnico kot levico. Zanj je glasovalo kar 56 poslancev, medtem ko jih je bilo proti le 7. No, seveda ima ta medalja tudi drugo plat. Tako visoka podpora namreč pomeni, da bo moral zaupanje v naslednjih mesecih tudi upravičiti.

Korupcija ali boj za trg?

Potem ko je morala Danica Simšič po zadnjih lokalnih volitvah zapustiti župansko mesto v Ljubljani, na dan počasi prihajajo nepravilnosti, ki naj bi jih bila zagrešila v času svojega županova. Pretekli teden je v javnost prišel podatek, da je Simšičeva na dan prvega kroga zadnjih županskih volitev, ko je že vedela, da ne bo več županja, podjetju Gratel podpisala soglasja občine h graditvi optičnega telekomunikacijskega omrežja do leta 2009. Njen podpis je toliko spornejši zato, ker se je izkazalo, da je Gratel Socialnim demokratom, stranki, ki ji pripada Simšičeva, ob zadnjem kongresu nakazal 850.000 tolarjev za pokritje stroškov kongresa, in ker je vsa dokumentacija na občini, ki se je navezovala na to, izginila. Simšičeva, ki je prepričana, da ni naredila ničesar nezakonitega, pravi, da je mogoče, da je dokumentacija med pospravljanjem svoje pisarne vr-

gla v koš. Župan Zoran Jankovič je medtem soglasje Gratelu že preklical. V zadnjih dneh pa je s pomočjo mestnih inšpektorjev za okolje in prostor ter ljubljanskih komunalcev začel odstranjevati njihove stroje.

Sicer pa dobro obveščeni pravijo, da ne gre toliko za Danico Simšič ali za to, da bi bilo v njenem soglasju kar koli posebej spornega (čeprav je nenavadno, da je bilo podpisano tik pred iztekom mandata), ampak naj bi šlo predvsem za spor med Telekomom oziroma Siolom in njunim največjim tekmečem, podjetjem T-2 o tem, kdo bo v prihodnje obvladoval optično tehnologijo v Ljubljani. Gratel namreč omenjeno omrežje gradi za T-2, ki bi s tem v Ljubljani dobil veliko prednost pred Telekomom, slednji pa seveda temu nasprotuje. Kdo bo iz spora izšel kot zmagovalec, bomo seveda še videli. A. K.

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR / 6.200,00 SIT
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	27,95 EUR / 6.700,00 SIT
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR / 4.990,00 SIT
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR / 8.500,00 SIT
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR / 4.900,00 SIT
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR / 3.906,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR / 6.727,00 SIT
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR / 990,00 SIT
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR / 10.850,00 SIT
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR / 4.991,00 SIT
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR / 5.300,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR / 4.449,00 SIT
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR / 6.696,00 SIT
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR / 4.232,00 SIT
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR / 3.840,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR / 6.460,00 SIT
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR / 4.400,00 SIT
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR / 3.000,00 SIT
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR / 2.500,00 SIT
☐ Jože Zemljčič: Življenje je večna borba	8,34 EUR / 2.000,00 SIT
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR / 5.741,77 SIT

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*
 4 x letno (9% popust)
 2 x letno (10% popust)
 1 x letno (20%popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec,
 invalid,
 brezposeln,
 študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

*Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Vse, kar potrebujete, je ali prenosnik ali dlančnik ali pametni telefon z omogočenim UMTS ali dodano UMTS podatkovno kartico oz. z omogočenim WLAN ali dodano WLAN kartico. Tako lahko kjerkoli brezžično dostopate do interneta ali e-pošte.

Za vse informacije pokličite 031/041/051 700 700 ali obiščite spletni strani www.mobitel.si in www.neowlan.net.

Mobitel UMTS
Nova generacija mobilnih telekomunikacij

BREŽIČNO NA POTOVANJU.

Mobitel vam omogoča brezžičen dostop do interneta doma in v tujini.

NEO
WLAN